

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Seminář koreanistiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Kateřina Kocinová

Poštovní systém v Koreji v letech 1884–1905

Postal system in Korea between 1884 and 1905

Praha 2019

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D. za trpělivost, cenné připomínky, laskavé vedení a podporu, kterou mi v průběhu zpracování této práce věnovala. Za podporu děkuji také své rodině a partnerovi.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Bc. Kateřina Kocinová

Klíčová slova

Komunikační prostředky, modernizace, poštovní systém, *Udžöngčchongguk*, poštovní známky, pošta, telegraf, království Čosön, reformy *kabo*, Světová poštovní unie, Korejské císařství, komunikační úřad

Keywords

Communication means, modernization, postal system, *Ujöngch'ongguk*, postal stamps, post, telegraph, Chosön kingdom, *kabo* reforms, Universal Postal Union, Korean Empire, communication office

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá tématem modernizace komunikačních prostředků v Koreji na konci 19. století, konkrétně okolnostmi zřízení, organizační strukturou a procesem vývoje Západem inspirovaného poštovního systému v letech 1884–1905, a dále zkoumá rozsah praktického využití, dostupnosti a významu poštovních služeb pro tehdejší korejskou společnost a vládu. Text práce je rozdělen do dvou částí, z nichž první pokrývá období přibližně první poloviny osmdesátých let, kdy krátce fungovaly služby prvního korejského poštovního úřadu *Udžōngčchongguk*. K obnovení a aktivnímu rozvoji korejských poštovních služeb došlo až o více jak deset let po jeho zrušení. V krátkosti se tato část zabývá i alternativou poštovního systému, telegrafem. Stěžejní, druhou část této práce tvoří období reforem *kabo* (1894–1896) a první poloviny Korejského císařství (1897–1905).

Abstract

This master's thesis deals with the topic of modernization of communication means in Korea during the late 19th century, namely with the introduction, organizational structure and development process of the West-inspired postal system in 1884–1905. It further examines the extent of actual utility, accessibility and importance of postal services from the perspective of the then Korean society and government. This work is divided into two parts. The first one covers approximately the first half of 1880's, exploring the situation regarding the very brief existence of the first Korean post office, *Ujōngch'ongguk*. This part also briefly deals with the alternative medium of modern communication, telegraph. It was, however, not until more than 10 years after the abolishment of the first post office that Korean postal services were resumed. In the second part of the thesis I inquire into the postal system's development throughout the period of so-called *kabo* reforms (1894–96) and the Korean Empire (1897–1905).

Obsah

ÚVOD.....	7
1. OTEVŘENÍ KOREJE A OBDOBÍ 80. LET 19. STOLETÍ.....	11
1.1. POZOROVATELSKÉ MISE DO ZAHRANIČÍ.....	12
1.1.1. <i>Pozorovatelská mise do Japonska roku 1881 a vznik oddělení pro poštovní záležitosti Udžöngsa.....</i>	<i>15</i>
1.1.2. <i>Pobingsa a diplomatická cesta do USA.....</i>	<i>17</i>
1.2. POŠTOVNÍ ÚŘAD UDŽÖNGČCHONGGGUK	20
1.2.1. <i>Organizační struktura a zahájení poštovních služeb.....</i>	<i>22</i>
1.2.2. <i>První korejské poštovní známky.....</i>	<i>25</i>
1.2.3. <i>Poštovní předpisy a směrnice z roku 1884</i>	<i>26</i>
1.3. PŘEVRAAT ROKU KAPSIN A KONEC POŠTOVNÍHO ÚŘADU	32
1.4. JAPONSKÁ POŠTA NA ÚZEMÍ KOREJE.....	35
1.5. TELEGRAF.....	37
2. OBDOBÍ DEVADESÁTÝCH LET A PRVNÍ POLOVINY KOREJSKÉHO CÍSAŘSTVÍ.....	44
2.1. PŘÍPRAVY PRO OBNOVENÍ POŠTOVNÍCH SLUŽEB.....	44
2.1.1. <i>Čönučchongguk</i>	<i>45</i>
2.2. POŠTOVNÍ SYSTÉM V OBDOBÍ REFOREM KABO.....	49
2.2.1. <i>Jökčcheguk.....</i>	<i>50</i>
2.2.2. <i>Tchonsinguk a opětovné zahájení poštovních služeb.....</i>	<i>51</i>
2.3. ROZVOJ POŠTOVNÍHO SYSTÉMU V OBDOBÍ PRVNÍ POLOVINY KOREJSKÉHO CÍSAŘSTVÍ (1897–1905).....	58
2.3.1. <i>Provizorní poštovní pobočky a přípravy na zavedení mezinárodní pošty</i>	<i>60</i>
2.3.2. <i>Vstup do Světové poštovní unie a Tchongsinwön, předchůdce Ministerstva komunikací.....</i>	<i>63</i>
2.4. ROK 1905 A KONEC KOREJSKÉ SPRÁVY KOMUNIKAČNÍ INFRASTRUKTURY	67
ZÁVĚR	70
POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA.....	73
SEZNAM OBRÁZKŮ	82
DODATEČNÁ OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.....	83

Úvod

„Na hlavě klobouk pŏngŏdži¹ se znakem pošty, oděný v úzkých černých kalhotách, kabátku a s koženou brašnou přes rameno stál před domem a nakukujíc skrze bránu do vnitřní části domu dvakrát až třikrát zvolal: „přijďte si pro dopis, přijďte si pro dopis“ - tot' poštovní kurýr².“

I In-džik (*Krvavé slzy*, 1906)³

Tato diplomová práce si klade za cíl představit téma moderního poštovního systému v Koreji se zaměřením na období let 1884–1905, tedy v historickém kontextu zmapovat okolnosti vzniku a proces vývoje nového, Západem inspirovaného prostředku komunikace a přepravy, pokusit se zhodnotit rozsah jeho významu a praktického využití a zjistit, do jaké míry měl tento systém vliv na tehdejší korejskou společnost a státní politiku.

Veřejná a soukromá komunikace ve formě korespondence je jednou z mála činností, které se aktivně věnovaly téměř všechny vrstvy obyvatelstva, a to zejména od druhé poloviny období Čosŏn (朝鮮, 1392–1897). Funkční komunikační síť umožňující rychlé a spolehlivé předávání zpráv a informací různé povahy byla pro stát vždy jedním z předpokladů pro efektivní správu země a její suverenitu. S prolomením izolace Koreje roku 1876 a s tím spojeným přílivem znalostí o moderních vymoženostech Západu se zejména od počátku osmdesátých let začaly v Koreji šířit osvícenské myšlenky prosazující pro tehdejší korejskou společnost velmi radikální reformy v různých oblastech života. S cílem nahradit staré prostředky komunikace, u kterých po staletí jejich existence nedošlo k žádným výrazným kvalitativním změnám a jejichž využití bylo omezeno pouze pro potřeby státní správy⁴, navíc s vidinou prosazení se na mezinárodním poli jakožto plně soběstačný stát, byla jednou z

¹ Korejský název pro černý plstěný klobouk s úzkou krempou, obvykle nošený vojáky období Čosŏn.

² V původním textu je konkrétně užito termínu *upchjŏn kunsu* (dosl. „poštovní voják“), což bylo v dané době jedno z běžně užívaných označení pro poštovního doručovatele. V následujících větách této části knihy se dále objevují termíny *čchedžŏnbu* a *učche sarjŏng*, oba označující poštovního kurýra.

³ *Krvavé slzy* (*Hjŏrŭi nu*) je prvním z děl tzv. „nové prózy“ (*sin sosŏl*, 新小説). Zdroj úryvku: KIM, Čchŏl.

Wangbok jŏpsŏčchŏrŏm toraon kŭnjŏ – hanguk sosŏlkwa upchjŏn čedo. Kungnip kugŏwŏn: Sägugŏ sŏnghwal (16/3), 2006, str. 129. [cit. 2019-05-20] Dostupné z:

https://www.korean.go.kr/nkview/nklife/2006_3/2006_0310.pdf

⁴ Mezi staré prostředky komunikace patřil například systém přepážních stanic (*ujŏk*, 郵驛) či signální ohně (*pongsu*, 烽燧). Nástin historie a vývoje komunikačního systému v Koreji do druhé poloviny 19. století jsem zpracovala ve své bakalářské práci *Vývoj komunikačního systému v Koreji do vzniku prvního moderního poštovního úřadu* [online]. 2016 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/168200>.

prvních oblastí, ve které došlo k realizaci těchto modernizačních plánů právě poštovní komunikace.

Předkládaná práce je rozdělena do dvou větších celků, z nichž první pokrývá s jistými přesahy období první poloviny osmdesátých let. V této části se pokusím pojmenovat a sumarizovat společensko-politické změny a kroky vedoucí k zavedení moderního poštovního systému, který se společně s telegrafem stal novou formou způsobu komunikace. Pozornost bude nejprve krátce věnována zahraničním pozorovatelským misím a vůdčím osobnostem proreformní strany, které se podílely na přípravách a založení prvního státem spravovaného poštovního úřadu, jenž historicky poprvé zprostředkoval poštovní služby i pro širokou veřejnost. Dále se budu zabývat významem a organizační strukturou tohoto úřadu, dobovými poštovními předpisy či vydáním historicky prvních poštovních známek. Samozřejmě neopomenu zmínit převrat roku 1884 a jeho dopad na poštovní systém. Korejci však nebyli první a ani jediní, kdo na území Koreje poskytoval poštovní služby. Prvenství v tomto případě ukořistilo Japonsko a zvláštní kapitola tak bude vyhrazena i tématu japonské pošty na území Koreje. Poštovní služby nebyly jediným prostředkem komunikace, jež se v rámci modernizačních změn na konci 19. století v Koreji objevil. Ačkoliv si tato práce klade za cíl zkoumat specificky poštovní systém, považuji za vhodné v této části alespoň ve stručnosti zmínit i vznik a vývoj telegrafní sítě.

Vzhledem k velmi krátké existenci prvního poštovního úřadu a následné několikaleté odmlce bude stěžejní část této práce tvořit období devadesátých let, kdy postupnými kroky došlo k znovuzavedení poštovních služeb v rámci reforem *kabo* (1894–1896), a první polovina Korejského císařství (1897–1905), kdy se poštovní systém dále aktivně rozvíjel. Cílem této části je popsat postupný vývoj organizace systému, přičemž zahrnut bude mj. i vliv zahraničních mocností a jejich technologické a finanční přispění, nová poštovní pravidla, způsob náboru a kvalifikace poštovních zaměstnanců, jejich postavení v sociální struktuře či vstup země do Mezinárodní poštovní unie. Role poštovního systému zde obsáhne jak oblast vnitropolitickou (vliv a přínos poštovního úřadu pro běžné obyvatelstvo), tak zahraničněpolitickou (jakou roli hrál pro stát jako takový v jeho snaze stát se součástí mezinárodního společenství). Jakožto způsob moderní komunikace by relevantní bylo přirozeně také téma vzniku telefonní linky, s ohledem na šíři tématu jsem ho však vyloučila. Celek bude zakončen kapitolou pojednávající o okolnostech převzetí kontroly nad korejskou komunikační sítí Japonskem v roce 1905.

V poslední, závěrečné části se evaluací oficiálních i neoficiálních pramenů a dalších zdrojů pokusím zjistit, jak byl tento nový, Západem inspirovaný systém ve své době vnímán a přijímán různými společenskými vrstvami, jak přispěl potřebám tehdejší společnosti a pro koho byla jeho existence ve skutečnosti největším přínosem.

Dostupné studie a literatura zpracovávající téma historie korejského poštovního systému v období před japonskou koloniální nadvládou jsou zřídka psané v jiném jazyce než korejštině. V této práci tedy vycházím primárně z korejských zdrojů, s výjimkou dobových zmínek v podobě oficiálních i neoficiálních záznamů a korespondence v té době v Koreji pobývajících cizinců. Hlavním zdrojem informací pro tuto diplomovou práci jsou publikace vydané jihokorejským Ministerstvem komunikací (Česinbu, 遞信部), konkrétně *Hanguk udžongsa I (Historie korejské pošty I, 1970)* a *Hanguk udžong 100 njönsa (100 let historie korejské pošty, 1984)*. Obě tyto publikace těží z velké části z celoživotní práce a díla Čin Ki-honga (陳錡洪, 1914–2009), jehož publikace *Kuhanguk sidäüi upchjowa udžong (Poštovní známky a pošta pozdního období Čosön, 1964)* je patrně nejstarší studií vztahující se k tématu této diplomové práce. Přístup k většině primárních i sekundárních zdrojů mi byl umožněn během mého studijního pobytu v Korejské republice na Korea University. Velkým přínosem byly taktéž příspěvky o poštovní historii na webových stránkách korejské pošty, návštěva poštovního muzea v jihokorejském městě Čchönan a také malá expozice v budově starého poštovního úřadu *Udžongčchongguk* v Söulu. Pro ověření velké části informací bylo využito korejského překladu digitalizovaných verzí korejských historických pramenů, konkrétně dynastických analů či dobových periodik.

K přepisu korejských názvů a jmen je v této práci použito standardní české vědecké transkripce. Českou transkripci jsem zvolila i v případě japonských jmen a termínů, pro původní čínské názvy jsem zvolila oficiální přepis čínštiny latinkou, pīnyīn. Za každým korejským, japonským či čínským termínem uvádím v závorkách zpravidla jeho přepis, případně čínské znaky. Jména osob jsou uvedena dle zavedeného korejského pořadí, tedy nejdřív příjmení a poté jméno, v případě dynastií a králů uvádím při první zmínce za znaky i období vlády. Pro zatím do češtiny oficiálně nepřeložené termíny jsem buď vytvořila přibližný překlad či jsem se pokusila poskytnout stručné vysvětlení. Pro větší přehlednost však obvykle uvádím pouze přepis. Všechna cizí slova či termíny nezačleněné do české slovní zásoby, jména knih a institucí vyznačuji kurzívou.

Pro lepší představu o podobě korejského poštovního systému na konci 19. století a počátku 20. století budou v rámci možností jednotlivé kapitoly doplněny o obrazové přílohy.

1. Otevření Koreje a období 80. let 19. století

Následkem přísné politiky izolace⁵ prince-regenta Tăwŏnguna (大院君, 1821–1898)⁶ došlo v případě Koreje oproti jiným asijským státům k prvním oficiálním diplomatickým kontaktům se západními mocnostmi poměrně pozdě.⁷ Změna situace nastala až s nucenou rezignací tohoto zatvrzelého zastánce izolace země v roce 1873. Japonsko příhodně využilo nastalé situace v Koreji a s úmyslem obchodní a teritoriální expanze se mu obratně podařilo prolomit izolaci království Čosŏn nucenou smlouvou nové moderní doby. Takzvaná Kanghwaská smlouva (*Kanghwado čojak*, 江華島條約) byla podepsána v únoru 1876 a Japonské císařství si jejím prostřednictvím mimo jiné vynutilo postupné otevření tří korejských přístavů⁸ a právo v těchto oblastech zakládat japonské osady s právem exteritoriality.⁹ Otevřením přístavů Japonsku Korea pomalu ale jistě vstoupila do nové doby, která prohloubila ideologický střet jednotlivých politických skupin.¹⁰ Každopádně bylo jasné, že země musí přijmout jisté změny, aby v tomto novém světě byla schopná ustát narůstající tlak a zásahy ze strany zahraničních mocností. Pro tuto práci je nejvýznamnější skupina radikálně proreformních úředníků a učenců, známých jako osvícenská strana (*kăhwadang*, 開化黨), jejímž čelním představitelem byl Kim Ok-kjun (金玉均, 1851–1894).¹¹ Byli to totiž

⁵ Jediná země, se kterou nebyl ani během období izolace přerušen styk, byla tradičně Čína. Tento kontakt se zpravidla omezoval na diplomatická tributární poselstva, jejichž členové odtud zpět do Koreje přinášeli téměř veškeré informace o dění ve světě a vymoženostech západní civilizace.

⁶ Vlastním jménem I Ha-ŭng (李昰應). Otec krále Kodžonga, který z důvodu nízkého věku syna při nástupu na trůn de facto vládl zemi v letech 1864–1873. Zemi spravoval poměrně úspěšně a mj. se ji snažil ochránit před možným nebezpečím ze strany západních mocností. Na veškeré pokusy zahraničních nepřátel o navázání kontaktu reagovala Korea pod vládou Tăwŏnguna posílením politiky izolace. S jeho názory se však neztotožňovali všichni. Opačný postoj zastávali například někteří stoupenci hnutí za „praktické vědy“ (*sirhak*, 實學), kteří věřili, že právě otevřením se světu se Korea stane silnou a bohatou zemí. Více k historii Koreje v ECKERT, Dějiny Koreje (2009).

⁷ Čína a Japonsko se západnímu světu otevřely již ve čtyřicátých a padesátých letech 19. století.

⁸ Konkrétně se jednalo o Pusan (v roce 1876), Wŏnsan (v roce 1880) a Čemulpcho (dnešní Inčchŏn, v roce 1883).

⁹ ECKERT (2009), str. 142–148

¹⁰ Reformy nebyly jednoznačné, a tak svým způsobem byli reformisté všichni. Po otevření Koreje se zformovaly čtyři základní skupiny: malá skupina projaponsky smýšlejících radikálních reformistů; pročínská strana prosazující pouze povrchové reformy (heslo „východní cesta, západní stroje“ *tongdosŏgi* 東道西器); stoupenci politiky Tăwŏnguna, tedy konzervativci odmítající reformy; a odpůrci reform plynoucích z vměšování cizinců, zejména Japonska, do záležitostí státu (například hnutí *Tonghak*, cílem jehož stoupenců byla rovnostářská společnost založená na tradičních konfuciánských hodnotách).

¹¹ Životem Kim Ok-kjuna a jeho reformní činnosti se detailně zabývá magisterská práce *Kim Ok-kjun a hnutí reform v Koreji* (HONZÁK, 1974).

právě progresivní reformátoři, kdo se zasloužil i o vznik historicky prvního korejského moderního poštovního úřadu.

Z doslechu zaujat modernizovaným Japonskem, jež nyní disponovalo rozličnými vymoženostmi západního světa, o jejichž existenci většina obyvatel Koreje doposud neměla žádné, nebo jen malé ponětí, a v souvislosti s uzavřením smlouvy s Japonskem, vyslal za podpory proreformních úředníků král Kodžong do Japonska jako zvláštního vyslance vysokého úředníka Kim Ki-sua (金綺秀, 1832–?), jenž měl za úkol prozkoumat a informovat korejský dvůr o podobě již „pozápadněného“ Japonska.¹² Významu této a dalších průzkumných delegací se budu věnovat v následující kapitole.

1.1. Pozorovatelské mise do zahraničí

Výše zmíněný Kim Ki-su¹³ byl do Japonska vyslán ani ne dva měsíce po uzavření Kanghwaské smlouvy. Delegace vyslané korejským panovníkem do Japonska od se od roku 1876 označovaly termínem *susinsa* 修信使, což poukazuje na změnu jejich povahy oproti dřívějším poselstvům zvaným *tchongsinsa* 通信使.¹⁴ Poznatky a informace, které nasbíral během svého asi dvacetidenního pobytu v japonském Tokiu, zaznamenal Kim Ki-su do celkem dvou spisů, jmenovitě do *Záznamů postřehů z cesty na Východ (Ildong kiju, 日東記游)* a *Deníků poselstva do Japonska (Susinsa ilgi, 修信使日記)*.¹⁵ V žádném z těchto spisů se údajně nenachází žádná zmínka ohledně poštovního systému, nicméně o jiném

¹² ECKERT (2009), str. 142-148

¹³ Celá výprava čítala sedmdesát šest členů. Kim Ki-su v době pověření zastával funkci třetího ministra Ministerstva obřadů (*jedžo čchamüi, 禮曹參議*). ČŎ, Hang-nä. *Kim Ki-su (金綺秀)*. In.: *Hanguk mindžong munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0008828

¹⁴ Poselstva *tchongsinsa* byla zejména v druhé polovině období dynastie I zpravidla gratulačního charakteru, přičemž naposledy (před rokem 1876) byla vyslána roku 1811. SON, Sŭng-čchöl. *Tchongsinsa*. In.: *Hanguk mindžong munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0059354>

Delegace označené jako *susinsa* byly s cílem prohloubení vzájemné důvěry, posílení diplomatických vztahů a poznání vlivu modernizace vyslány celkem čtyři: v roce 1876 (hlavní vyslanec Kim Ku-su), 1880 (Kim Hong-džip), 1881 (Čo Pjōng-ho) a 1882 (Pak Jōng-hjo, jednalo se o omluvnou misi související s vojenskou vzpourou v létě toho roku). Uvedený počet misí označovaných jako *susinsa* není oficiální a často lze narazit i na odlišnou informaci.

¹⁵ ČŎ, Hang-nä. *Kim Ki-su (金綺秀)*. In.: *Hanguk mindžong munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0008828

komunikačním prostředku, telegrafu, ano.¹⁶ Telegrafní síť, železnice, konstrukce bitevních lodí a děl či zmodernizovaná armáda byly jedny z hlavních oblastí, o které se Kim z pověření dvora zajímal. Obsah těchto spisů do jisté míry ovlivnil korejské smýšlení o Japonsku a západní kultuře a podnítil panovníka i korejské reformátory k ještě většímu zájmu o modernizaci, po vzoru jejich východního souseda.¹⁷ Tento zájem se stal důvodem k vyslání další delegace *susinsa* o čtyři roky později, tentokrát vedené Kim Hong-džipem (金弘集, 1842–1896).¹⁸

Mise do Japonska roku 1880 měla pro Koreu obrovský význam z pohledu vývoje mezinárodních vztahů. Kim Hong-džip se v Tokiu setkal s čínským diplomatem Huang Zunxianem (黃遵憲, 1848–1905), který mu předal přibližně dvacetistránkový spis v korejštině nazvaný *Čosŏn čchǎngnjak* (*Strategie pro Čosŏn*, 朝鮮策略). Cílem spisu bylo důrazně upozornit Koreu na dobovatelské ambice a s nimi spojené nebezpečí invaze ze strany Ruska a poučit, jakým způsobem se k této situaci stavět – udržením blízkého vztahu s Čínou, navázáním spojení s Japonskem a Spojenými státy a posílením svého postavení. Po návratu do vlasti předal Kim Hong-džip spis panovníkovi a stal se jednou z hlavních postav prosazujících politiku osvícenství.¹⁹ Tento spis byl jedním z hlavních důvodů, proč Korea nedlouho poté přistoupila k navázání diplomatických vztahů se Spojenými státy. První smlouvě království Čosŏn se západní mocností však předcházela ještě jedna, pro tuto práci významná zahraniční výprava, tentokrát v podobě studijní cesty dvanácti mladých dvorních úředníků, kteří přes dva měsíce cestovali po Japonsku a zkoumali japonské instituce a jejich moderní vybavení.²⁰ S cílem prozkoumat moderní technologie pocházející ze Západu, které by mohly být nápomocné v modernizaci země a tím přispět i k posílení její pozice jakožto nezávislého státu, byli v návaznosti na uzavření smluv vysílání mladí úředníci nejen do

¹⁶ *Hanguk udžŏngsa* (1970), str. 109. O vývoji telegrafu v Koreji se v této práci zmíním později v samostatné podkapitole.

¹⁷ KIM (2012), str. 4. Je třeba dodat, že projaponsky smýšlející reformisté nebyli početnou skupinou. I přes panovníkův zájem o modernizované Japonsko bylo skutečností, že většina úředníků v té době byla politicky pročínsky orientovaná (zejména rod Minů, odkud pocházela i manželka krále Kodžonga). HARRINGTON (1944), str. 16

¹⁸ Kim Hong-džip (v korejské literatuře někdy uváděn i pod svým původním jménem Kim Kōng-džip, 金宏集) během svého života zastával mnoho vysokých funkcí. Podporoval snahy reformátorů, nicméně stál spíše mimo jejich skupinu, a tak ho například proreformní převrat roku 1884 nijak výrazně neovlivnil.

¹⁹ CHUNG (2012), str. 326–329

²⁰ ECKERT (2009), str. 149

Japonska, ale i do Číny²¹, aby vypořádali, jak západní technologie tyto země ovlivnily. Byl to právě bezprostřední kontakt s modernizací, který mladým úředníkům odhalil obrovské rozdíly mezi zaostalou vlastí a pokrokem v okolním světě a utvrdil většinu z nich v rozhodnutí, že je třeba rázně zakročit a Koreu urychleně zreformovat.²²

V *Dějínách korejské pošty I (Hanguk udžöngsa I, 1970)* je uvedeno, že jedním z účastníků mise do Japonska roku 1880 byl i mladý úředník Hong Jöng-sik (洪英植, 1856–1884)²³, který je dnes označován za „otce moderního poštovního systému v Koreji“. Tuto skutečnost podle zmíněného zdroje dokládá ve jednom ze svých spisů²⁴ Maedžima Hisoka (前島密, 1835–1919)²⁵, zakladatel moderních poštovních služeb v Japonsku, který vzpomíná, že někdy ve třináctém roce éry Meidži (明治, 1868–1912), tedy v roce 1880, ho na centrálním poštovním úřadě (kor. *jökcčheguk*, 驛遞局) vyhledal jakýsi úředník z Čosönu jménem Hong Jöng-sik, člen politické delegace poslané do Japonska, a dotazoval se na mnoho věcí ohledně poštovního systému. Maedžima mu prý poskytl užitečné podklady a podpořil ho v myšlence brzkého zavedení korejského poštovního úřadu a navázání mezinárodních poštovních smluv. Hong se dále dotazoval například na výši ceny poštovního, konkrétně jak je možné, že ceny za poštovné z korejského přístavního města Pusan, kde mělo Japonsko tou dobou pobočku poštovního úřadu, jsou stejné jako ty za japonské vnitrostátní zásilky. Maedžima to zdůvodnil tím, že přestože se pobočka nachází v Pusanu, je stále vnímána jako součást jedné japonské poštovní sítě. Lze předpokládat, že již v době tohoto rozhovoru si Hong plně uvědomoval, jak důležitá je role poštovního systému a komunikační sítě obecně pro udržení státní suverenity a měl v úmyslu moderní poštu uvést i do Koreje.²⁶ Přítomnost Hong Jöng-sika v Japonsku

²¹ Například mise *Jöngsönsa* 領選使 v čele s proreformním úředníkem Kim Jun-sikem (金允植, 1835–1922) vyslaná do Číny koncem roku 1881. Tato mise byla zaměřená na získání vědomostí a zkušeností v oblasti výroby a praktického využití moderních zbraní.

²² HONZÁK (1974), str. 10-11

²³ Hong Jöngsik, syn tehdejšího prvního ministra Hong Sun-moka (洪淳穆, 1816–1884), byl jedním z čelních představitelů radikálně reformátorské skupiny *kähwapcha* 開化派.

²⁴ Korejský název tohoto spisu je *Upchjön čchangöpdam* (郵便創業談, jap. *jūbin sōgjōdan*, vydáno roku 1936).

²⁵ Maedžima Hisoka byl významný japonský politik a podnikatel (a v době Hongovy návštěvy ředitel japonského poštovního úřadu), který se zasadil o vznik japonského poštovního systému roku 1871. Jeho inspirací byl poštovní systém Velké Británie a Sir Rowland Hill (1795-1879), vynálezce systému poštovních známek. MACLACHLAN (2011), str. 32-36

²⁶ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 110

v tomto roce je však zpochybnitelná, informace se v dostupných pramenech nedá ověřit.²⁷ Je možné, že dataci nepřesně uvedl omylem sám Maedžima. Ostatní zkoumané literární a internetové zdroje datují Hongův eminentní zájem o poštovní služby až do výpravy následujícího roku. Právě zahraniční mise roku 1881 a 1883 nejvíce ovlivnily počáteční podobu a průběh modernizačního hnutí v Koreji.

1.1.1. Pozorovatelská mise do Japonska roku 1881 a vznik oddělení pro poštovní záležitosti *Udžongsa*

V návaznosti na druhou výpravu *susinsa* a v souvislosti se zřízením nového úřadu pro řízení státních záležitostí (*Tchongni kimu amun*, 統理機務衙門)²⁸ na konci téhož roku, byla v lednu 1881 do Japonska vyslána další výprava, známá jako „Pozorovatelská mise dvorních úředníků“ (*Čosa sičchaldan*, 朝士視察團)²⁹, s cílem detailně prozkoumat technický pokrok a vymoženosti moderní západní kultury, kterou Japonsko přejalo během modernizačních reforem Meidži (*Meidži išin*, 明治維新). Jádrem výpravy tvořilo dvanáct³⁰ úředníků (*čosa*, 朝士), mezi nimiž byl i Hong Jöng-sik. Jednotliví úředníci měli k ruce dva asistenty (*suwön*, 隨員), překladatele (*tchongsa*, 通士) a sloužícího, přičemž každému byla svěřena určitá oblast zájmu, které během pobytu měli věnovat největší pozornost a veškeré získané vědomosti pak sepsat do hlášení. Na Hong Jöng-sika připadl japonský úřad pro vojenské záležitosti, a oficiálně tak s poštovním systémem neměl mít co do činění. Jeho zájem byl zjevně spíše osobního rázu, zvážíme-li jeho iniciativní přístup, kdy informace o moderních poštovních službách shromažďoval zvláště, mimo oficiální povinnosti. Informace o japonském poštovním

²⁷ Zdá se, že veškeré zmínky o jeho přítomnosti vycházejí pouze z těchto Maedžimových zápisků, nicméně v korejských pramenech se mi nepodařilo najít důkaz o tom, že by Hong Jöng-sik byl oficiálním členem zmíněné výpravy.

²⁸ Administrativní úřad po vzoru čínského úřadu pro zahraniční styky (*Zongli Yamen*, 總理衙門), tedy jakýsi prototyp ministerstva zahraničí pro koordinování reforem, který měl na starosti aktuální záležitosti tehdejší doby, od diplomatických vztahů, vojenských záležitostí, zahraničního obchodu až po výuku cizích jazyků. ECKERT (2009), str. 149

²⁹ Případně také známá pod označením *Sinsa juramdan* (紳士遊覽團) - významově tento název označoval též pozorovatelskou misi, ale méně explicitně - v doslovném překladu se jednalo o skupinu vznešených učenců cestujících za památkami.

³⁰ Čo Čun-jöng (趙準永), Pak Čöng-jang (朴定陽), Öm Se-jöng (嚴世永), Kang Mun-hjöng (姜文馨), Čo Pjöng-džik (趙秉稷), Min Čöng-muk (閔種默), I Hön-jöng (李憲永), Sim Sang-hak (沈相學), Hong Jöng-sik (洪英植), Ö Jun-čung (魚允中), I Wön-hö (李元會) a Kim Jong-wön (金鏞元). ČÖNG, Ok-dža. *Čosa sičchaldan*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2019-05-22]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0033036>

systemu zaznamenali jako součást hlášení například asistenti Kang Čin-hjǒng (姜晉馨, 1830–?)³¹ a I Sang-džä (李商在, 1850–1930).³² Konkrétně I Sang-džä podrobně zaznamenal soupis japonských poštovních předpisů a směrnic, kterými se později Hong Jǒng-sik patrně inspiroval při tvorbě těch korejských.³³

Směr, jakým se Korea ubírala, však neprovázela pouze pozitiva a některé pokusy o inovace vedly naopak k stále narůstající nespokojenosti obyvatelstva. Příkladem vyvrcholení nepokojů budiž vzpoura korejských vojáků z června roku 1882, známá jako „vojenská vzpoura roku *imo*“ (*imo kullan*, 壬午軍亂), v jejímž pozadí stál panovníkův otec, Tǎwongun, a která nakonec vedla k opětovnému posílení vlivu Číny.³⁴ Spletitá situace a bouřlivé události poloviny roku 1882 měly za následek mnoho reorganizačních opatření a změn, které se dotkly i úřadu *Tchongni kimu amun*.³⁵ Výsledkem těchto změn na počátku následujícího roku vznikl úřad pro projednávání diplomatických a obchodních záležitostí *Tchongni kjosǒp tchongsang samu amun* 統理交涉通商事務衙門, který se skládal ze čtyř administrativních oddělení (*sa*,

³¹ Kang Čin-hjǒng byl asistentem Kang Mun-hjǒnga (姜文馨, 1831–?), zkoumajícího oblast průmyslu. Kangovi zápisky mimo jiné uvádí, že úředníci a poštovní poslíčci (*udžol*, 郵卒) poštovního úřadu (*jǒkčeguk*, 驛遞局) obstarávají záležitosti spojené s doručováním veřejných i soukromých zpráv. Dále, že a každé křižovatce stojí poštovní schránka z mědi či kamene, do kterých se házejí dopisy zabalené v obálce, na které jsou napsané informace o příjemci a nalepený lístek o platbě poštovného (zřejmě tím myslí známku), které je stejné, bez ohledu na vzdálenost. Poštovní poslíčci pak tyto dopisy sbírají, třídí a dále rozesílají do různých oblastí, kde si je přebírají místní poslíčci. Dopisy lze posílat i do vzdálených zemí, kam pošta nejprve putuje lodí. V neposlední řadě zmiňuje i efektivitu a výnosnost tohoto podniku. *Hanguk udžǒngsa* (1970), str. 111–112

³² I Sang-džä byl asistent Pak Čǒng-janga (朴定陽, 1842–1905), jenž měl na starosti Ministerstvo vnitřních záležitostí a Ministerstvo zemědělství a obchodu, pod které tehdy spadal i poštovní úřad (roku 1885 byl přesunut pod nově vzniklé Ministerstvo komunikací).

³³ I (2013), str. 33

³⁴ Ve snaze zmodernizovat armádu a tím posílit obranu země nechal král Kodžong s podporou japonských vojenských poradců zřídit speciální vojenskou jednotku (*pjǒlkigun*, 別技軍), které štedře věnoval nejen svou přízeň, ale i finance, ovšem na úkor obyčejných vojáků. Ti se nakonec vzbouřili. Při této vzpouře lehlo mimo jiné popelem i japonské vyslanectví (zřízeno roku 1880). Vzpoura vedla k dočasnému návratu panovníkova otce Tǎwǒnguna, který tuto elitní jednotku zrušil. U moci však dlouho nezůstal, díky zásahu královny Min, která nechala na pomoc povolát několik tisíc čínských vojáků, čímž opět posílila postavení Číny v Koreji. ECKERT (2009), str. 151–152

³⁵ Původní úřad z roku 1881 byl v červenci roku 1882 nahrazen úřadem *Kimučchǒ* 機務處, ze kterého se následujícího listopadu stal *Tchongni amun* 統理衙門. Reorganizace nakonec v prosinci toho roku vedla ke vzniku dvou oddělených úřadů: pro „vnější“ záležitosti (*Tchongni kjosǒp tchongsang samu amun*, 統理交涉通商事務衙門; také známý jako *Ōamun* 外衙門) a „vnitřní“ záležitosti (*Tchongni kunguk samu amun* 統理軍國事務衙門, také známý jako *Nāamun* 內衙門). *Hanguk udžǒngsa*, str. 113

司).³⁶ Jedno z těchto oddělení spravovalo záležitosti spojené s dopravou a komunikací³⁷ a příhodně se tak nazývalo *Udžongsa* 郵程司.³⁸ Do funkce vedoucího tohoto oddělení (*hjōppchan*, 協辦) byl jmenován Hong Jōng-sik.³⁹ Předpokládá se, že oddělení *Udžongsa* plnilo úlohy jakési přípravné fáze pro plánované zavedení plnohodnotného moderního poštovního úřadu, jako tomu bylo v případě progresivního Japonsku.⁴⁰ Důraz byl v té době však zřejmě kladen spíše na vyměřování a úpravu dopravních cest, patrně zejména pro pohodlí spěšných posílů, kteří tou dobou plnili funkci oficiálních kurýrů a budoucí přepravní projekty.⁴¹

1.1.2. *Pobingsa* a diplomatická cesta do USA

Rok 1882 je zároveň historickým mezníkem pro diplomatické vztahy království Čosŏn se západním světem. Dne 22. května 1882 byla podepsána historicky první smlouva Koreje se západní mocností, konkrétně Spojenými státy, jež vstoupila v platnost v květnu následujícího roku, když tuto „korejsko-americkou smlouvu o přátelství a obchodu“ (*Čo-mi suho tchongsang čojak*, 朝美修好通商條約) ratifikoval Lucius Harwood Foote (1836–1913), první americký vyslanec pro Koreu. Ten do Koreje dorazil na jaře roku 1883 a jeho příjezd velmi potěšil reformátory i krále Kodžonga, který se v reakci na jeho příjezd rozhodl vyslat do Spojených států diplomatickou misi známou jako *pobingsa* 報聘使.⁴² Na cestu do Spojených států se vydalo celkem jedenáct osob - Min Jōng-ik (閔泳翊, 1860–1914), synovec královny

³⁶ Čōnggaksa 征權司, Čanggiosa 掌交司, Pugjosa 富教司 a Udžongsa 郵程司. ČO, Čä-gon. *Udžōngguk* (郵政局). In: *Čosŏn wangdžo sillok sadžŏn* [online]. [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: http://encysillok.aks.ac.kr/Contents/index?Contents_id=00008750

³⁷ Obstarával (nebo se předpokládalo, že bude časem obstarávat) záležitosti s provozem telegrafu, tehdejších přepážkových stanic (*ujōk*, 郵驛), železnice a obecně vodní a pozemní dopravou.

³⁸ I, Sang-čchan. *Udžōngsa*. In: *Hanguk mindžok munhwa tábäkkwa sadžŏn* [online]. [cit. 2019-05-24]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0040094>

³⁹ V dostupných historických pramenech se mi nepodařilo najít přesné datum Hongova jmenování do této funkce, nicméně podle análů *Kodžong sillok* se Hong Jōng-sik stal počátkem roku 1883 třetím ministrem (radou) Ministerstva pro úřední záležitosti (*Idžo čchamŭi*, 吏曹參議). Je dost možné, že Hong zastával více funkcí najednou, což v té době nebylo až tak neobvyklé. Dne 3. března 1883 je Hong uveden jako korejský zástupce (zde již uveden jako vedoucí oddělení *udžōngsa*, *hjōppchan*) při uzavření ujednání o položení podmořského kabelu pro telegrafní spojení (*Pusanhang hädžō čōnsŏn sŏlčchi čogwan*, 釜山口設海底電線條款). *Kodžong sillok*, 20. rok panování krále Kodžonga (1883), 1. měsíc a 24. den

⁴⁰ Jak přesně byl úřad činný, co se poštovních služeb týče, se mi zatím nepodařilo dohledat.

⁴¹ KIM (2012), str. 32. Konkrétnější zmínky jsou obsaženy v denních záznamech „vnějšího“ úřadu (zkráceně známé jako *Tchongsŏ ilgi*, 統署日記, k těm se mi však zatím nepodařilo získat přístup.

⁴² *Pobingsa* je označení pro diplomatické mise, které měly povahu reciproční návštěvy. Nejčastěji je však s tímto označením spojována právě výprava do Spojených států roku 1883.

Min, jakožto hlavní zplnomocněný vyslanec (*čöngwön täsin*, 全權大臣), Hong Jöng-sik ve funkci zástupce hlavního vyslance (*pudäsin*, 副大臣), tajemník Sö Kwang-pöm (徐光範, 1859-1897), dále oficiální doprovod Ju Kil-čun (兪吉濬, 1856–1914), Ko Jöng-čchöl (高永喆, 1853–?), Pjön Su (邊燧, 1861–1891), úředníci Čö Kjöng-sök (崔景錫, ?–1886), Hjön Hüng-tchäk (玄興澤, ?–?) a tlumočníci Percival Lawrence Lowell (1855–1916) ze Spojených států, Mijaoka Cunedžiro (宮岡恒次郎, 1865–?) z Japonska, a jakýsi Wu Li-tang (吳禮堂, 1843–1912)⁴³ z Číny.⁴⁴

Obrázek 1 - Členové mise *pobingsa* do Spojených států (1882) ⁴⁵

Výprava se do Spojených států vydala z Inčchönu v červenci 1883 a přes Japonsko se její členové plavili lodí až do San Franciska, kam dorazili na začátku září. Odtud pak dále cestovali přes města Chicago a Washington až do New Yorku. Skupina korejských úředníků

⁴³ Zápis znaků jeho jména se objevuje i jako 吾禮堂. *Inmullo ponün Inčchönsa* (20): *Orjedang* (吾禮堂:1843~1912). In: *I-View* [online]. 2013-12-24 [cit. 2019-06-24]. Dostupné z: <http://enews.incheon.go.kr:9080/publish/php/articleview.php?idx=9396&ion=11&diaryDate=2013-12-24&chapter=1>

⁴⁴ ČÖNG, Kjöng-suk. *Pobingsa*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2019-05-25]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0023371>

⁴⁵ Hong Jöng-sik sedí v první řadě, mezi P. L. Lowellem a Min Jöng-ikem. In: *Intchönet hankjöre: Munhwa sänghwal: (42) Čosöninüi nune pičchin segje* [online]. 2005.04.04 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <http://legacy.www.hani.co.kr/section-009100030/2005/04/009100030200504041638081.html>

v tradičních oděvech ve velkých městech Spojených států navštívila vedle Bílého domu i další ústřední orgány státní správy, dále železniční společnost, banku, novinové vydavatelství, hasičskou zbrojnicí, opomenut nebyl ani poštovní a telegrafní úřad. Všechny poznatky si pečlivě zapisovali, po večerech je společně procházeli a vedli o nich dlouhé diskuse.⁴⁶ Dne 18. září se jim dostalo audience s prezidentem Spojených států, Chester A. Arthurem (1829–1886), kterému byly hlavním vyslancem předány pověřovací listiny od krále Kodžonga. Návštěva Spojených států byla pro korejskou výpravu vskutku dech beroucím zážitkem. Na cestě zpět do Koreje s sebou členové delegace vezli nejen ukázky moderní západní kultury, ale i vize, že i jejich země se snad brzy stane bohatou a silnou zemí (*puguk kangbjöng*, 富國強兵).⁴⁷

Ačkoliv korejská veřejnost nebyla o průběhu diplomatické mise na Západ nijak informována, naopak americký tisk, například *The New York Times*, *New York Herald* či *Washington Post*, o přítomnosti korejské delegace zpravovaly poměrně pravidelně, zaznamenávajíc téměř každý jejich krok. Konkrétně v *The New York Times* se dne 8. listopadu 1883 objevila zpráva, že „[...]Korejci byli během svého pobytu v této zemi pečlivými pozorovateli, a jako jeden z kroků, vyplývajících z této návštěvy, bude po jejich návratu doporučení zřízení poštovního systému po vzoru této země. [...]“.⁴⁸ K realizaci tohoto kroku sice nakonec došlo, avšak za asistence Japonska.

Zpět do Koreje se výprava nevracela v původním sestavení. Zatímco část se v čele s Hong Jöng-sikem ze San Franciska vydala přes Pacifik rovnou zpět do Koreje, Min Jöng-ik a několik dalších se v doprovodu George Clayton Foulka (1856–1893)⁴⁹ vydali přes Atlantik do

⁴⁶ Bohužel se mi nepodařilo vypátrat dostupnost konkrétních záznamů (anglické či korejské), z průběhu jejich návštěvy poštovního a telegrafního úřadu. *Tähan čeguk čöčcho tämi sadžöldan 'pobingsa'* (*The first delegation to the United States from Korea, the 'Bobingsa'*). In: *Hanmi kjöngdže habühö* (*Korea-U.S. Economic Council, Inc.*) [online]. 2013.10.20 [cit. 2019-06-01]. Dostupné z: <https://kusec.tistory.com/entry/대한-제국-최초-대미사절단-보빙사> The-first-delegation-to-the-United-States-from-Korea-the-Bobingsa

⁴⁷ I (2013), str. 13-15. Více informací o této misi také v NOBLE, Harold J. *The Korean Mission to the United States in 1883 - The First Embassy Sent by Korea to an Occidental Nation*. Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society 18 (1929) [online] [cit. 2019-06-13] Dostupné z: https://hinode.8718.jp/images/pdf/the_korean_mission_to_the_united_states_in_1883.pdf

⁴⁸ *Coreans preparing to go home; to spend all their time before their departure in shopping*. *The New York Times* [online]. 8. 11. 1883 [cit. 2019-06-10]

<https://timesmachine.nytimes.com/timesmachine/1883/11/08/102954131.pdf>

⁴⁹ George Foulk se do Koreje dostal jako první námořní atašé Spojených států pro Koreu v roce 1883, poté, co působil jako doprovod korejské delegace *pobingsa* a na žádost Min Jöng-ika s delegací odcestoval do Koreje.

Evropy, kde strávili několik měsíců a do Koreje se vrátili až v průběhu května následujícího roku.⁵⁰ Co se týče Ju Kil-čuna, ten dočasně odložil korejský oděv a zůstal ve Spojených státech, aby se zde věnoval studiím.⁵¹ Po návštěvě Spojených států se osvícenská strana *kähwapcha*, prosazující nezávislost země skrze oproštění se od vlivu Číny a její modernizaci po vzoru Západu (pozápadněného Japonska), pustila do ještě radikálnějšího protlačování modernizačních změn, odhodlaná zreformovat mimo jiné i komunikační služby.

1.2. Poštovní úřad *Udžöngčchongguk*

Na základě zkušeností a postřehů z pobytů v Japonsku a Spojených státech vynakládal po svém návratu ze Západu Hong Jöng-sik veškeré úsilí k tomu, aby panovníka přesvědčil o nezbytnosti nahradit zastaralé způsoby doručování zpráv a dokumentů (tzv. *jökcčönpöp*, 驛傳法)⁵² státem řízeným moderním poštovním systémem.⁵³ Články s informacemi o poštovníctví v západních zemích, s důrazem na Velkou Británii, se počátkem roku 1884 dokonce objevovaly i v prvních korejských moderních novinách *Hansöng sunbo* (Söulský desetidenník, 漢城旬報).⁵⁴ Reformátoři věřili, že technický pokrok je nezbytností každé země, a že by ho Korea měla přijmout v co největší míře. Samozřejmě nebylo možné zrealizovat všechny plány najednou. Hong tak navrhoval modernizaci nejprve v oblasti školství, strojírenství, dopravy a komunikací.⁵⁵

Na konci května 1883. úkolem bylo především shromažďovat informace o Koreji a udržovat přátelské vztahy s místními.

⁵⁰ Výdaje spojené s jejich cestou do Evropy a návratem do Koreje byly hrazeny ze strany Spojených států. Až do Koreje je doprovázela vojenská loď Trenton.

⁵¹ *Coreans preparing to go home; to spend all their time before their departure in shopping*. The New York Times [online]. 8. 11. 1883 [cit. 2019-06-10]

<https://timesmachine.nytimes.com/timesmachine/1883/11/08/102954131.pdf>

⁵² V období království Čosön se při potřebě přepravy informací spoléhalo na systém spěšných posílů (*pchabal*, 擺撥) a přepražních stanic (*ujöök*, 郵驛) či signálních ohňů (*pongsu*, 烽燧). Tyto systémy však sloužily výhradně pro potřeby státu. Více k tomuto tématu například v KOCINOVÁ, Kateřina. *Vývoj komunikačního systému v Koreji do vzniku prvního moderního poštovního úřadu* [online]. 2016 [cit. 2019-06-15].

Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/168200>. Vedoucí práce Miriam Löwensteinová.

⁵³ Hong Jöng-sik sepsal z cesty do Spojených států hlášení *Pokmjöngmundapki* 復命問答記, které posléze předal a detailně projednal s králem Kodžongem. KIM (1981), str. 205-206

⁵⁴ První moderní korejské noviny, psané v *hanmunu*. Zakladatelem je Pak Jöng-hjo (朴泳孝, 1861-1939). Začaly vycházet v říjnu 1883, každých deset dní. O jejich tisk a vydávání se staral „Úřad pro informace a kulturu“ (*Pangmunguk*, 博文局). *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 115 a 153-155

⁵⁵ I (2013), str. 19-20

Realizace inovačních plánů v oblasti komunikací započala naplno dne 21. dubna 1884, kdy na Hongův návrh vydal král Kodžong edikt, ve kterém přikázal zřídit centrální úřad pro poštovní záležitosti zvaný *Udžöngčchongguk* 郵征總局. Následuje interpretace vybrané části ediktu:

*„Jelikož naše země nyní obchoduje s různými státy, vzrůstá i množství záležitostí k projednávání jak ve vnitrozemí, tak i v zahraničí, a s tím je na vzestupu i množství korespondence mezi úřady a obchodníky. V naší zemi však neexistuje vhodná instituce, která by zprostředkovala předávání zpráv na tak dalekou vzdálenost. Tímto nařizují, aby byl zřízen direktoriát poštovního úřadu (Udžöngčchongguk), který bude obstarávat nejprve poštovní zásilky ve všech přístavech s tím, že postupně se služby tohoto úřadu rozšíří i do vnitrozemí a stanou se užitečnými i pro veřejnost. [...]“*⁵⁶

Hong Jöng-sik byl jakožto tehdy asi nejpověřenější osoba ustanoven ředitelem (*čchongpchan*, 總辦) tohoto nového úřadu, přičemž nařízení nabývalo platnosti od následujícího dne.⁵⁷

Tento výnos o zřízení poštovního úřadu byl jen o pár dní později publikován i v novinách *Hansöng sunbo*, čímž se zpráva o vzniku poštovního úřadu postupně dostala mezi širokou veřejnost. Z jeho obsahu jasně vyplývá, že prioritním cílem byla mezinárodní poštovní výměna a služby pro veřejnost následovaly až poté. O zřízení poštovního úřadu byla během následujícího měsíce obeznámena také vyslanectví a konzuláty Japonska, Velké Británie⁵⁸ a Spojených států. Korejská vláda měla v úmyslu uzavřít dohody o výměně poštovních zásilek s Japonskou a Hong Kongskou poštou, čímž zároveň vyjadřovala svůj

⁵⁶ *Süngdžöngwön ilgi* či *Kodžong sillok*, 21. rok panování krále Kodžonga (1884), 3. měsíc a 27. den

⁵⁷ V ediktu je označen jako druhý ministr Ministerstva války (*Pjöngdžo čchampan*, 兵曹參判), tedy je opět zřejmé, že zastával více funkcí najednou. Jeho jmenování ředitelem poštovního úřadu v době, kdy zastával funkci ministra války jistě není náhodné. Nehledě na jeho osobní zájem, staré komunikační systémy v předmoderní době spadaly pod jurisdikci Ministerstva války, tedy i z tohoto důvodu se Hong mohl jevit jako nejlepší volba.

⁵⁸ S Velkou Británií uzavřelo království Čosön „Smlouvu o přátelství a obchodu“ (*Čo-jöng suho tchongsang čojak*, 朝英修好通商條約) na konci listopadu 1883, načež byl následujícího roku v dubnu v Söulu zřízen i britský konzulát. Prvním britským konzulem, a zároveň i prvním diplomatickým zástupcem evropské země v Koreji, byl William George Aston (1841-1911).

úmysl vstoupit jako členská země do Světové poštovní unie⁵⁹ a stát se tak součástí mezinárodní poštovní sítě.⁶⁰

1.2.1. Organizační struktura a zahájení poštovních služeb

Poštovní úřad přirozeně nemohl být uveden do provozu bez zaměstnanců a bylo tak potřeba zajistit především potřebnou pracovní sílu, přičemž Hong považoval za nezbytné zaměstnat několik cizinců, kteří měli s poštovním provozem již bohaté zkušenosti. Pro administrativní úkony spojené s provozem poštovního úřadu byli nejprve na začátku července 1884 z Japonska pozváni jako doporučení poradci poštovní úředník Obi Sukeaki (小尾輔明) a zaměstnanec japonského úřadu pro zahraniční záležitosti Mijazaki Gensei (宮崎言成). S oběma byla uzavřena poměrně lukrativní⁶¹ smlouva o zaměstnání po dobu tří let, počínaje 23. červnem 1884. Obi Sukeaki byl Hongovým asistentem, a Mijazaki, který se stal jeho podřízeným, měl na starosti především překladatelské práce z a do angličtiny.⁶² Dle dostupných zdrojů byli v poštovní administrativě zaměstnaní celkem čtyři Japonci - vedle výše zmíněných ještě jakýsi Sugano Koiči (菅野宏一) a Kowo Hanazo (小尾花藏).⁶³ Funkce Hong Jöng-sikova zástupce se nazývala *pangpchan* 幫辦, nicméně v dostupných pramenech není s touto funkcí spojováno žádné konkrétní jméno. V průběhu října bylo dále jmenováno celkem patnáct korejských poštovních úředníků (*sasa*, 司事), z nichž téměř všichni měli zkušenosti s cestou do zahraničí a uměli nějaký cizí jazyk⁶⁴, jako například již zmíněný I Sang-džä, účastník mise do Japonska z roku 1881.⁶⁵ Informace o konkrétní náplni práce

⁵⁹ Ve francouzštině, která je úředním jazykem této agentury založené v roce 1874, zní název *Union postale universelle* (UPU). Oficiální webové stránky: <http://www.upu.int/en.html>

⁶⁰ Zdali však korejská vláda v této fázi podnikla faktické kroky potřebné k přijetí do Světové poštovní unie dostupné prameny ani literatura neuvádí. *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 117

⁶¹ Hong Jöng-sik se zavázal hradit jim veškeré cestovní výdaje, včetně případných cest po Koreji. Oba pobírali měsíční plat, Obi Sukeaki ve výši 130 wöňů a Mijazaki ve výši 70 wöňů. Plat jim byl snížen na třetinu, pokud doba jejich pracovní neschopnosti přesáhla sto dní. Více jak dvě stě dní pracovní neschopnosti vedlo k dočasnému pozastavení výplaty. *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 134

⁶² Detaily o způsobu, jakým se tyto Japonci v Koreji dorozumívali, žádné zdroje neuvádí, nicméně předpokládám dobré jazykové vzdělání těchto japonských poradců i korejských poštovních úředníků.

⁶³ KIM (1998), str. 349. Kim zde uvádí čtení jména 菅野宏一 jako Kanno Koiči, jiné korejské zdroje však uvádí jeho jméno jako Sugano Koiči. Také na jméno Kowo Hanazo (小尾花藏) jsem v jiných zdrojích nenarazila.

⁶⁴ Několik z nich studovalo na jazykové škole *Tongmunhak* (同文學).

⁶⁵ I Sang-džä (ten dokonce působil jako vedoucí poštovní pobočky v Inčchönu) a dále Namgung Ŏk, Sin Nak-kjun, Kim Nak-čip, I Sang-man, An Čong-su, Pak Jöng-ho, Sim Sang-gi, Sö Čä-čchang, Hong Pjöng-hu, Sö

těchto zaměstnanců bohužel nejsou známy, stejně jako množství dalšího nižšího poštovního personálu, který možná tvořili vojáci (*jŏkčol*, 驛卒)⁶⁶ pracující na přepražních stanicích (*ujŏk*, 郵驛).⁶⁷ V souvislosti se zavedením poštovních služeb v Koreji je také někdy uváděno jméno Paul Georg von Möllendorffa (1847-1901), německého diplomata, který byl na doporučení čínské vlády pozván do Koreje, aby se zde ujal funkce dvorního poradce v celních záležitostech, nicméně jeho role ve vzniku poštovního úřadu je zřejmě nepříliš významná.⁶⁸ Jedna z mála spojitostí mezi celním a poštovním úřadem byla skutečnost, že všichni japonští poštovní zaměstnanci uzavírali pracovní smlouvu a byli placeni oddělením pro celní záležitosti.⁶⁹

Samotný úřad *Udžongčchongguk* tvořila tři oddělení, která byla dále rozdělena do celkem patnácti pracovišť. První oddělení mělo na starosti například plánování tras, tvoření map, a zaměstnaneckou administrativu (*kjehŏkkwa* 規劃課); druhé zajišťovalo všechny záležitosti spojené s příjmem, třízením a doručováním zásilek (*palčhakkwa*, 發着課); a třetí zodpovídalo za úkony spojené s příjmy a výdaji úřadu (*kjesankwa*, 計算課). Podrobnější struktura je uvedena v *Täčosŏnguk udžongguk samu čangdžŏng* (大朝鮮國郵征局事務章程). Jak tomu bylo u poštovní pobočky v Inčchŏnu není známo.⁷⁰

Zahájení poštovních služeb v pravém slova smyslu se Korea dočkala 18. listopadu 1884, kdy započala aktivní poštovní výměna mezi hlavním městem Sŏul a přístavním městečkem Inčchŏn, kde byla zřízena první poštovní pobočka (*Inčchŏn punguk*, 仁川分局), údajně v budově úřadu pro obchodní záležitosti otevřeného přístavu zvaného *Kamnisŏ* 監理署.⁷¹ O této skutečnosti byli přibližně s týdenním předstihem informováni diplomatictí zástupci

Kwang-suk (či Kwang-jong), Čo Han-sang, Čo Čchang-gjo, An Uk-sang a Sŏng Ik-jŏng. *Hanguk udžŏngsa* (1970), str. 118

⁶⁶ Korejské zápisky o japonské poště označují zaměstnance pošty termínem *udžol* 郵卒, což je podle všeho synonymem termínu *jŏkčol* 驛卒.

⁶⁷ I (2013), str. 32

⁶⁸ NEFF, Robert. Korea's first modern postal service started in 1884. In: *The Korea Times* [online]. 2010-11-21 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2010/11/113_76706.html

⁶⁹ NEFF (2009), str.48

⁷⁰ *Hanguk udžŏngsa* (1970), str. 124-125

⁷¹ *Ilhwaro ponŭn upchjŏn 130 njŏn: Inčchŏn učcheguk 130 njŏnŭi jŏksarŭl tŏdoraŏnda*. In: *Hanguk upchjo pchotchŏl sŏbisŭ K-stamp* [online]. 2014. 3. 20. [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://stamp.epost.go.kr/board/board.jsp?id=spsw0101&mode=view&idx=5717>

Číny, Japonska, Spojených států, Velké Británie a Německa.⁷² Záznam v dynastických análech *Kodžong sillok* ze dne před zahájením provozu dále uvádí, že poštovní úřad předložil návrh na poštovní vlajku potřebnou pro označení poštovních míst a při přepravě zásilek.⁷³ Jak tento návrh vypadal, není známo.

Poštovní služby se postupně měly rozšiřovat i do dalších koutů země, přednostně však počínaje oblastmi otevřených přístavů. Jeden z japonských poradců, Sugano Koiči, ve svých zápiscích uvádí, že bylo naplánováno do druhého dne prvního lunárního měsíce následujícího roku⁷⁴ zprovoznit poštovní trasu Sōul-Pusan, a že z tohoto důvodu se na průzkum této trasy měl vydat jeho kolega Obi, doprovázen úředníkem Sin Nak-kjunem (申洛均). Tito dva však nejprve 1. prosince zavítali do Inčchōnu, aby zde vyjednali postup předání veškeré administrativy tamní japonské poštovní pobočky (*upchjōnguk*, jap. *júbinkjoku*, 郵便局), nacházející se v budově japonského konzulátu, do správy korejského poštovního úřadu *Udžōngčchongguk*.⁷⁵ Na cestu do Pusanu se nakonec nikdy nevydali, a to z důvodu vypuknutí převratu v hlavním městě jen o pár dní později.

Poštovní výměna mezi hlavním městem a přístavními městy jako Inčchōn a Pusan a eliminace tamních de facto ilegálních japonských poštovních poboček byla jedním z hlavních cílů ředitele poštovního úřadu, který si dobře uvědomoval, že jejich existence narušuje státní suverenitu Koreje a je hrozbou pro korejské snahy o napojení se na mezinárodní poštovní síť.⁷⁶ Přepravu zahraniční pošty však v té době značně komplikovala skutečnost, že v Koreji neexistovala místní lodní přepravní společnost, která by lodní dopravu zajistila. Vedle japonské pošty do jisté míry poštovní záležitosti obstarával i celní úřad zřízený roku 1882, avšak ten převoz poštovních zásilek zprostředkovával pouze v rámci otevřených přístavů a dopravu do a z vnitrozemí si tak každý musel zařídit sám.⁷⁷

⁷² S Německem království Čosōn podepsalo smlouvu o přátelství a obchodu (*Čo-tok suho tchongsang čojak*, 朝獨修好通商條約) na konci listopadu 1883.

⁷³ *Kodžong sillok*, 21. rok panování krále Kodžonga (1884), 9. měsíce 30. den

⁷⁴ V západním kalendáři toto datum odpovídá 16. únoru 1885.

⁷⁵ I (1984), str. 91-92 nebo *Inčchōn učheguk 130njōnū joksarūl tōtoraponda* (2) <https://stamp.epost.go.kr/board/board.jsp?id=spsw0101&site=&cate=&site=&key=subject&search=&order=&desc=asc&syear=&smonth=&sdate=&eyear=&emonth=&edate=&deptcode=&menuID=spsw0101&pg=4&mode=view&idx=5732>

⁷⁶ *Hanguk udžōnsa* (1970), str. 121

⁷⁷ HULBERT (1902), str. 398

1.2.2. První korejské poštovní známky

Nedílnou součástí poštovních služeb byly, a dodnes jsou, poštovní známky. Společně se zahájením provozu poštovního úřadu byla dne 18. listopadu 1884 vydána i série prvních korejských poštovních známek v nominálních hodnotách 5, 10, 25, 50 či 100 tzv. *munu*(文).⁷⁸ Tisk této historicky první série korejských poštovních známek byl svěřen tiskařskému úřadu japonského ministerstva financí, především proto, že Korea v té době nedisponovala potřebnou tiskařskou technikou.⁷⁹

Celkem bylo k tisku objednáno 2 800 000 kusů známek, před datem zahájením poštovních služeb, tedy 18. listopadem, však do Koreje z Japonska dorazily jen známky dvou nejnižších nominálních hodnot, v celkovém množství 15 000 kusů. Zbylé známky byly vytištěny a odeslány až později, nicméně vzhledem k nečekanému ukončení provozu pošty počátkem prosince se nikdy nedostaly do oběhu.⁸⁰

Přibližně v polovině dubna 1885 byl zbývající náklad objednaných známek doručen do Koreje a Japonská vláda přirozeně žádala o zaplacení částky za jejich tisk. Pro korejskou vládu tento dluh za nyní již zbytečné poštovní známky představoval značnou finanční zátěž a komplikaci, nicméně v únoru 1886 se jí dluh podařilo, dokonce s jistým ziskem, splatit tím, že údajně všechny zbývající známky⁸¹ byly prodány německé obchodní společnosti *Sächhang janghång* (世昌洋行)⁸², působící mimo jiné v Inčchönu, která známky dále prodala zájemcům z řad sběratelů.⁸³

Podle japonského poštovního úředníka Sugano Koičiho korejské poštovní služby běžně fungovaly až do šestého prosince dopoledne.⁸⁴ Znamky užívané v období od 18. listopadu do

⁷⁸ Pojmenované po tehdejší peněžní měně, která se používala v letech 1633-1892. Osm set *munu* se tehdy rovnalo asi jednomu americkému dolaru (jiné prameny, například zápisky G. Foulka, uvádějí poměr tisíc *munu* za jeden dolar). KIM (1998), str.32

⁷⁹ Na spodní straně archu známek byl vytištěn nápis „*Vytištěno Tiskařským úřadem Velkého japonského císařství*“ (大日本帝國政府 大藏省印刷局製造). Information on Korean stamps. [online] In.: *Korean Stamp Portal Service* [cit. 2019-05-29] Dostupné z: <http://koreastamp.epost.go.kr/sp/eg/speg0303.jsp>

⁸⁰ KIM (1992), str. 32-33

⁸¹ KIM (1992) cituje oficiální záznamy (*Ilſŏngnok*, 日省錄), které uvádí počet 1 300 000 kusů.

⁸² Znamá importní a exportní společnost, provozovaná německými podnikateli Edwardem Meyerem a Carlem Wolterem (Edward Meyer & Co., Hamburg).

⁸³ KIM (1992), str. 32-34

⁸⁴ Ibid.

6. prosince jsou dodnes mezi filatelisty vysoce ceněnou raritou.⁸⁵ Bystrou myšlenku, že prostřednictvím prodeje prvních korejských poštovních známek v zahraničí by si mohl finančně přilepšit, pojal i americký námořní atašé pro Koreu, George Clayton Foulk, v jehož vlastnictví několik tisíc kusů těchto známek ocitlo. V dopisu, který poslal své rodině 20. prosince 1884, Foulk dává pokyny, aby byl penězi, které budou utrženy za prodej čtyř korejských poštovních známek (přičemž všechny či ideálně samostatně mají být prodány alespoň za třicet dolarů), splacen jeho peněžní dluh vůči rodině.⁸⁶ V červenci následujícího roku poslal další dopis, ve kterém uvádí, že za asi tři dolary koupil dalších patnáct tisíc těchto známek, které hodlá v zahraničí nechat náležitě zpeněžit. Zároveň však důrazně žádá, aby celá záležitost zůstala diskrétně jen mezi členy rodiny. Zpeněžit se je prý rozhodl až po ujištění se, že korejská vláda známky už nemá v plánu využít, a to ani v případě, že by poštovní úřad znovu otevřela, jelikož staré známky jsou dílem spiklenců.⁸⁷

1.2.3. Poštovní předpisy a směrnice z roku 1884

Ačkoliv jen krátkodobě, provoz a služby poštovního úřadu se řídily podle jistých předpisů a pravidel, které se připravovaly po dobu několika měsíců. Hrubý nástin pravidel a organizace poštovního úřadu byl králi Kodžongovi předložen již začátkem června 1884.⁸⁸ Konkrétní obsah tohoto nástinu není znám, avšak předpokládá se, že na základě tohoto nástinu byla vytvořena i finální verze, schválena v druhé polovině října později toho roku.⁸⁹ Jak již bylo naznačeno, při jejich kompilaci se tvůrci inspirovali poštovními směrnicemi Japonského císařství.

Informace o poplatcích a nejružnějších omezeních byla uvedena v „Poštovních směrnicích velkého království Čosŏn“ (*Tăčosŏnguk udžŏng kjučchik*, 大朝鮮國郵征規則), která tvořilo celkem čtyřicet šest paragrafů rozdělených do sedmi oddílů, jejichž obsah se v následujících odstavcích pokusím shrnout. Je třeba myslet na to, že tyto předpisy byly

⁸⁵ Z patnácti tisíc kusů známek jich bylo prodáno a použito jen přibližně pět set. NEFF (2009), str. 55

⁸⁶ NEFF (2009), str. 55 - cituje z knihy HAWLEY, Sam (ed.). *America's Man in Korea: the Private Letters of George Clayton Foulk, 1884-1887*.

⁸⁷ Ibid. str. 56

⁸⁸ *Kodžong sillok*, 21. rok panování krále Kodžonga (1884), 5. měsíc a 15.den

⁸⁹ *Kodžong sillok*, 21. rok panování krále Kodžonga (1884), 9. měsíc a 11.den

sepsány s myšlenkou, že se poštovní síť postupně rozšíří a nebude omezena pouze na trasu Söul-Inčchön.

První oddíl o deseti paragrafech obsahoval informace o poštovních poplatcích za doručení dopisu v rámci země (*näguk udžöngse*, 內國郵征稅). Výši poplatku neurčovala v případě vnitrostátní zásilky zpravidla vzdálenost, ale váha. Za dopis vážící do jednoho *čönu*⁹⁰ bylo účtováno 10 *munü* a za každý další *čön* váhy se cena zvyšovala o 10 *munü*. Za dopisy poslané pouze v rámci hlavního města se účtovala částka poloviční. Dále bylo za poplatek možné nechat dopis zaslat i přednostně, jako „zvláštní zásilku“ (*pjölpondžön*, 別分傳). Pokud byla zásilka adresována⁹¹ na místo, kde se nenacházela pobočka poštovního úřadu, spočítala se vzdálenost mezi adresným místem a nejbližše situovaným poštovním úřadem a za každých 10 *li*⁹² se k poštovnému přičetlo po 30 *munech*. V případě, že vzdálenost nešla z nějakého důvodu vypočítat předem, bylo na adresátovi, aby výsledný doplatek uhradil.

Pokud odesílatel na dopis nenalepil poštovní známku, hradil místo něj poštovné adresát, a to se stoprocentní přírážkou. V případech, kdy hodnota přilepené poštovní známky byla nedostačující, doplatil chybějící částku taktéž adresát, opět ve dvojnásobné výši. Jestliže adresát odmítal částku doplatit, či pokud byla cílová adresa nečitelná či nejasná, byl dopis vrácen k proplacení odesílateli. Zcela či jen částečně neuhrazená zásilka, byla pracovníkem pošty opatřena odpovídající známkou a zároveň patřičně označena červeným razítkem. Poštovní poplatek bylo možné uhradit pouze prostřednictvím poštovních známek, nikoliv připevněním hotovosti (nejenže hrozila ztráta, ale zbytečně to lákalo ty, kdo zásilky přebíral).

Druhý oddíl o čtyřech paragrafech sestával z podmínek pro osvobození od poštovních poplatků (*mjönse udžöng*, 免稅郵征). Od poštovného byly osvobozeny dopisy mezi úředníky, které se týkaly poštovních záležitostí, či dále ve zvláštních případech pochybení ze strany pošty. Ve všech těchto případech však bylo třeba obálku náležitě červeně označit.

Třetí oddíl o sedmi paragrafech se týkal listin typu věstníků (*kwanbo*, 官報), periodik či knižních svazků. Cena se odvíjela opět od jejich váhy, přičemž za každých osm *čönü* váhy

⁹⁰ Jeden *čön* 錢 odpovídal váze přibližně 3,75g.

⁹¹ V té době ještě neexistoval koncept adresy v dnešním slova smyslu. Například poštovní směrovací číslo je záležitostí až druhé poloviny 20. století. Na konci 19. století bylo třeba napsat co nejkonkrétnější informace, nicméně i tak doručení nějakou dobu trvalo.

⁹² *li* 里 - jednotka vzdálenosti, přibližně 400 metrů.

bylo účtováno po 10 *munech*. Stejně jako u dopisů, i v tomto případě se poštovné snížilo na poloviční cenu, pokud se jednalo o doručení v rámci hlavního města. Při podání nesměla být zásilka zapečetěna. Pokud totiž nebylo možné provést kontrolu obsahu zásilky, byla považována za dopisní kategorii, čemuž také odpovídala výsledná cena, ke které navíc přibyla stoprocentní přírážka. Zakázané bylo také snažit se propašovat dopis například uvnitř novin či knižního svazku. Pokud byl takový dopis odhalen, musela být na místě zaplacená cena jeho poštovného, opět se stoprocentní přírážkou. Pro expresní doručení platila stejná pravidla jako u dopisů.

Čtvrtý oddíl o pěti paragrafech informoval o možnostech registrace odesílaného dopisu (*tŭnggi udžōng*, 騰記郵征). Při tomto způsobu dopravy byl zaznamenáván přibližný pohyb zásilky a byla vydávána stvrzenka. Cena za registrovanou zásilku byla součtem běžné ceny a příplatku 60 *munů* za kus. V případě hlavního města byla cena poloviční. V případě ztráty doporučené zásilky byly prošetřeny okolnosti, a pokud se jednalo o předmět, který se dal kompenzovat, byl poštovní zaměstnanec zodpovědný za ztrátu přinucen tak učinit. O ztrátě způsobené přírodní katastrofou či zcizením zloději se pravidla nezmiňují. Samozřejmostí byla čitelně napsaná adresa a jméno odesílatele i adresáta na obálce a odpovídající červené označení čínskými znaky 騰記. Poštovné muselo být uhrazeno známkami předem. Pokud byla hodnota známky nedostačující, poslalo se to obvykle i přesto, že obálka byla označena jako registrované psaní.

Pátý oddíl o čtyřech paragrafech pojednává o poštovních známkách (*udžōng čchopchjo*, 郵征鈔票).⁹³ Poštovní známky byly vydávány výhradně na místech určených poštovním úřadem. Prodej známek musel schválit poštovní ministr (*čchongpchan*), tedy Hong Jōng-sik. Takové místo pak bylo označeno vývěsní deskou s nápisem *udžōng čchopchjo māhaso* (郵征鈔標賣下所, „prodejní místo poštovních známek“). Na jiných místech prodej nebyl možný. Bylo též přísně zakázáno prodávat známky za jinou cenu, než byla jejich jasně vyznačená nominální hodnota. V žádném případě nebyly pro použití akceptovány známky se stopami znečištění, poškození či označení poštovním razítkem.

V šestém oddílu o devíti paragrafech byly uvedeny ostatní nejružnější předpisy (*čapčchik*, 雜則), týkající se zejména limitů povolené váhy a rozměrů zásilek, seznamu

⁹³ Moderní korejština používá pro poštovní známky označení *upchjo* 郵票, nicméně na prvních korejských známkách se objevuje označení *učcho* 郵鈔.

zakázaných předmětů vyloučených z možnosti poštovní přepravy, způsobu lepení poštovní známky, označení zásilky a dalších. Rozměry zásilky byly omezeny na maximální délku jeden *čchōk*⁹⁴ a pět *čchonů*⁹⁵, šířku jeden *čchōk* a tloušťku sedm *čchonů*. K přepravě nebyly přijímány zásilky vážící přes sto *jangů*, tedy zhruba 3,75 kg. Pokud zásilka vážila víc, musela být rozdělena tak, aby nebyla překročena maximální povolená váha. Zakázané položky byly rozděleny do následujících jedenácti kategorií:

- toxické a zdraví nebezpečné látky představující nebezpečí otravy (jedy, ...)
- tekuté substance (alkohol, omáčky, octy, oleje, ...)
- sypké a gelovité substance (písek, cukr, mastičky, ...)
- snadno vznětlivé substance (síra, střelný prach, sirky, ...)
- předměty podléhající rychlé kazivosti (maso, vejce, zelenina, ovoce, *ttōk*, ...)
- živé zvířectvo (ptactvo, hmyz, ryby, ...)
- předměty obtížné k údržbě (stromy, rostliny, ...)
- ostré předměty představující možné nebezpečí úrazu (nože, meče, jehly, nůžky, ...)
- křehké předměty (sklo, keramika, ...)⁹⁶
- předměty ohrožující veřejnou morálku (literatura, malby apod s obscénním obsahem)
- předměty negativně narušující jinak ctnostné jednání přepravujícího (zlato, stříbro, peníze, šperky, ...)

Dále šestý oddíl jasně upozorňoval odesílatele o potřebě dodržovat minimální rozměry obálky na dopis, které byly stanoveny na pět až šest *čchonů* na délku a jeden a půl až dva *čchony* na šířku. V celém textu poštovních směrnic, včetně tohoto oddílu, je pak několikrát upozorňováno, že je nezbytné, aby byla na obálce uvedena čitelně adresa a celé jméno, a to případně včetně úřednické funkce jak odesílatele, tak i adresáta. Údaje o adresátovi se psaly na přední stranu obálky, údaje o odesílateli na zadní. Při lepení poštovní známky pak bylo třeba dbát na to, aby známka za žádnou cenu nepřekrývala ostatní údaje a odesílatelé byli také důrazně upozorněni, aby známku při aplikaci nevlhčili vodou, ale výhradně slinami. Na jednu obálku bylo povoleno v případě potřeby nalepit několik známek najednou. Pro zásilky typu věstníků a tištěných materiálů platila stejná pravidla o označování a lepení známek jako u dopisů. Veškeré nedoručitelné dopisy, pokud je nebylo možné vrátit odesílateli, byly

⁹⁴ Jeden *čchōk* 尺 odpovídá přibližně 30,3 cm.

⁹⁵ Jeden *čchon* 寸 je desetina jednoho *čchōku*, tedy asi 3 cm.

⁹⁶ Do této kategorie se kupodivu řadily i konzervy.

označeny jako *molsŏ* (沒書) a podle předpisů byly na úřadě spáleny. Jako jediný oficiální den pracovního volna tyto předpisy a pravidla uvádí lunární Nový rok.

Poslední oddíl o sedmi paragrafech podává informace o možnostech mezinárodní pošty. Tento oddíl byl však v době uveřejnění pouze informativního charakteru, jelikož království Čosŏn v té době teprve plánovalo uzavřít potřebné dohody s dalšími zeměmi a fakticky tak distribuce pošty do zahraničí nebyla možná. Nicméně podle plánů měly být veškeré poštovní zásilky mířící mimo Koreu předávány jedné ze tří poboček japonské pošty (korejsky označované termínem *jŏkčheguk čchuldžangso* , 驛遞局出張所) nacházejících se v přístavech Inčchŏn, Pusan či Wŏnsan. Až do těchto přístavů bylo poštovní zásilky počítáno dle ceníku vnitrostátní pošty, z přístavu začal platit ceník za poštu mezinárodní. Ačkoliv zásilky přebírala japonská pošta, bylo možno pro celou část trasy použít jak japonskou, tak korejskou poštovní známku. Poštovné za zásilky do zahraničí muselo být v plné výši vždy hrazeno předem odesílatelem.⁹⁷

Ačkoliv nejnižší možná cena za dopis, tedy ten zaslaný v rámci města a o hmotnosti nepřesahující 3,75g, se nemusí zdát nijak vysoká, v případě těžších zásilek už se jednalo o poměrně drahou záležitost. George Foulk ve svém deníku (po Koreji cestoval na podzim roku 1884) uvádí, že obvyklá cena jídla se pohybovala mezi dvaceti až třiceti *pchuny* (*muny*).⁹⁸ Za tuto cenu bylo možné dle těchto pravidel poslat například knihu vážící 160 až 270 gramů. Lze tedy konstatovat, že poštovní služby byly finančně jen těžko dostupné pro širokou veřejnost, nemluvě o ceně poštovního do zahraničí.

Společně s těmito směrnici byly v říjnu předloženy a schváleny i předpisy ohledně poštovních pochůzek na základě kterých si můžeme o něco živěji představit způsob fungování tehdejší pošty. Předpisy o sběru a distribuci pošty v hlavním městě (*Kjŏngsŏngnŏ udžŏng wangbok kăsŏl kjubŏp*, 京城內郵征往復開設規法)⁹⁹ tvořilo celkem pět odstavců. Datum zahájení poštovních služeb bylo určeno na první den desátého měsíce lunárního kalendáře roku *kapsin*, což odpovídá 18. listopadu 1884. Z úřadu *Udžŏngčchonguk* byli dvakrát denně

⁹⁷ Pro celý text, včetně informací o výši poštovního do zahraničí, viz *Täčosŏnguk udžong kjučchik* 大朝鮮國郵征規則 [online] [cit. 2019-5-27] Dostupné z: <https://kpoti.koreapost.go.kr/site/postmuseum/download/20121019.pdf>

⁹⁸ HAWLEY (2008), str. 7

⁹⁹ Názvy jednotlivých předpisů se v *Kodžong sillok* v této podobě neobjevují, z čehož usuzuji, že se jedná o označení neoficiální, vytvořené neoficiálními prameny.

vysílání poštovní pracovníci mající na starosti sběr zásilek (*čipsin*, 集信) z poštovních schránek a ti, kdo měli na starosti jejich následné roztržení a doručení (*pundžön*, 分傳). Sběrači zásilek svou práci zastávali od sedmi do osmi hodin ráno a poté znovu od pěti do půl šesté odpoledne. Doručování pošty probíhalo taktéž dvakrát za den, a to mezi osmou a půl desátou hodinou ráno a mezi šestou a sedmou hodinou odpoledne. V rámci hlavního města bylo určeno deset míst, na kterých byla umístěna poštovní schránka. Těchto deset lokalit bylo rozděleno na tři oblasti, každá v kompetenci jednoho poštovního sběrače, kterým byly svěřeny klíče od příslušných poštovních schránek. Pro efektivní distribuci pošty bylo město rozděleno na pět oblastí (střed, sever, jih, východ, západ), z nichž každá byla přidělena jednomu doručovateli.¹⁰⁰

Z předpisů o přepravě pošty mezi Söulem a Inčchönem (*Kjõngsõng Inčchõngan wangbok udžõng kjubõp*, 京城仁川間 往復郵征規法) vyplývá následující. Každý den v devět hodin ráno byl z poštovních úřadů v obou městech vypraven pěší poštovní kurýr (*učhegun*, 郵遞軍). Místem vzájemného setkání těchto dvou kurýrů byl středobod celé trasy, místo zvané Sindžangi (新場基, dnes soulská čtvrť Orjudong, 梧柳洞). Vzdálenost z poštovního úřadu na dané místo byla v obou případech přibližně 40 *li*, přičemž se očekávalo, že kurýr urazí 10 *li* za hodinu. Na výměnu poštovních zásilek měli kurýři dvacet minut a čas vyhrazený pro zpáteční cestu jednoho kurýra tedy čítal celkem osm hodin dvacet minut. Po návratu na úřad se tak mohl připojit k odpolední roznášce pošty v Söulu, která začínala v šest hodin. Jak přesně probíhala distribuce pošty v Inčchõnu není jasné, místní pobočka však pravděpodobně měla obstarávat především přepravu mezinárodních zásilek.¹⁰¹

¹⁰⁰ *Hanguk udžõngsa* (1970), str. 128-129

¹⁰¹ *Ibid.* str. 129

Obrázek 2 – Mapa umístění poštovních schránek, míst prodávajících známky a poštovních oblastí v roce 1884 (*Kjŏngsŏngnă udžŏng čipsin pundžŏn kujŏkto*, 京城內郵征集信分傳區域圖)¹⁰²

1.3. Převrat roku *kapsin* a konec poštovního úřadu

Již během návštěvy Spojených států vznikl ostrý spor, údajně ohledně způsobu provádění reformy, mezi Min Jŏng-ikem, který patřil k pročínským umírněným reformátorům a Hong Jŏng-sikem, jedním z předních představitelů radikálně proreformní strany *kăhwapcha*. Vznik poštovního úřadu byl jedním z velmi mála výsledků tehdejších reformních aktivit. Radikální straně postupně docházela trpělivost, cítila se ohrožena a situace mezi oběma stranami se tak stále více vyhrocovala.¹⁰³ Kim Ok-kjun, Hong Jŏng-sik a další tak zosnovali plán na převzetí moci a násilné prosazení všech jejich plánovaných reform.

¹⁰² *Tăčosonguk udžŏng kjučchik, Kjŏngsŏngnă udžŏng čipsin pundžŏn kujŏkto*. In: *Učcheguk njusŭrum* [online]. [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: http://www.postnews.kr/npost_people_e/sub_read.asp?cate=31&BoardID=4263

¹⁰³ HONZÁK (1974), str. 50-54

Na 4. prosince¹⁰⁴ 1884 byl Hong Jöng-sikem naplánován banket oslavující historický moment zahájení poštovních služeb po vzoru Západu. Jako místo byla pro tuto příležitost vybrána budova starého administrativního úřadu pro lékařství Čönũigam 典醫監, která nyní sloužila jako centrála poštovního úřadu Udžöngčchongguk. Pozváni byli vybraní korejští vysocí úředníci i zahraniční diplomaté.¹⁰⁵ Oslava zahájení moderních poštovních služeb však nebyla jediným programem toho večera. Radikálně pokroková strana si tuto příležitost vybrala jako den D chystaného převratu, jenž byl vyvrcholením jejich pečlivě připravovaného plánu na zbavení se čínského vlivu v Koreji a oslabení rodu Min, jehož členové zastávali většinu klíčových úřadů, čímž blokovali snahy proreformních úředníků. Reformátorům byla japonským vyslancem (Takezoe Šiničiro, 竹添 進一郎, 1842–1917) přislíbena podpora a pomoc japonské vojenské jednotky v Söulu, která však čítala jen pár stovek mužů, tedy výrazně méně, než bylo tehdy ve městě přítomných čínských vojáků. I toto byl jeden z faktorů, který se nakonec stal povstání osudným.¹⁰⁶

Poté, co byly podle plánu vyvolány nepokoje za pomoci požáru a výbušnin, zamířila část reformátorů do paláce a lživou zprávou panovníka přesvědčili, aby se uchýlil se do paláce Kjöngu (*Kjöngugung*, 景祐宮). Ten na jejich naléhání dále povolal na pomoc japonské vojenské oddíly. Reformátoři zaujali místo po boku ochranného královského konvoje a dělali, co bylo v jejich silách a možnostech, aby převrat nevyšel najevo příliš brzy. Situace nabrala rychlý spád a reformátoři během krátké doby sestavili, podle jejich slov dočasnou, novou vládu a vyhlásili celkem čtrnáctibodový reformní program. Na naléhání královny Min se král rozhodl vrátit do paláce Čchangdök, kde převrat de facto začal. Obrana tohoto paláce před čínskými vojáky však byla značně komplikovaná. Čínské jednotky, pod jejichž ochranu se

¹⁰⁴ Na tento ten připadal od roku 1956 tzv. „Den komunikačních prostředků“, roku 1972 byl však tento ten přesunut vhodněji na 22. dubna, tedy den počátku platnosti královského výnosu o zřízení poštovního úřadu Udžöngčchongguk.

¹⁰⁵ Vedle pořadatele Hong Jöng-sika se banketu zúčastnili Pak Jöng-hjo, Kim Ok-kjun, Sö Kwang-pöm, Kim Hong-čip, I Čo-jön, Min Jöng-ik, Han Kju-džik, Min Pjöng-sök a jako tlumočníci také Jun Čchi-ho a Sin Nak-kjun. Mezi zahraničními hosty byl vyslanec Spojených států Lucius H. Foote, tajemník vyslanectví Spojených států Charles L. Scudder, tajemník japonského vyslanectví Šimamura Hisaši (島村久), tlumočník japonského vyslanectví Kawakami Tateičiro (川上立一郎), Činou vyslaný německý poradce pro korejskou vládu Paul G. von Möllendorff, zástupce Číny pro obchodní záležitosti Chen Shu-tang (陳樹棠), jeho tajemník Tan Keng-yao (譚廣堯) a britský konzul William G. Aston. I, Ki-jöl. *Nanũn mattanghi ögarũl ttarũrira – 18hwa*. In: *Učcheguk njusũrum* [online]. 2016 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: http://www.postnews.kr/npost_people_e/sub_read.asp?BID=20&Board_T=23&BoardID=384&cate=27&C_Ty pe=221

¹⁰⁶ ECKERT (2009), str. 154-155

uchýlila královna Min, nakonec se střelnými zbraněmi zaútočily na palác s cílem potlačit převrat reformátorů. V této situaci se král Kodžong rozhodl, doprovázen skupinkou reformátorů včetně Hong Jöng-sika, ukrýt v tzv. Severní svatyni (*pukmjö*, 北廟). Když si reformátoři uvědomili, že naděje jejich převratu, který netrval ani tři dny, jsou ztraceny, rozhodla se většina z nich uprchnout před jistou smrtí do zahraničí. Hong Jöng-sik se však rozhodl zůstat a doprovodit krále zpět do paláce. Byl zavražděn téměř ihned, co padl do rukou čínských jednotek.¹⁰⁷ Hongův otec vlastizradu svého syna nepřenesl přes srdce a spáchal sebevraždu pozřením jedu. Stejně učinila i Hongova manželka.¹⁰⁸ Ostatně podobný osud, v podobě sebevraždy či trestu smrti, čekal téměř všechny účastníky převratu (vyjma těch, kterým se podařilo uprchnout), včetně jejich rodin.¹⁰⁹

Události těchto dní jsou dnes známy jako převrat roku *kapsin* (*kapsin čongbjön*, 甲申政變), jehož následky ovlivnily zahraniční vztahy Koreje, posílily čínský vliv v Koreji a naopak výrazně oslabily ten japonský. Důsledkem převratu byl první moderní poštovní úřad zrušení ne dvacet dní po zahájení služeb¹¹⁰, přičemž v tomto stavu zůstal po následující desetiletí. Se zrušením poštovního úřadu přišli přirozeně o práci i všichni zaměstnanci, japonských poradců nevyjímaje.¹¹¹ K převratu a s tím spojeným zrušením poštovního úřadu se krátce vyjadřuje například Horace N. Allen (1858–1932)¹¹², ve své knize *Things Korean* (1908), kde mimo jiné píše, že vyhlídky zahraniční komunity na možnost zaslání vánočních přání skrze korejskou poštu byly překaženy. Převrat iniciovaný reformátory byl totiž potlačen konzervativci, kteří byli proti cizím inovacím, a poštovní úřad byl zrušen. Poštovní úřad toho

¹⁰⁷ Detailní průběh převratu viz HONZÁK (1974), str. 82-116

¹⁰⁸ Korejský překlad *Mäčchön jarok* (2006), str 110

¹⁰⁹ HONZÁK (1974), str. 112-113

¹¹⁰ *Kodžong sillok*, 21. rok panování krále Kodžonga (1884), 10. měsíc a 21.den

¹¹¹ Ti kvůli nepokojům při převratu uprchli do Inčchönu, zanechávajíc v Söulu všechny svoje osobní věci. Jejich nároky na finanční kompenzace, společně s dluhem za tisk známek, byly jednou z mnoha komplikací, se kterými se korejská vláda (konkrétně Úřad pro zahraniční záležitosti v čele s ministrem Kim Jun-sikem) musela po dramatickém ukončení existence poštovního úřadu vypořádat.

¹¹² Horace Newton Allen je jednou z nejvýznamějších osobností dějin korejsko-amerických vztahů. Allen, jenž dorazil do Koreje na konci listopadu 1884 oficiálně jakožto lékař amerického vyslanectví, se velmi brzy po svém příjezdu začal angažovat i v oblasti politiky. Během prosincového proreformního převratu zachránil život těžce pobodaného královského příbuzného, Min Jöng-ika, použitím tehdy ještě v Koreji neznámých západních lékařských postupů. Jeho záchranou si získal důvěru královské rodiny a stal se vedle lékaře i politickým poradcem krále. Od počátku devadesátých let plnit funkci tajemníka amerického vyslanectví v Söulu a byl významným zprostředkovatelem komunikace mezi korejským dvorem a vládou Spojených států. Allen poměrně pravidelně posílal ze Söulu na ministerstvo zahraničních věcí Spojených států hlášení o situaci v Koreji, jejichž vybraný obsah je velmi přínosným zdrojem informací i pro tuto práci.

dne vyhořel, společně s veškerou poštou, která se v budově poštovního úřadu tu noc nacházela.¹¹³

Skutečnost, že po celé desetiletí nedošlo v otázce absence poštovního systému k žádným změnám, dokládá opět Allen ve své korespondenci. V jednom z jeho mnoha dopisů adresovaných Ministerstvu zahraničních věcí Spojených států, s datací 28. července 1892, objasňuje v reakci na zájem ze strany USA¹¹⁴ situaci poštovního systému v Koreji: „[...] Mám tu čest Vás informovat, že místní vláda nemá žádný poštovní systém, a vnitrostátní dopisy jsou doručovány výhradně soukromými kurýry. V Koreji nicméně funguje pošta japonského císařství, jenž disponuje pobočkami v otevřených přístavech i zde v hlavním městě. Poštovné mezi Koreou a Japonskem je stejné jako vnitrostátní poštovné Japonska. V roce 1884 byly v Koreji zavedeny poštovní služby, zřízen poštovní úřad, a na oslavu jeho otevření byla uspořádána slavnostní večeře, na které byl přítomen vyslanec Spojených států, generál Foot. Té noci však propukly nepokoje, někteří hosté této večeře byli dokonce zavražděni, první a jediný poštovní systém ztracen a od veškerých plánů poštovního projektu bylo zcela upuštěno.“¹¹⁵

Znovuzavedení korejského poštovního služeb se bude věnovat druhá část této práce, pro větší srozumitelnost a kompletnější porozumění kontextu jejího obsahu bych však nejprve ve stručnosti v následujících dvou podkapitolách ráda zvlášť rozebrala téma japonské pošty v Koreji a zřízení telegrafního spojení.

1.4. Japonská pošta na území Koreje

Hong Jöng-sik nebyl zdaleka prvním, kdo si uvědomoval důležitost a výhody fungující poštovní sítě na území Koreje. Téměř ihned po uzavření Kanhwaské smlouvy Japonsko nechalo postupně zříditi v otevřených přístavních městech Pusan (1876), Wönsan (1880) a Inčchön (1883) pobočky japonské pošty, primárně pro potřeby místních japonských

¹¹³ ALLEN. *Things Korean; a collection of sketches and anecdotes, missionary and diplomatic*, str. 68 a 72.

¹¹⁴ Důvod zájmu Spojených států o stavu korejského poštovního systému mi v tuto chvíli není znám. Ke dřívější Allenově korespondenci se mi zatím nepodařilo získat přístup.

¹¹⁵ PALMER (1963), str. 176.

rezidentů.¹¹⁶ Z pohledu Japonska byly japonské poštovní pobočky zcela legální záležitostí, tedy alespoň na základě vlastní interpretace podmínek Kanhwaské smlouvy, které v oblasti otevřených přístavů zaručovaly mimo jiné Japonsku exteritoriální právo, týkající se i obchodu a podnikání. Stejný názor však očividně nesdílela korejská strana. Po zřízení poštovního úřadu *Udžōngčchonguk* vyjádřilo jeho vedení úmysl převzít kontrolu nad správou těchto podle nich nelegálně zřízených úřadoven.¹¹⁷ Japonsko, které mělo zvláštní zájem na tom, aby Korea pokud možno nezískala nad komunikační sítí plnou moc, jistě časem alespoň zčásti uvítalo skutečnost, že byl provoz korejského poštovního úřadu přerušen, jelikož se tak stalo de facto hlavním provozovatelem poštovních služeb v Koreji, což významně přispělo japonským plánům na postupné ovládnutí Korejského poloostrova. Na základě těchto skutečností je jasné, že Japonsko bylo v oblasti komunikací oproti Koreji vždy o několik kroků napřed.

Vyřizování poštovních záležitostí v Inčchōnu se od roku 1882 stalo součástí pracovních povinností tamního japonského konzula. S narůstajícím počtem japonských rezidentů v Koreji a s tím spojenými požadavky na kvalitnější zprostředkování možnosti soukromé korespondence však Japonsko došlo k závěru, že je potřeba poštovní služby rozšířit. Postupem času byly dodatečně zřizovány další pobočky, a to dokonce i ve vnitrozemí. Roku 1888 byla poštovní úřadovna zřízena v budově Japonského vyslanectví v Sōulu. Poštovní služby v Sōulu a dalších městech využívali převážně Japonci a další cizinci pobývající v Koreji. Korejci zjevně o tyto služby neměli přílišný zájem, ačkoliv několik výjimečných případů se jistě našlo.¹¹⁸ Na všech pobočkách byly přirozeně prodávány a používány výhradně japonské poštovní známky.¹¹⁹ Naskýtá se otázka, zda jedním z faktorů Hong Jōng-sikova zájmu o moderní poštovní služby a jeho přesvědčení o nutnosti zavedení těchto služeb pod správou korejské vlády nebyla právě existence japonské pošty v Koreji.

Expanzivní snahy Japonska vedly ke konfliktu s Čínou, který vyvrcholil čínsko-japonskou válkou v roce 1894. Po vítězství Japonska v této válce počet japonských poštovních poboček dále stoupal, a to i přesto, že Korea od roku 1895 opět disponovala vlastním poštovním úřadem a v oběhu začaly kolovat korejské poštovní známky. S příhodnou

¹¹⁶ I (1984), str. 81

¹¹⁷ *Hanguk udžōngsa* (1970), str. 117

¹¹⁸ HAN (2006), str. 237

¹¹⁹ *The First in Korea and the Oldest in Incheon*, str. 26. Zdali bylo možné za poštovné platit japonskými i korejskými penězi se mi nepodařilo ověřit.

výmluvou, že již zavedený a funkční poštovní systém je nepostradatelným pro obyvatele Japonska v Koreji, se Japonsko zřizováním stále vyššího množství oblastních poboček patrně pokoušelo narušovat korejské snahy o soběstačnost.¹²⁰

Převzetí kontroly nad poštovní sítí na vlastním území nebylo pro Koreu vůbec lehkým úkolem. Nový, ještě nezkušený korejský poštovní úřad se jednoduše nemohl měřit s výkonností japonské pošty, která za několik let provozu měla jednak v Koreji již zbudovanou poměrně pevnou síť poštovních úřadů a v oběhu měla obrovské množství japonských poštovních známek, které byly pro korejské velkým konkurentem. Zatímco nabídka korejského poštovního úřadu se v polovině devadesátých let omezovala pouze na nejzákladnější služby, japonská pošta již od osmdesátých let nabízela mnohem pokročilejší servis, zahrnující poštovní poukázky, spoření, možnost platby na dobírku a další. Počátkem devadesátých let používali někteří japonští poštovní kurýři při doručování dokonce i jízdní kolo.¹²¹

1.5. Telegraf

Poštovní služby nebyly jediným moderním komunikačním prostředkem, kterému se v osmdesátých letech v Koreji věnovala pozornost i investice. Větší úspěch a rozsáhlejší význam v porovnání s poštovními službami, zejména co se týče jeho úlohy jakožto prostředku expanzivní politiky zahraničních velmocí vůči Koreji, představoval telegraf. V širším kontextu, neomezeném na konkrétní stát, nepředstavoval telegraf pro poštovní systém konkurenci, spíše se tyto dva systémy navzájem doplňovaly. Telegrafní síť byla příhodná pro akutní krátké zprávy, což bylo nepostradatelné například v oblasti vojenské komunikace. Poštovní systém byl o poznání pomalejší, ale zároveň i levnější variantou, a byl tak ideálním prostředkem komunikace pro předávání obsahově delších a ne tak urgentních zpráv, nemluvě o možnosti přepravy věcných předmětů.¹²²

Jako zvláštní se v souvislosti se zavedením telegrafní sítě v Koreji jeví skutečnost, že iniciátorem téměř veškerých snah i investic byly až do konce osmdesátých let pouze

¹²⁰ Korea, Japanese Post Offices (1876–1905). In: *Dead Country Stamps and Banknotes: Featuring Histories, Stamps and Banknotes from Countries that no longer Exist* [online]. 2016 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.dcstamps.com/?p=7603>

¹²¹ HAN (2006), str. 237

¹²² WESTNEY (1987), str.100

zahraniční velmoce, konkrétně Japonsko a Čína, ačkoliv dostupné zdroje opakovaně uvádí, že telegraf byl jedním z hlavních předmětů zájmu korejských pozorovatelských misí do zahraničí. Stavba telegrafní sítě, která umožňovala rychlý přenos zpráv i na dlouhé vzdálenosti, představovala převratnou inovaci v oblasti efektivní správy a obrany země. Jestliže využití starých prostředků komunikace v Koreji bylo vyhrazeno pouze pro úřední a vojenské potřeby, je zvláštní, že korejská vláda nedala přednost zřízení telegrafu před poštovním úřadem. Telegrafní komunikace by byla ideální alternativou za sotva fungující systém signálních ohňů a přepřažních stanic, o jejichž zkvalitnění korejská vláda dlouhá léta usilovala, avšak v pouze teoretické rovině a bez viditelných výsledků. Nároky na přepravu soukromé korespondence zvládala společnost plnit více či méně soběstačně, a bylo by tak logické, aby se poštovním systémem stát zabýval až druhotně.

První telegrafní stanice byla v Koreji zřízena již začátkem roku 1884, v návaznosti na uzavření korejsko-japonské smlouvy o instalaci podmořského komunikačního kabelu mezi přístavními městy Pusan a Nagasaki (*Čo-il hädžö čönsön pusöl čojak*, 朝日海底電線敷設條約) začátkem března předcházejícího roku.¹²³ Uzavření této smlouvy si Japonsko prakticky vynutilo po neblahé zkušenosti s korejským povstáním vojáků roku 1882, při kterém japonské vyslanectví lehlo popelem. Japonsku se při dodatečných jednáních podařilo "vysmlouvat" si navíc i položení krátké pozemní telegrafní linky až do japonské osady v Pusanu, kde byla zřízena telegrafní stanice, odkud pak bylo možné doručovat telegramy poštou (údajně zdarma) až do Söulu. Japonsko tímto strategickým krokem úspěšně rozšířilo své pole působnosti, pro Koreu však z tohoto spojení žádné větší výhody neplynuly, jelikož Japonsko si zároveň smlouvou zajistilo i monopol na výstavbu telegrafních spojení na území Koreje.¹²⁴

Zájem a jisté snahy o zbudování korejské telegrafní sítě na počátku osmdesátých let se objevují i na straně proreformních korejských úředníků. Telegraf se stal předmětem zájmu a podrobnějšího zkoumání počínaje rokem 1876, kdy zaujal korejského vyslance do Japonska, Kim Ki-sua. Iniciativu v oblasti zavedení telegrafní komunikace projevil zejména Hong Jöng-sik. Jedním z míst, které Korejci během mise *pobingsa* do Spojených států v roce 1883 navštívili, byla budova telegrafní společnosti Western Union v New Yorku. Honga stejně jako

¹²³ *Hädžö čönsön* (海底電線) http://encysillok.aks.ac.kr/Contents/index?Contents_id=00008875

¹²⁴ Faktickým vlastníkem mezinárodních telegrafních linek však byla dánská stavební společnost GNTC (the Great Northern Telegraph Company). Na tento ani další telegrafní monopoly zdá se nebyl nikdy brán příliš zřetel. YANG (2010), str. 30-31

poštovní systém fascinoval i telegraf, a ještě před odjezdem do zpět do Koreje patrně prostřednictvím amerického obchodníka Everetta Frazera dokonce pro Koreu objednal celkem osm telegrafních přístrojů.¹²⁵ Ať už byly jeho plány s telegrafem jakékoliv, následkem převratu v prosinci 1884 z nich sešlo.

Po převratu roku *kapsin* se korejské vládě přirozeně nezamlouvala představa, že by se Japonsko jakkoliv dále angažovalo v záležitostech korejské telegrafní sítě. O asistenci při výstavbě korejské vnitrostátní telegrafní linky tak Korea požádala Čínu, která tou dobu začala zesilovat své zasahování do korejských záležitostí, nicméně ohledně telegrafního spojení vykazovala obdobné ambice jako Japonsko.¹²⁶ V červenci 1885 byla uzavřena korejsko-čínská telegrafní smlouva (*čočchöng čönsön čojak*, 朝清電線條約)¹²⁷, jejímž výsledkem bylo v následujících měsících zřízení centrálního telegrafního úřadu *Hansöng čönbočhongguk* (漢城電報總局) v Söulu¹²⁸ a telegrafního spojení mezi Söulem a Inčchönem. Toto historicky první korejské vnitrostátní telegrafní spojení je obecně považováno za počátek korejské telegrafní sítě. K telegrafní komunikaci na této lince se používal tzv. „tiskařský telegraf“¹²⁹ importovaný z Šanghaje, přičemž telegramy bylo možné posílat v pouze v angličtině, francouzštině nebo čínštině.¹³⁰ V průběhu října téhož roku bylo telegrafní spojení rozšířeno směrem na sever přes Pchjöngjang do hraničního města Ůidžu, odkud se linka napojovala na čínskou telegrafní síť. Obdobně jako v případě telegrafního spojení Nagasaki-Pusan i linka Söul-Ůidžu byla spravována cizí velmocí, v tomto případě Čínou.¹³¹ Většina úředníků na telegrafních stanicích byli Číňané, o technické zaučení Korejců obsluhujících telegraf se staral specialista z Dánska, jistý H. J. Muehlensteth. Výstavbu všech

¹²⁵ I, Ki-jöl. *Nanün mattanghi ögarül ttarürira – 4hwa*. In: *Učcheguk njusürum* [online]. 2016 [cit. 2019-06-25]. Dostupné z: http://www.postnews.kr/npost_people_e/sub_read.asp?cate=27&BoardID=762

¹²⁶ Čönsin. In: *Čosön wangdžo sillok sadžön* [online]. [cit. 2016-05-10]. Dostupné z: http://encysillok.aks.ac.kr/Contents/index?Contents_id=00008875.

¹²⁷ *Kodžong sillok*, 22. rok panování krále Kodžonga (1885), 6. měsíc a 6. den

¹²⁸ Objevuje se též označení *Hwadžönguk* (華電局) - patrně se jedná o korejský název čínského telegrafního úřadu. Úřad byl zrušen v roce 1894 poté, co telegrafní linky spravované Čínou připadly Japonsku.

¹²⁹ Sestrojen a patentován roku 1846 Royal E. Housem, klávesy podobné těm na pianu. Printing telegraph. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Printing_telegraph

¹³⁰ SON (2008), str. 190-191. Nepředpokládá se, že telegrafní služby tehdy využívalo běžné korejské obyvatelstvo, ale spíše vrstva literátů ovládajících čínské znaky či cizinci ze Západu.

¹³¹ ROBINSON, Michal Edson a Shin Gi-wook, *Colonial Modernity in Korea*. In: *Googlebooks* [online]. Harvard Univ Asia Center, 1999, str. 163-164 [cit. 2016-05-05] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=JMVgNnkZXAQC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s

výše zmíněných telegrafních linek zajišťovala na základě uzavřených smluv s Čínou a Japonskem dánská společnost Great Northern Telegraph Company (GNTC).¹³² Zájem GNTC o konstrukci telegrafního spojení v Koreji plynul zejména ze strategického geografického umístění Korejského poloostrova, jež bylo ideální pro komunikační propojení Číny, Japonska a Ruska.¹³³

V první polovině roku 1887 byl s úmyslem zvýšit kvalitu komunikačních spojů a postupně převzít kontrolu nad vnitrostátní telegrafní sítí korejskou vládou zřízen centrální telegrafní úřad *Čosŏn čŏnbo čchongguk* (朝鮮電報總局)¹³⁴, do jehož čela byl jmenován vysoký úředník Hong Čchöl-džu (洪澈周, 1834–1891).¹³⁵ Úkolem úřadu bylo dohlížet na zřízení nových telegrafních spojení Sŏul-Pusan a Sŏul-Wŏnsan, probíhající mezi lety 1888 a 1891. Během této doby Korea konečně projevila iniciativu a aktivně se začala snažit o převzetí kontroly nad telegrafními linkami, což se jí z větší části i dařilo. Linka Sŏul-Pusan vedla přes města Kongdžu, Ččondžu, Tägu¹³⁶ a vyznačovala se především možností přenosu zpráv v korejštině za pomoci Morseovy abecedy.¹³⁷ V Pusanu se napojovala na japonskou linku do Nagasaki. Roku 1891 se Korea pokusila napojit svou telegrafickou sít' přes provincii Hamgjŏng do ruského Vladivostoku, tento plán však nebyl realizován kvůli nesouhlasu ze strany Číny a Japonska a telegrafní linka nakonec končila již ve městě Wŏnsan. Základní kostru telegrafního spojení v Koreji tak na počátku devadesátých let tvořily celkem tři trasy, a to západní linka Inčchŏn-Sŏul-Ŭidžu (*sŏročŏnsŏn*, 西路電線), jižní linka Sŏul-Pusan (*namnočŏnsŏn*, 南路電線) a severní linka Sŏul-Wŏnsan (*pungnočŏnsŏn*, 北路電線).¹³⁸ Roku 1893 byl telegrafní úřad zreorganizován a přejmenován na telegrafně-poštovní úřad

¹³² Založena dánským průmyslníkem C. F. Tietgenem v roce 1869 jako Det Store Nordiske Telegrafsselskab A/S. Hlavním úmyslem společnosti bylo vytvořit rozsáhlou telegrafní sít' spojující Evropou i Asii.

¹³³ SON (2008), str. 191

¹³⁴ Někdy zkráceně jako *Ččŏnboguk* (電報局), mezi běžné označení údajně patřilo i *Namččŏnguk* (南電局).

¹³⁵ *Kodžong sillok*, 24. rok panování krále Kodžonga (1887), 3. měsíc a 13. den

¹³⁶ KANG, Hä-wŏn. *Uri nara ččŏngboŭi jŏksa*. [online] [cit. 2019-06-10] Dostupné z:

<https://kstamp.go.kr/board/board.jsp?site=&id=spsc0237&cate=&site=&key=subject&search=&order=&desc=asc&year=&smnth=&sdate=&eyear=&emonth=&edate=&deptcode=&menuID=spsc0237&pg=1&mode=view&idx=6986>

¹³⁷ Kódy Morseovy abecedy v korejštině jsou uvedeny ve směrnících telegrafní komunikace *Ččŏnbo čangdžŏng* (電報章程).

¹³⁸ SON (2008), str. 191-192

Čönučchongguk (電郵總局). Vyjma západní linky, která spadala pod správu Číny, obstarával Čönučchongguk po nějakou dobu veškerá telegrafní spojení v Koreji.¹³⁹

Ve válečném konfliktu v letech 1894 až 1895 mezi Čínou a Japonskem o nadvládu nad Korejským poloostrovem utrpěla Čína drtivou porážku. Japonci během konfliktu násilím převzali správu nad telegrafními spoji celé severní části Koreje, tedy západní a severní linkou, což významně přispělo k plynulé a relativně snadné invazi Koreje v následujících letech. V průběhu čínsko-japonské války se však projevovaly známky korejské rezistence proti japonské armádě, když armády rolnického hnutí *tonghak* 東學 a tzv. armády spravedlnosti (*üibjŏng*, 義兵) začaly postupně ničit telegrafní linky po celé zemi s cílem znemožnit japonským jednotkám komunikaci.¹⁴⁰ Vzhledem k vysokým cenám byla telegrafní komunikace jen stěží dostupná běžnému obyvatelstvu, které naopak často považovalo telegrafní sloupy za zbytečnost.¹⁴¹

V druhé polovině devadesátých let se Korea obrátila s prosbou o pomoc v záležitosti telegrafního spojení na Rusko.¹⁴² Zřízení telegrafního spojení a vyslání příslušného odborníka bylo předmětem vyjednávání a jedním z tzv. „pěti požadavků“, které Min Jŏng-hwan (閔泳煥, 1861–1905) přeložil ruskému ministru zahraničí při návštěvě země v roce 1896 u příležitosti korunovace cara Mikuláše II.¹⁴³

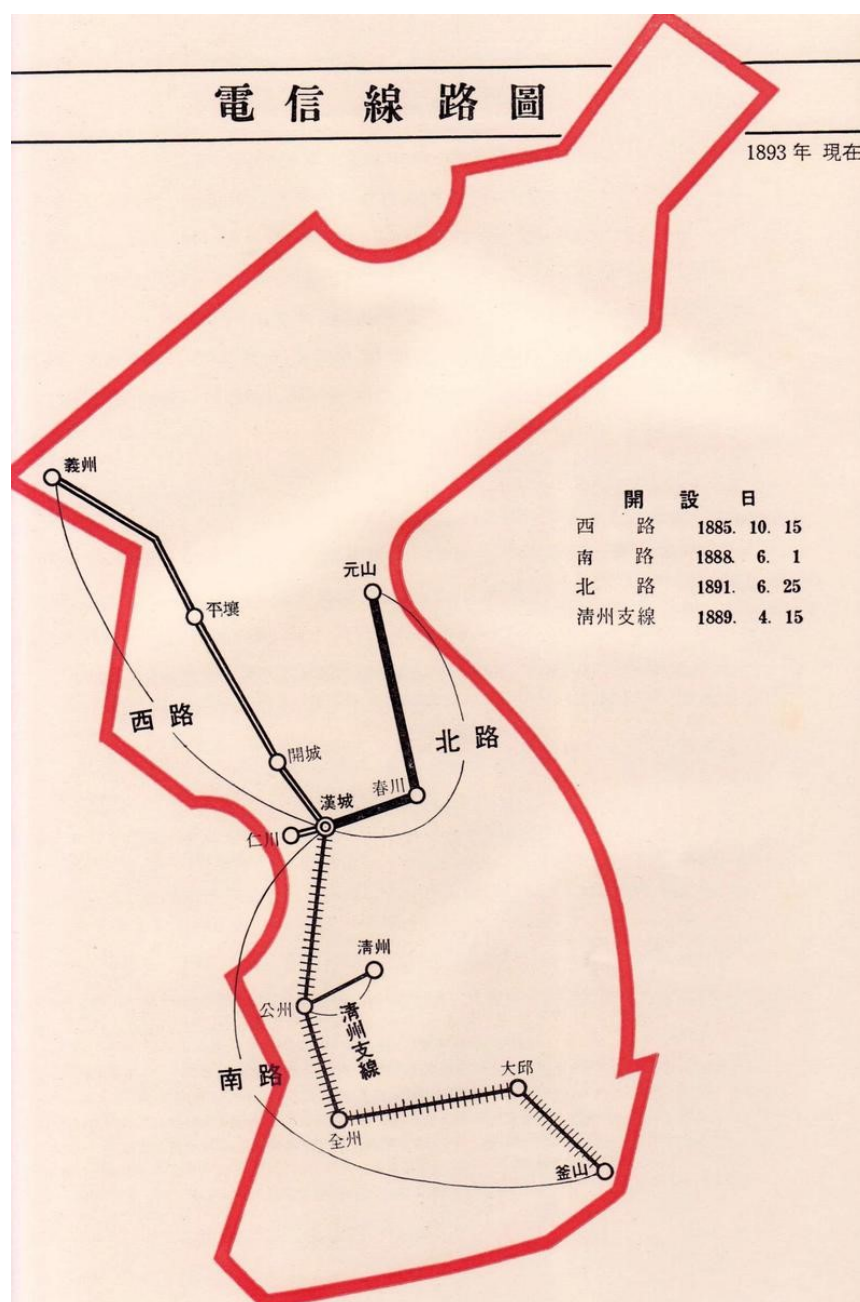
¹³⁹ ČIN, Jong-ok. Čönsin. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžŏn* [online]. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0049512>. Tématu telegrafu v Koreji v období vlády krále Kodžonga se velmi podrobně věnuje Kim Jŏn-hŭi ve své disertační práci *Kodžong sidä kündä tchongsinmang kučchuk saöp – čönsin saöbŭl čungsimŭro*. Söul tähakkjo tähagwŏn, 2006.

¹⁴⁰ Ibid, str. 192

¹⁴¹ PAK, Čin-hŭi. Čŏngi tchonsinŭi toip [online]. In.: *Urijŏksanet* [cit. 2019-6-15] Dostupné z: http://contents.history.go.kr/mobile/km/view.do?levelId=km_004_0030_0010_0030

¹⁴² S Ruskem podepsalo království Čosŏn obchodní smlouvu v roce 1884. Prvním diplomatickým zástupcem Ruska v Koreji byl Karl Ivanovič Veber (1841-1910).

¹⁴³ Tato cesta byla první oficiální misí po navázání diplomatických styků s Ruskem. Korejský král v době vyslání delegace pobýval na ruském vyslanectví, kam společně s korunním princem uprchl po zavraždění své manželky, královny Min, v roce 1895. O okolnostech a průběhu mise více v: MIN, Jŏnghwan a Čchiho JUN. *Korejská mise do Ruska: deníky Min Jŏnghwana a Jun Čchihoa z roku 1896*. Praha: Togga, spol. s r.o., 2016. Deníky obsahují četné zmínky dokládající tehdejší aktivní využívání telegrafního spojení korejskými úředníky.

Obrázek 3 – Schéma telegrafních linek v Koreji k roku 1893¹⁴⁴

¹⁴⁴ Pimjōnge kan kuhanmal 'čōnsinsōn' kăčchōkča Kim Hak-u. In: *Hankjore* [online]. [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <http://www.hani.co.kr/arti/science/future/865800.html>

Obrázek 4 – Budova sŏlského telegrafního úřadu (*Hansŏng čönbo čchongguk*, 漢城電報總局)¹⁴⁵

Obrázek 5 – Morseova abeceda- kódy pro korejštinu v telegrafních pravidlech Čönbo čangdžŏng (電報章程)¹⁴⁶

¹⁴⁵ *Hansŏng čönbo čchongguk* [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr>

¹⁴⁶ Autorem kódů je Kim Hak-u (金鶴羽, 1862-1894). Používány od roku 1888, údajně dodnes, ačkoliv samozřejmě v mnohem menší míře. *Kuhanmal čönbo čangdžŏng I čchäk tan* [online]. 2007 [cit. 2019-06-20] Dostupné z: <http://www.kobay.co.kr/kobay/item/itemLifeView.do?itemseq=0712PNBV7SG>

2. Období devadesátých let a první poloviny Korejského císařství

Se zrušením úřadů v Söulu a Inčchönu v prosinci 1884 se Korea vrátila zpět ke starým prostředkům poštovní komunikace, tedy zkosnatělému a korupcí prorostlému systému přepražních stanic a spěšných posílů.¹⁴⁷ Veřejnosti dostupné poštovní služby v omezené míře zajišťovala japonská pošta, v Koreji navíc poměrně dobře fungovala i staletími prověřená neoficiální přeprava soukromých zásilek prostřednictvím osobních služebníků, rodinných příbuzných, či podomních obchodníků (*pobusang*, 裸負商).¹⁴⁸ Těžko odhadnout, jaká očekávání měla korejská společnost od moderního státem spravovaného poštovního systému, nicméně vzhledem k sotva měsíčnímu provozu úřadu *Udžöngčchonguk*, jehož služby nikdy nedostaly příležitost rozšířit se z oblasti hlavního města (s výjimkou trasy Söul-Inčchön), je pravděpodobné, že většina obyvatelstva vůbec tuto inovaci nepostřehla.

2.1. Přípravy pro obnovení poštovních služeb

Zastavení provozu poštovního systému nutně neznamenalo absolutní zavrnutí plánů na jeho pozdější obnovení. Jak ale dokazuje až do následujícího desetiletí trvající absence vlastní poštovní instituce, tyto plány se zjevně neřadily mezi tehdejší státní priority. Rozšiřování korejské telegrafní sítě na konci osmdesátých let mohlo být jedním z prvních projevů změny postoje korejské vlády vůči potřebě vlastní funkční komunikační sítě. Počátkem devadesátých let 20. století se poštovní systém opět stal jednou z cílových oblastí modernizačních snah, bylo však jasné, že je nevyhnutelné požádat o pomoc zvenčí.

Korea se v první polovině devadesátých let stala v důsledku pokračujícího pronikání západních vlivů, boje zahraničních mocností (zejména Číny a Japonska) o dominantní postavení v Koreji, politické nestability a strmě se prohlubující nespokojenosti stoupenců hnutí východního učení (*tonghak*, 東學) a rolnického obyvatelstva dějištěm několika historicky významných událostí, které provázely i vznik a vývoj korejského poštovního

¹⁴⁷ KIM (2012), str. 46

¹⁴⁸ I (2013), str. 10

systemu. Jmenovitě se jednalo o ozbrojené rolnické povstání armád *tonghak* (1894)¹⁴⁹, následnou čínsko-japonskou válku (1894–1895)¹⁵⁰ a tzv. reformy *kabo* (*kabo kähjök*, 甲午改革, 1894–1896).¹⁵¹

2.1.1. Čönučchongguk

Opětovné zavedení moderního poštovního systému je zpravidla spojováno až s obdobím reforem *kabo*. Tento proces však započal o více než rok dříve, dne 26. září 1893, kdy se král Kodžong rozhodl, za podpory Spojených států, znovu přivést k životu bezmála devět let stagnující projekt státem spravované národní poštovní sítě, která měla Koreji umožnit stát se součástí rozsáhlé mezinárodní komunikační sítě. Nevznikl však samostatný úřad jako tomu bylo roku 1884, nýbrž byl vydán příkaz k reorganizaci a přejmenování již existujícího telegrafního úřadu Čönbočchongguk 電報總局¹⁵² na úřad pro poštovní a telegrafní záležitosti Čönučchongguk 電郵總局.¹⁵³ Tímto krokem dala Korea najevo svůj úmysl převzít v blízké budoucnosti správu nad tehdy Čínou a Japonskem spravovanými telegrafními linkami.¹⁵⁴

Do vedení úřadu Čönučchongguk byl jmenován tehdejší ministr trestů (*hjöngdžo pchansö*, 刑曹判書) Čo Pjöng-džik (趙秉稷, 1833–1901). Úřad byl dle konkrétního zaměření rozdělen na dvě oddělení, telegrafní a poštovní. Plány na zavedení služeb mezinárodní pošty jsou patrné z dalšího rozdělení poštovního oddělení na dva odbory, pro vnitrostátní a mezinárodní komunikaci. Na záležitosti vnitrostátní pošty (*näčcheusin*, 內遞郵信) dohlížel

¹⁴⁹ Hnutí vlasteneckého charakteru, jež si kladlo za cíl svržení vlády zkorumpovaných Minů, eliminaci zasahování cizích mocností do záležitostí Koreje (nejvíce jim vadil vliv Japonska) a nastolení rovnostářské společnosti. ECKERT (2009), str. 160-162

¹⁵⁰ Korejská vláda, znepokojena povstáním armády tonghaků, se s prosbou o vojenskou pomoc obrátila na Čínu. V reakci na přítomnost čínských vojsk vyslalo svoje jednotky do Koreje i Japonsko, na základě dohody uzavřené roku 1885 v čínském Tienjinu. Povstání bylo nakonec ukončeno podepsáním příměří mezi korejskou vládou a čelními představiteli hnutí tonghak bez intervence cizích vojsk. Nicméně Japonsko příhodně využilo situace a obsazením královského paláce Kjöngbok vyvolalo konflikt, který 23. července 1894 vyústil ve válečný střet s Čínou. Čínsko-japonská válka byla ukončena úplnou kapitulací Číny dne 17. dubna 1895, kdy byla uzavřena mírová smlouva v japonském Šimonoseki. Vítězstvím Japonska byly nadobro zpřetrhány tradiční čínsko-korejské tributární vztahy. Ibid., str. 160-163

¹⁵¹ Ambiciózní třířákový program rozsáhlých reforem prosazovaný většinou projaponskými vládními úředníky a pod dohledem Japonska v období od července 1894 do února 1896.

¹⁵² Roku 1887 založený úřad Čosön čönbo čchongguk 朝鮮電報總局 spravující jižní telegrafní linku.

¹⁵³ Kodžong sillok, 30. rok panování krále Kodžonga (1893), 8. měsíc a 17. den

¹⁵⁴ KIM (2012), str. 47

druhý ministr zahraničních věcí (*ömu hjöppchan*, 外務協辦) I Jong-džik (李容植, 1852–1932), záležitosti týkající se mezinárodní poštovní komunikace (*öčcheusin*, 外遞郵信) byly svěřeny do rukou Clarence R. Greathouse¹⁵⁵, který tehdy v Koreji zastával funkci druhého ministra pro vnitřní záležitosti (*nämu hjöppchan*, 內務協辦).¹⁵⁶

Skutečnost, že panovník bez jakéhokoliv předchozího projednání s Čínou nařídil zreorganizovat telegrafní úřad, vedla k protestům ze strany Číny, která nesouhlas podkládala tvrzením, že Korea tímto krokem porušuje telegrafní smlouvu (*Čo-čchöng čönsön čojak*, 朝清電報條約) uzavřenou roku 1885¹⁵⁷, nemluvě o neschváleném jmenování Greathouse ze Spojených států. Korejská strana je však ujistila, že Greathouse se angažuje výhradně v oblasti poštovního systému a do telegrafních záležitostí nijak nezasahuje.¹⁵⁸

Celou záležitost ohledně zřízení nového úřadu a plánů krále Kodžonga na co nejdiskrétnější uzavření poštovní smlouvy se Spojenými státy zaznamenává H. N. Allen v dopise adresovaném ministrovi zahraničních věcí Spojených států jen o dva dny později, tedy 28. září 1893.

„Mám tu čest předat Vám přiloženou kopii překladu dopisu, který jsem předevčírem obdržel od Úřadu pro zahraniční záležitosti, jenž oznamuje, že Jeho Výsost (král Kodžong) dal vzniknout poštovnímu úřadu a sloučil ho s již existujícím úřadem pro telegrafy. Celek ponese název Úřad pro elektrické¹⁵⁹ a poštovní záležitosti a v jeho čele stane jakožto nový generální ředitel pan Čo Pjöng-džik¹⁶⁰, ministr spravedlnosti a

¹⁵⁵ Clarence Ridgley Greathouse (1843–1899) byl americký novinář, právník a diplomat, který od roku 1890 plnil funkci právního poradce pro zahraniční záležitosti na čosönském královském dvoře (viz *Kodžong sillok*, 27. rok panování krále Kodžonga (1890), 11. měsíc a 23. den). Je také znám tím, že vedl vyšetřování vraždy královny Min roku 1895. Jeho hrob se nachází na hřbitově Janghwadžin v Söulu. Jeho korejské jméno bylo Kurje (具禮).

¹⁵⁶ I (2013), str. 47-48. Přesné vymezení funkčního období těchto osob a informace o vývoji personální organizační struktury úřadu *Čönučchongguk* se i přes prostudování dostupných zdrojích jeví jako velmi nejasné.

¹⁵⁷ Třetí článek smlouvy jasně stanovoval, že Číně bude náležet výhradní právo na budování telegrafních linek v Koreji na dobu 25 let a že veškeré aktivity korejské vlády ohledně rozšiřování telegrafních spojení musí být nejprve schváleny úřadem *Hansöng čönbo čchongguk* (漢城電報總局). *Kodžong sillok*, 22. rok panování krále Kodžonga (1885), 6. měsíc a 6. den

¹⁵⁸ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 146-147

¹⁵⁹ Čínský znak pro elektřinu (*čön*, 電) v názvu úřadu poukazuje na to, že úřad obstarával všechny záležitosti spojené s provozem elektrické dráhy (tramvaje), telegrafních a telefonních linek.

¹⁶⁰ V Allenově korespondenci uveden jako Chyo Pyung Chik.

donedávna působící předseda úřadu pro zahraniční záležitosti; pan I Jong-džik¹⁶¹ bude zastávat funkci ředitele oddělení pro vnitrostátní poštu a pan C. R. Greathouse se stane vedoucím oddělení pro mezinárodní poštu.

Dopis dále uvádí, že Jeho Veličenstvo touží uzavřít první poštovní smlouvu se Spojenými státy a žádá, abych byl zplnomocněn k vyjednání této smlouvy s panem Čo.

Bylo mi sděleno, že tyto kroky pro Vás nebudou překvapením, vzhledem k tomu, že mě pan I Čchä-jön¹⁶², donedávna působící ve Washingtonu, ujišťuje, že s Vámi i s generálním ředitelem pošt tuto záležitost řádně projednal, ještě během svého pobytu ve Washingtonu.

Pokud mohu poznamenat, tento krok byl ve skutečnosti podniknut zásluhou pana I Čchä-jöna, ačkoliv mu značně vypomohl Min Sang-ho, bystrý mladík studovaný ve Washingtonu, díky němuž se o projekt začala aktivně zajímat i mocná rodina Minů včetně královny.

Pečlivě jsem přečetl poštovní smlouvu mezi Spojenými Státy a Japonskem, která, jak se domnívám, bude pro dotyčnou smlouvu použita jako předloha. Rád bych podotkl, že jsem navrhoval, aby se jednání odehrála ve Washingtonu, ale bylo mi důkladně vysvětleno, že Jeho Veličenstvo dychtí po tom, aby se první smlouva uzavřela co nejdříve, aby se předešlo opozici ze strany Číny nebo Japonska. Pokud si ale přejete, aby jednání proběhla ve Washingtonu, a sdělíte mi to telegrafem, myslím, že bude možné to uspokojivě sjednat.

Zřízení nového úřadu a jmenování úředníků bylo náležitě oznámeno ve včerejším věstníku a vyvolalo velmi nepříznivou kritiku. Cizinci se obávají, že pod korejskou správou se budou muset spokojit s horšími standardy služeb, než jakých užívají nyní, nehledíc na skutečnost, že pobočka japonské pošty na místním konzulátu je příčinou neustálých stížností kvůli nevysvětlitelným zmizením dopisů, i přesto že doporučeně odeslaných.

Tento nedostatek je avšak natolik běžný, že naše vyslanectví, společně s dalšími, posílá svou poštu zvláštním kurýrem do Čemulpcho, kde, tedy aspoň v našem případě,

¹⁶¹ V Allenově korespondenci uveden jako Ye Yong Chik.

¹⁶² I Čchä-jön (李采淵, 1861-1900) na konci osmdesátých a počátku devadesátých let zastával funkci tajemníka korejského vyslance ve Spojených státech. Roku 1894 byl jmenován zastupujícím ministrem zemědělství, obchodu a prací, o čtyři roky později se stal prezidentem podniku Seoul Electric Company (*Hansŏng čōngi hōsa*, 漢城電氣會社) založeného roku 1898. V Allenově korespondenci a dobových záznamech v angličtině je uváděn jako Ye Cha Yun.

naši poštu přijímá a odesílá americká společnost Morse Townsend & Co., což sebou přináší výdaje navíc za služby zvláštního kurýra.

Pokud je to, co mi pan I Čchä-jön říká ohledně rady, kterou od Vás dostal, pravda, nemám přirozeně co dodat. Pokud si ale interpretoval mé připomínky, utroušené během pouhé přátelské konverzace, jako radu, rád bych poukázal na jisté těžkosti, které se, jak se obávám, mohou nastat.

Korea nevlastní žádné parní lodě, které by pravidelně jezdily mezi jejími a japonskými přístavy. Pokud by nové uspořádání bylo k nechuti Japonců, jejich lodní společnosti, které nyní přepravují poštu, mohou začít vymáhat po Korejcích přemrštěné částky za stejné služby [...]. ¹⁶³

Ani ne o týden později, dne 4. října 1893, poslal H. N. Allen další dopis, sdělující postoj dalších zahraničních reprezentantů ohledně úmyslu Koreje zřídit si vlastní poštovní služby:

[...] Rád bych sdělil, že jsem se zdejšími zahraničními zástupci konzultoval záležitost ohledně oznámení o zřízení poštovního úřadu a shledal jsem, že Angličané, Číňani a Japonci se při pouhé představě tomuto záměru vysmívají. Rusové a Francouzi to vřele vítají jakožto známku pokroku, Němci se k tomu staví netečně. Není pochyb, že (korejský) král upřímně touží po uzavření poštovní smlouvy s naší zemí, aby snad nebyla Korea začleněna do poštovního uspořádání Číny [...]. ¹⁶⁴

Z Allenovy korespondence je patrné, že korejský panovník měl snahu omezit zásahy ze strany Číny a Japonska do této záležitosti tím, že se obrátil na Spojené státy, které byly v jeho očích přátelským spojencem bez úmyslu nárokovat si korejská území, a celý proces vyjednávání korejsko-americké poštovní smlouvy, kterou patrně vyjednával H. N. Allen a C. R. Greathouse, se snažil co nejvíce utajit.¹⁶⁵ Kodžongova percepce Spojených států jakožto “nejlepšího přítele” Koreje je očividná i ze záznamu konverzace mezi I Čchä-jönem a ministrem zahraničí věcí Spojených států z 8. června 1893, kde I žádá americkou stranu o asistenci při organizaci poštovního úřadu, zřízení železnice a vymezuje se proti japonskému poštovnímu systému, jehož zřízení podle jeho slov korejská vláda nikdy úředně neschválila.

¹⁶³ PALMER (1963), str. 176-177

¹⁶⁴ Ibid., str. 178. Zajímavé je, že se nezmiňuje o obavách z možnosti kompletního včlenění do poštovního systému Japonska. Důvodem však může být tehdejší převaha čínského vlivu nad tím japonským.

¹⁶⁵ I (2013), str. 48

Pasivní přístup korejské vlády vůči aktivitám japonské pošty na korejském území však mohla být Japonskem chápána jako tichý souhlas.¹⁶⁶

I přes počáteční komplikace se přípravy na opětovné zahájení poštovních služeb vyvíjely poměrně dobře. Začátkem následujícího roku byl vydán příkaz k ražbě pečetidel a razítek pro poštovní úřad¹⁶⁷ a v následujících týdnech poslala Korea žádost o přijetí do Světové poštovní unie.¹⁶⁸ Následující úryvek pochází z Allenova hlášení s datací 19. března ministerstvu zahraničních věcí Spojených států o rozhodnutí korejské vlády zažádat o členství ve Světové poštovní unii:

„[...] v souvislosti s přijetím Koreje do Světové poštovní unie Vás musím informovat, že na poslední chvíli se ti, kteří mají tuto záležitost na starosti, rozhodli přihlášku poslat na korejské vyslanectví ve Washingtonu s tím, že bude k odeslání předána místním zástupcům Švýcarska.

Bylo mi sděleno, že existují dva důvody vysvětlující zvolení tohoto postupu. Zaprvé, jejich poradci nebyli schopni zjistit jméno švýcarského ministra zahraničí, a zadruhé si nepřáli, aby byl dopis poslán veřejnou poštou, jelikož by musel nést japonskou poštovní známku.”¹⁶⁹

2.2. Poštovní systém v období reforem *kabo*

Korejská žádost o přijetí do Světové poštovní unie byla švýcarské vládě nakonec vskutku úspěšně předána, potřebná jednání před rozhodnutím o přijetí však zabrala, patrně kvůli japonským zásahům, několik měsíců, během kterých se situace na Korejském poloostrově dramaticky změnila. Neznamenal to však narušení plánů na obnovení

¹⁶⁶ Zaznamenáno v: *Notes from Korean Legation in the United States to the Department of State 1883-1906* (mikrofilm M-166). K digitalizované verzi na stránkách Národního archivu Spojených států se mi bohužel nepodařilo získat přístup, náhled je však dostupný také v KIM, Jae-seung. *The facts of Korean classic stamps* (1998), str. 361-365

¹⁶⁷ *Kodžong sillok*, 30. rok panování krále Kodžonga (1893), 12. měsíc a 1. den. Poštovní oddělení je zde zmíněno pod označením *Usinčchongguk* 郵信總局.

¹⁶⁸ Vzhledem ke skutečnosti, že Korea v té době nedisponovala možností vlastní lodní přepravy, bylo členství ve Světové poštovní unii, jejímž členem bylo od roku 1877 i Japonsko, mnohem vhodnějším řešením. Přihlášku podle všeho podepsal Čo Pjōng-džik, v té době ve funkci ministra pro zahraniční záležitosti. I, Hjōng-u. *Manguk upchjōn jōnhap*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžōn* [online]. [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0017542>

¹⁶⁹ PALMER (1963), str. 179

poštovních služeb uvnitř země. Ještě v letních měsících korejská vláda stihla objednat tisk poštovních známek ve Spojených státech, jejichž část dorazila do Koreje následujícího roku.¹⁷⁰ V červenci 1894 vypukla čínsko-japonská válka a moc pomalu ale jistě přešla do rukou projaponských úředníků.¹⁷¹ Japonské císařství neustále podnikalo snahy vměšovat se do všech kroků korejské vlády, zejména pokud se jednalo o vnitrostátní reorganizaci, a ve výsledku znemožnilo i pokračování jednání o korejském vstupu do Světové poštovní unie.

2.2.1. *Jōkčheguk*

Pod dohledem Japonska byla v období od července 1894 do února 1896 uskutečněna série rozsáhlých politicko-ekonomicko-kulturně-spoločenských reforem, známých jako reformy *kabo*. Změny nevyhnutelně zasáhly i oblast oficiálních prostředků komunikace. Během první fáze, kdy na prosazování reforem dohlížela nově založená Nejvyšší vojenská rada (*Kunguk kimučchō*, 軍國機務處), bylo 30. července nově zřízeno Ministerstvo prací (*Kongmu amun*, 工務衙門), pod nějž spadalo osm úřadů (*kuk*, 局). Pro záležitosti telegrafní komunikace vznikl úřad *Čōnsinguk* 電信局, poštovní záležitosti zvlášť obstarával úřad *Jōkčheguk* 驛遞局. Na úřadě působil jeden vedoucí vyšší úředník *čchamūi* 參議 a dva nižší úředníci *čusa* 主事, konkrétní jména se však v dostupných pramenech neobjevují. Úřad navázal na práci úřadu *Čōnučchongguk* a pokračoval v přípravách na obnovení poštovních služeb. V rámci první fáze reforem byl mimo jiné úředně zrušen tradiční systém sociální stratifikace obyvatelstva. Bylo uzákoněno zrušení otroctví (*nobi*, 奴婢) a společenské vrstvy zavržených (*čchōnmin*, 賤民). Tyto změny se dotkly i systému přepražních stanic (*ujōk*, 郵驛). Pracovníci stanic (*jōkdžol*, 驛卒) byli osvobození od svého statutu zavržených¹⁷² a stanice přešly pod správu nového Ministerstva prací.¹⁷³ Jak tedy naznačuje název úřadu, *Jōkčheguk*, mezi jeho pracovní povinnosti patřila správa přepražních stanic a administrativa spojená se zajištěním vnitrostátní i mezinárodní poštovní přepravy a doručování jak veřejných,

¹⁷⁰ *Hanguk udžōngsa* (1970), str. 163

¹⁷¹ ČIN, Ki-hong. *Tchongsin*. In: *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžōn* [online]. [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0059346

¹⁷² *Kodžong sillok*, 31. rok panování krále Kodžonga (1894), 7. měsíc a 2. den

¹⁷³ Předtím byly pod jurisdikcí Ministerstva války (*Pjōngdžō*, 兵曹). Staniční koně zůstali pod správou nového Ministerstva vojenských záležitostí (*Kunmu amun*, 軍務衙門). *Hanguk udžōngsa* (1970), str. 161

tak soukromých písemností a dalších předmětů.¹⁷⁴ V této fázi prozatím nebyly, na rozdíl od telegrafního úřadu, schváleny žádné poštovní předpisy, směrnice či plány na zřízení poboček.¹⁷⁵

2.2.2. *Tchonsinguk* a opětovné zahájení poštovních služeb

K dalšímu stadiu rozvoje poštovního systému došlo v dubnu 1895, v rámci druhé vlny reformy.¹⁷⁶ Pod dozorem japonského vyslance v Söulu, Inoue Kaoru (井上馨, 1836–1915), se znovu uskutečnily značné změny v uspořádání státní správy. Ani ne rok po vzniku úřadu *Jökcčheguk* bylo dne 19. dubna 1895 spojeno Ministerstvo prací s Ministerstvem zemědělství a obchodu (*Nongsang amun*, 農商衙門), čímž vzniklo Ministerstvo pro zemědělství, obchod a prací (*Nongsangkongbu*, 農商工部).¹⁷⁷ To bylo dále rozděleno na pět úřadů, z nichž jeden zodpovídal za výstavbu a ochranu telegrafních a telefonních spojení, poštovní služby a veškeré úkony spojené s pozemní a lodní dopravou.¹⁷⁸ Tento komunikační úřad se nazýval *Tchongsinguk* 通信局.¹⁷⁹ Poštovní a telegrafní záležitosti tak již nebyly vyřizovány odděleně, ale v rámci jednoho společného úřadu. Do čela úřadu *Tchongsinguk* byl jmenován Čo Pjōng-gjo (趙秉教, 1862–1941).¹⁸⁰ V počáteční fázi působilo na Ministerstvu zemědělství, obchodu

¹⁷⁴ *Kodžong sillok*, 31. rok panování krále Kodžonga (1894), 6. měsíc a 28. den

¹⁷⁵ ŮN, Čöng-tchä. *Jökcčheguk*. In: *Čosön wangdžo sillok sadžön* [online]. The Academy of Korean Studies [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: http://encysillok.aks.ac.kr/Contents/index?Contents_id=00008706

¹⁷⁶ Druhá vlna reformy *kabo* trvala od prosince 1894 do července 1895 (rok *ülmi*, 乙未). V této fázi byla zrušena Nejvyšší vojenská rada a reformní iniciativu převzal koaliční kabinet dvou frakcí v čele s Kim Hong-džipem a Pak Jöng-hjoem, jedním z vůdců převratu roku 1884, který se vrátil z exilu. ECKERT (2009), str. 164

¹⁷⁷ Z původních osmi moderních ministerstev, která roku 1894 nahradila šest ministerstev období Čosön (*jukčo*, 六曹), se tímto spojením počet snížil na sedm - Ministerstvo zahraničních věcí (*Öbu*, 外部), Ministerstvo vnitřních záležitostí (*Näbu*, 內部), Ministerstvo financí (*Tchakčibu*, 度支部), Ministerstvo vojenských záležitostí (*Kunbu*, 軍部), Ministerstvo spravedlnosti (*Poppu*, 法部), Ministerstvo pro záležitosti vzdělávání (*Hakbu*, 學部) a výše zmíněné Ministerstvo pro zemědělství, obchod a práce, do jehož jurisdikce patřily záležitosti z oblasti zemědělství, obchodu, průmyslu, pošty, telegrafu, těžby, plavidel, lodníků a také dohled nad lodními společnostmi a navigačními majáky. Prvním ministrem zemědělství, obchodu a práce byl jmenován Kim Ka-džin (金嘉鎮, 1846–1922) a druhým ministrem I Čchä-jön (李采淵). *Kodžong sillok*, 32. rok panování krále Kodžonga (1895), 4. měsíc a 1. den

¹⁷⁸ Dostupná literatura zmiňuje dodatečné administrativní dělení úřadu na oddělení pro komunikaci (*čchesinkwa*, 遞信課) a oddělení pro lodní dopravu (*kwansönkwa*, 官船課). *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 162

¹⁷⁹ *Kodžong sillok*, 32. rok panování krále Kodžonga (1895), 3. měsíc a 25. den

¹⁸⁰ *Kodžong sillok*, 32. rok panování krále Kodžonga (1895), 4. měsíc a 1. den

a prací celkově asi třicet úředníků *čusa* 主事 a pomocníku *kisu* 技手, z nichž asi pětina byla zaměřena na oblast poštovníctví.¹⁸¹

Oficiálního opětovného zahájení korejských poštovních služeb mezi Söulem a Inčchönem se Korea dočkala 22. července 1895, několik málo dní poté, co byly 18. července schváleny nové poštovní předpisy a směrnice (*učche kjučchik*, 郵遞規則), dokument o řízení poštovních úřadů (*učchesa kwandže*, 郵遞司官制) a návrh o platu poštovního personálu (*učche kisubo ponggŭpgon*, 郵遞技手補俸給件).¹⁸² Taktéž bylo s mírným předstihem domluveno zřízení dvou prvních poštovních poboček (*učchesa*, 郵遞司), a to v budově úřadu *Tchonsinguk* v hlavním městě a v budově první korejské přepravní společnosti *Iunsa* (利運社) v Inčchönu.¹⁸³ Vedle těchto dvou poboček, které provoz zahájily 22. července, byly následujícího září otevřeny poštovní pobočky i ve městech Käsong 開城 a Suwön 水原.¹⁸⁴ S rozšiřováním poštovní sítě se začaly touto cestou doručovat i oficiální státní dokumenty, samozřejmě osvobozené od poštovních poplatků.¹⁸⁵ V souvislosti s tím byly během druhé poloviny roku 1895 oficiálně zrušeny staré prostředky komunikace, konkrétně systém signálních ohňů¹⁸⁶ a přepražních stanic¹⁸⁷, které nyní zcela nahradily moderní poštovní služby.

Nové poštovní předpisy a směrnice se v základu téměř nelišily od těch z roku 1884. Vnitrostátní poštovní směrnice (*Kungnā učche kjučchik*, 國內郵遞規則) informovaly ohledně obecných poštovních pravidel, poplatků, způsobů doručení, poštovních známek či povolených a zakázaných předmětů pro přepravu. V průběhu let byl tento dokument několikrát přepracován a definitivní platnosti pozbyl až s rokem 1905.¹⁸⁸ Stejně jako roku 1884, i nyní

¹⁸¹ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 163

¹⁸² *Kodžong sillok*, 32. rok panování krále Kodžonga (1895), 5. měsíc (*junwöl*, 閏月) a 26. den. The Korean Repository, v Söulu pravidelně měsíčně vycházející periodikum v angličtině, uvádí datum 23. července. Všechna vydání The Korean Repository (1892 a 1895-98) dostupná z: <http://homp.sogang.ac.kr/anthony/Repository/index.html>

¹⁸³ Ta byla zřízena jako soukromá společnost v roce 1892, ale spravována byla ve skutečnosti korejskou vládou. *Ilhwaro ponŭn upchjŏn 130 njŏn: Inčchŏn učcheguk 130njŏnŭi jŏksarŭl tŏdorabonda*. In: *Hanguk upchjo potchŏl sŏbisŭ K-stamp* [online]. 2014. 3. 20. [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://stamp.epost.go.kr/board/board.jsp?id=spsw0101&mode=view&idx=5717>

¹⁸⁴ KIM (1998), str. 106

¹⁸⁵ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 189-190

¹⁸⁶ *Kodžong sillok*, 32. rok panování krále Kodžonga (1895), 5. měsíc (*junwöl*, 閏月) a 9. den

¹⁸⁷ *Kodžong sillok*, 33. rok panování krále Kodžonga (1896), 1. měsíc 18. den (již gregoriánský kalendář)

¹⁸⁸ I, Sang-čchan. *Kungnā učche kjučchik*. In: *Mindžong munhwa täbäkkwa sadžŏn [Encyclopedia of Korean Culture]* [online]. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0006167

byly poštovní zásilky rozděleny do tří kategorií: dopisy, periodika a předměty obchodní povahy, včetně tištěných materiálů. Poštovní výměna mezi Söulem a Inčchönem probíhala též identicky, jako tomu bylo o 11 let dříve.¹⁸⁹

Společně se znovuzavedením poštovních služeb byla v červenci 1895 do oběhu vypuštěna i nová série celkem čtyř korejských poštovních známek v nominálních hodnotách 5, 10, 25 a 50 *pchunů* (分). Centrálním prvkem designu těchto známek byla korejská národní vlajka a obvykle jsou proto označovány jako tzv. *tchägŭk upchjo* 太極郵票. Tiskem těchto známek byla pověřena tiskařská firma Andrewa B. Grahama z Washingtonu ve Spojených státech. Objednávka celkem osmi milionů kusů známek byla patrně do Koreje posílána po částech, přičemž první, vzorková várka dorazila do Inčchönu již v říjnu 1894.¹⁹⁰

Zdá se, že korejské poštovní služby byly v prvních měsících svého provozu, přinejmenším z pohledu zahraničních rezidentů, vyhodnoceny pozitivně, jak ostatně dokládá záznam zářijového vydání *The Korean Repository* z toho roku:

„Korejský poštovní úřad zahájil své služby poměrně úspěšně. V den otevření bylo orazítkováno dvanáct dopisů, druhý den sedmnáct, třetí osmnáct, čtvrtý devatenáct, pátý osmnáct, šestý čtyřicet, a za první měsíc to bylo celkem šest set šestnáct dopisů. Z prodeje poštovních známek se vybralo 362,48 jenů. Obchůzky v Čöngdongu¹⁹¹ probíhají v sedm hodin ráno a ve čtyři hodiny odpoledne. Sběr pošty do Čemulpcho končí v devět hodin dopoledne a z Čemulpcho se kurýr vrací na pátou hodinu odpoledne. Pro dopis v rámci města je třeba známka za 10 pchunů či 2 seny.“¹⁹²

Komunikační úřad znovu vyhradil místa, kde byly k prodeji poštovní známky. Ta byla označena oficiální, úřadem vydanou vývěsní deskou a prodejce, který byl vázán přísnými poštovními pravidly, při poctivé práci obdržel desetinu výnosu ze známkového prodeje. Nacházely se zde i poštovní schránky. Nejprve bylo těchto míst deset, ovšem postupně se jejich počet zvyšoval. Sběr pošty v Söulu probíhal po celý týden dvakrát denně od sedmi

¹⁸⁹ Od března 1899 probíhala poštovní výměna mezi Söulem a Inčchönem dvakrát denně. *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 167 a 208

¹⁹⁰ KIM (1998), str. 93-94 a 96-98

¹⁹¹ Čöngdong (貞洞) je název söluské čtvrti za palácem Töksu (德壽宮), která se od osmdesátých let 19. století postupně stala centrem západní kultury a diplomacie.

¹⁹² *The Korean Repository: Volume II: September 1895* [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, str. 359 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <http://homp.sogang.ac.kr/anthony/Repository/Vol0209.pdf>

hodin a dvaceti minut ráno a od pěti hodin odpoledne. Roznos probíhal od devíti hodin ráno a od šesti hodin odpoledne. Více než jedním prodejním místem a poštovní schránkou se pyšnila města, jejichž pobočky byly vytíženější než ostatní (například v Käsöngu byla tato místo tři a v Suwönu dvě).¹⁹³

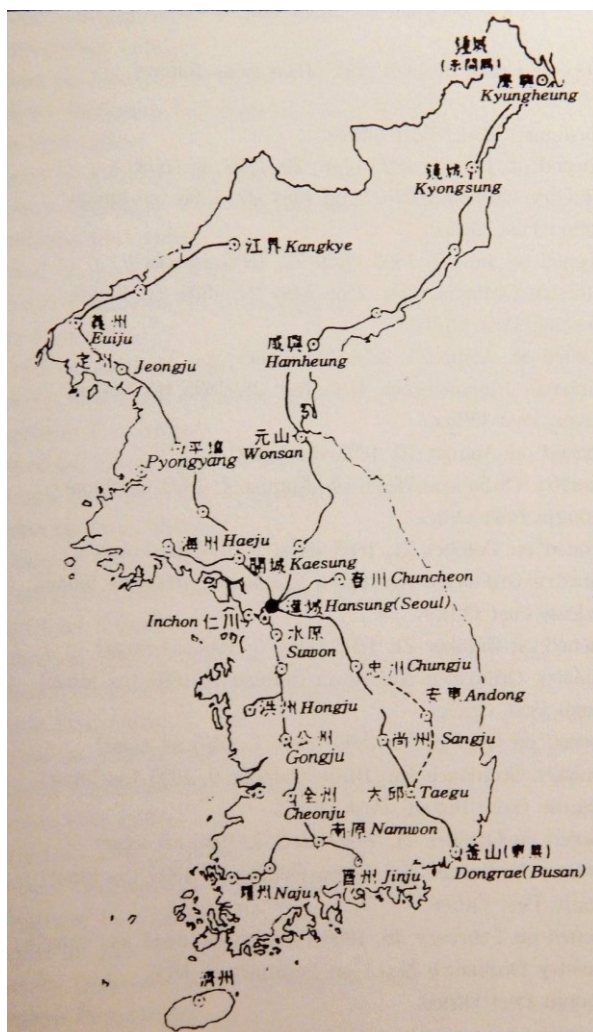
Mezi červencem 1895 a prosincem 1896 bylo po celé zemi zřízeno celkem dvacet pět poštovních poboček *Učchesa*. Vedle již zmíněných poboček v Söulu, Inčchönu, Käsöngu a Suwönu, byly další poštovní úřadovny otevřeny i ve městech Čchungdžu 忠州, Andong 安東¹⁹⁴, Tägu 大邱, Tongnä (東萊, Pusan)¹⁹⁵, Kongdžu 公州, Čöndžu 全州, Namwön 南原, Nadžu 羅州, Pchjöngjang 平壤, Ůidžu 義州, Čchungčchön 春川, Hamhüng 咸興, Hädžu 海州, Hongdžu 洪州, Wönsan 元山, Kjöngsöng 鏡城, Kanggie 江界, Čindžu 晉州, Sangdžu 尙州, Čongdžu 定州 a Kjönghüng 慶興.¹⁹⁶

¹⁹³ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 167 a 184

¹⁹⁴ Andongská poštovní pobočka byla na podzim roku 1895 zničena v zápalu protestů protijaponských „armád spravedlnosti“ (*üibjöng*, 義兵). K ničení budov a vybavení moderních komunikačních systémů docházelo ze strany protijaponsky smýšlejících skupin poměrně často. V začátcích tak byla spíše než jako užitečná instituce korejská pošta a telegraf vnímány částí obyvatelstva spíše ideologicky, jakožto nástroj japonského expansionismu. *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 191

¹⁹⁵ Pusan (tehdy přepisován jako Fusan), byl přístavní částí města Tongnä. V té době se v této oblasti již nacházela pusanská pobočka japonské pošty, a tak, aby nedocházelo k nežádoucí záměně, se pro korejskou pobočku používal obecnější název Tongnä. Od roku 1896 však došlo k oficiálně změně na Pusan. KIM (1998), str. 114

¹⁹⁶ Původně bylo oznámeno, že do konce roku 1895 bude po celé zemi zřízeno dvacet čtyři poštovních poboček ve vybraných lokalitách, nakonec jich však bylo do konce roku otevřeno pouze osm, zbylé zahájily služby až následující rok. Původní plán počítal s poštovními pobočkami v Kangnöngu 江陵, Čedžu 濟州 a Kapsanu 甲山, plány se však patrně změnilly a tyto pobočky byly otevřeny až později. Ibid, str. 106-108.

Obrázek 6 - Poštovní síť Koreje na počátku roku 1897¹⁹⁷

Se zvyšováním množství zásilek se počet cest mezi Söulem a Inčchönem zdvojnásobil a poštovní výměna probíhala dvakrát denně. Mezi Söulem a městy Kasöng a Suwön probíhala v roce 1895 výměna pouze jednou denně, jelikož tyto trasy nebyly tak vytížené. Zřízením poboček v Čchungdžu, Andongu, Tägu a Tongnä v prosinci 1895 vznikla jihovýchodní poštovní trasa. Ze Söulu do Čchungdžu trvala cesta pěšky tři dny, z Čchungdžu do Andongu tři dny, z Andongu do Tägu dva dny a z Tägu do Tongnä tři dny. Celková trasa z hlavního města do Pusanu tedy předpokládala časovou náročnost (jedenáct dní) a účast celkem dvaceti dvou poštovních kurýrů.¹⁹⁸ V únoru 1896 vznikla jihozápadní trasa Söul-Kongdžu-Čöndžu-Namwön-Nadžu o taktéž jedenáctidenní náročnosti. Trasa Söul-Pchjôngjang-Ůidžu vznikla o

¹⁹⁷ KIM (1998), str. 105

¹⁹⁸ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 188

dva měsíce později v dubnu, v úseku Pchjōngjang-Ŭidžu však poštovní výměna probíhala jen jednou za pět dní.¹⁹⁹ Severovýchodním směrem se táhla trasa vedoucí ze Sōulu přes Čchungčchōn, Wōnsan a Hamhūng do okresu Kjōngsōng. Takto vznikla základní kostra poštovní sítě, která se postupně rozšiřovala a houstla.²⁰⁰ Poštovní pobočky nebyly zpočátku nijak úrovněově rozlišovány, v srpnu roku 1896 byly však všechny rozděleny na úřadovny první²⁰¹ a druhé třídy. Do poboček první třídy byl přidělen jeden poštovník (*sadžang*, 司長)²⁰² a do všech jeden či více úředníků *čusa*. Například poštovnímu úřadu v Sōulu, jenž byl povýšen na centrální úřad (*Hansōng učchečchongsa*, 漢城郵遞總司), bylo povoleno až patnáct úředníků.²⁰³ Finanční náklady na provoz poštovních poboček ve venkovských oblastech byly hrazeny z místních veřejných zdrojů s tím, že následně byla provedena účetní kontrola Ministerstvem financí a Ministerstvem pro zemědělství, obchod a práce.²⁰⁴

Všechny poštovní úřady byly vybaveny mimo jiné několika vlastními razítky pro datum. S nástupem nového roku 1896 Korea přijala zavedení datace podle gregoriánského kalendáře²⁰⁵ a vyhlásila první rok éry *Kōnjang* 建陽. Všechny tyto změny měly vliv na obsah otisku poštovních razítek, která musela být za těchto okolností znovu vyrobena.²⁰⁶ Znamky těmito změnami nijak ovlivněny nebyly. Rozšiřování poštovní sítě a s tím související zvyšující se počet poboček logicky vedl k potřebě většího množství úředníků a poštovních

¹⁹⁹ Přibližně v době vzniku této trasy, tedy v dubnu 1896, do Koreje dorazila ze Spojených států další část poštovních známek. Ibid, str. 193

²⁰⁰ KIM (1998), str. 108-120

²⁰¹ V době vyhlášení do této třídy patřilo jedenáct větších měst či geograficky významných míst zahrnujících Sōul, Inčchōn, Wōnsan, Pusan, Pchjōngjang, Čōndžu, Kāsōng, Kongdžu, Ŭidžu, Tāgu a Kjōngsōng.

²⁰² Funkce poštovníka byla podřízena vedoucímu komunikačního úřadu *Tchongsinguk*, kterému byl nadřízen ministr zemědělství, obchodu a prací či jeho zástupce (druhý ministr).

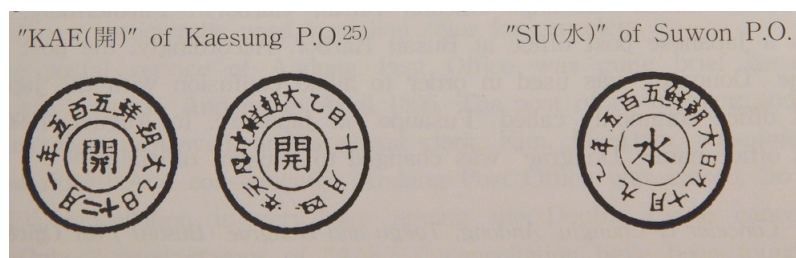
²⁰³ *The Korean Repository: Volume III: August 1896* [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, str. 339 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/Vol0308.pdf>. Mimo jiné je zde zaznamenán i měsíční plat poštovníků a úředníků. Poštovník pobočky první třídy dostával měsíčně částku odpovídající čtyřiceti dolarům, poštovník pobočky druhé třídy finanční odměnu ve výši třiceti dolarů a úředníci, bez ohledu na typ pobočky, dostávali po dvaceti dolarech. Organizační struktura korejského poštovního a telegrafního systému z let 1895-96 byla poměrně přehledně publikována v únorovém vydání *The Korean Repository* z roku 1897, str. 50-55 [cit. 2019-06-27] Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/Vol0402.pdf>

²⁰⁴ *Hanguk udžōngsa* (1970), str. 193

²⁰⁵ *Kodžong sillok*, 32. rok panování krále Kodžonga, 9. měsíc a 9. den

²⁰⁶ KIM (1998), str. 110

doručovateli. S tím souviselo i mnoho změn týkajících se možností posunu v žebříčku hodnotí.²⁰⁷

Obrázek 7 – Otisk poštovních razítek měst Käsöng a Suwön (1895)²⁰⁸

Ačkoliv se korejská pošta rozrůstala, dle říjnového (1895) vydání *The Korean Repository* se zdá, že nikoliv po kvalitativní stránce. Záznam uvádí, že „...poštovní úřad je zavalený zaměstnanci, kteří by zahubili každou instituci, jež za den orazítkuje více než čtyřicet dopisů. Má k dispozici čtyři jakési poradce²⁰⁹ z Japonska, kteří měsíčně pobírají po sto, osmdesáti, šedesáti a třiceti japonských jenech. Dále je tam přiřazeno dvanáct Korejců, nepočítaje třináct nosičů. Pobírají od deseti do dvanácti jenů za měsíc, zatímco nosiči dostávají jenů sedm. Služby byly rozšířeny do měst Songdo²¹⁰ a Suwön, kde nosiči dostávají po patnácti jenech za měsíc. Obáváme se, že účelem není ani tak zefektivnění služeb, jako spíš poskytnout hodnost a nenáročnou pozici velkému počtu mužů.”²¹¹

²⁰⁷ Systém korejských úředních funkcí v předkoloniální době je poměrně spleť a často nekonzistentní. Tuto část jsem se tak rozhodla podrobněji nerozebírat. *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 190 a 199

²⁰⁸ KIM (1998), str. 113

²⁰⁹ Dostupné zdroje zmiňují jména Kimura (木村綱太郎) a Kató (加藤格昌). Oba byli zaměstnáni na dobu jednoho roku a před příjezdem do Koreje patrně pracovali na poštovních úřadech v Japonsku. Kimura údajně dostával roční plat (v japonské měně) ve výši 720 wonů a Kató 360 wonů. Od poloviny roku 1895 na korejském poštovním úřadě také dále působil jakýsi Jamada (山田雪助), bližší informace však nejsou k dispozici. *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 185

²¹⁰ dnešní Käsöng

²¹¹ *The Korean Repository: Volume II: October 1895* [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, str. 400 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <http://hompis.sogang.ac.kr/anthony/Repository/Vol0210.pdf>

2.3. Rozvoj poštovního systému v období první poloviny Korejského císařství (1897–1905)

Se stálým vměšováním Japonska do vnitřních záležitostí Koreje však byly korejské vyhlídky na vlastní, zcela nezávislý poštovní systém prakticky stále mizivé. Expanzivní plány Japonska začaly být v devadesátých letech ohrožovány stále rostoucím mocenským vlivem Ruska, nejvýrazněji po skončení čínsko-japonské války v dubnu 1895. Členové rodu Min, v čele s královnou, začali s cílem eliminovat japonský vliv podporovat novou proruskou politiku, přičemž byli propuštěni projaponští vládní úředníci a na jejich místa byli dosazeni proruští. Japonsko se však nehodlalo vzdát a odhodláno odstranit proruskou frakci přistoupilo v říjnu k radikálnímu kroku, zavraždění královny Min (*ŭlmi sabjŏn*, 乙未事變). Obávajíc se o život svůj i korunního prince, se král Kodžong v únoru 1896 rozhodl, za podpory proruských²¹² a proamerických úředníků, dočasně přemístit na ruské vyslanectví (*agwan pchačchŏn*, 俄館播遷). Tímto krokem byl výrazně omezen dosavadní vliv Japonska, ukončeny reformy *kabo* a následující přibližně jeden rok se korejská vláda ocitla pod silným proruským a proamerickým vlivem. Oběma mocnostem bylo během tohoto období poskytnuto obrovské množství ekonomických výhod.²¹³

Eliminací zásahů ze strany Japonska se vývoj poštovního systému pomalu přesunul do další fáze. Počátkem roku 1896 se objevily návrhy, že by si Korea mohla v budoucnu tisknout poštovní známky sama, nezávisle na cizí zemi. Koneckonců, z předchozích zkušeností s komplikacemi v podobě urgentních žádostí o urychlené zaslání poštovních známek ze zahraničí z důvodu náhlého nedostatku se jevila možnost domácího tisku mnohem atraktivnější. Již v březnu 1896 byl tak ze zahraničí objednáno litografický stroj pro tisk známek.²¹⁴ V druhé polovině téhož roku se Korea rozhodla pokračovat ve svém záměru stát se jednou z členských zemí Světové poštovní unie. Evaluační proces rozhodující o jejím

²¹² Již v říjnu 1895 vystřídal Kim Ka-džina na postu ministra zemědělství, obchodu a prací proruský úředník I Pŏm-džin (李範晉, 1852-1911). *Kodžong sillok*, 32. rok panování krále Kodžonga, 8. měsíc a 17. den

²¹³ Rusko i Spojené státy byly v oblasti získávání obchodních výhod v Koreji velmi aktivní. Koncese od korejského panovníka umožnila ruským a americkým obchodníkům, zejména v období devadesátých let, výhody v podobě těžby nerostných surovin či zřízení banky, tramvajové linky, městského osvětlení, telefonní sítě apod. Americký obchodník James R. Morse dostal i povolení na stavbu železnice v úseku Sŏul-Inčchŏn. Ekonomické výhody od korejské vlády dále čerpalo i Japonsko, Anglie, Francie či Německo. Proti tomuto rozmachu koncesí pro cizince se ostře vyhradoval například tzv. Klub nezávislosti (*Tongnip hŏphŏ*, 獨立協會). ECKERT (2009), str. 167-168.

²¹⁴ *Hanguk udžŏngsa* (1970), str. 191

vstupu byl roku 1894 přerušen čínsko-japonskou válkou a neustálým zasahováním ze strany Japonska, které však nyní pozbylo svého předchozího vlivu. Pro přijetí do poštovní unie však bylo třeba nejprve připravit patřičné vybavení, zajistit vhodný personál a přizpůsobit poštovní infrastrukturu mezinárodnímu poštovnímu systému. Na jaře následujícího roku tak byly například upraveny staré poštovní předpisy a směrnice, a to včetně anglické verze pro zahraniční rezidenty, byla podepsána dohoda o poštovní výměně s Ruskem a proběhly zvláštní snahy o zajištění personálu prostřednictvím povinného vzdělání v oblasti provozu komunikačních prostředků u části Korejců studujících v Japonsku.²¹⁵ Noviny *Tongnip sinmun* také zaznamenávají dva úředníky, kteří se roku 1896 vydali studovat poštovní systém do ruského Vladivostoku.²¹⁶

Vzhledem k velké kritice ze strany veřejnosti, spolků bojujících za nezávislost země a prosbám vládních úředníků přesídlil v únoru 1897 král Kodžong do paláce Kjöngun (慶運宮)²¹⁷, tedy mimo ruské vyslanectví. Stejného měsíce vydal příkaz o vyslání velmi schopného a vzdělaného úředníka Min Sang-hoa (閔商鎬, 1870–1933)²¹⁸, jenž byl koncem předchozího roku jmenován do funkce druhého ministra zemědělství, obchodu a prací, do Spojených států, aby se jakožto zástupce Koreje zúčastnil pátého kongresu Mezinárodní poštovní unie, konajícího se ve Washingtonu, D.C. od 5. května do 15. června 1897.²¹⁹ Min byl pověřen předáním formální žádosti o přijetí do Světové poštovní unie a obeznámením členů její komise se situací a plány korejské pošty v co nejlepším světle.²²⁰ Přítomní zástupci členských států byli informováni o plánech Koreje zahájit mezinárodní poštovní služby nejpozději od 1. ledna 1899 a seznámeni s tehdy platnými korejskými poštovními směrnicemi a poštovními známkami.²²¹ Min Sang-ho se stal důležitou postavou korejských poštovních dějin, nicméně spíše až v souvislosti se svým jmenováním do funkce historicky prvního ministra komunikací o tři roky později.

²¹⁵ Ibid, str. 204-205

²¹⁶ *The Independent*, vydání ze dne 28. dubna 1896. [cit. 2019-06-30] Dostupné z:

<http://lod.nl.go.kr/home/include/lodpopup.jsp?uri=http://lod.nl.go.kr/resource/CNTS-00093088875>

²¹⁷ Dnes známý jako palác Töksu (*Töksugung*, 德壽宮).

²¹⁸ Min Sang-ho byl korejský vysoký úředník, všeobecně uznáván jako schopný a vzdělaný člověk. Známy je mimochodem i jeho portrét od nizozemského malíře Huberta Vose (1855-1935) z roku 1899.

²¹⁹ Pravděpodobně již s myšlenkou vyhlášení Korejského císařství později toho roku.

²²⁰ ČIN, Ki-hong. *Tchongsin. Hanguk mindžong munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2019-05-14]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0059346

²²¹ *The Independent*, vydání ze dne 31. července 1897. [cit. 2019-06-28] Dostupné z: <http://lod.nl.go.kr/home/include/lodpopup.jsp?uri=http://lod.nl.go.kr/resource/CNTS-00093095022>

Historickým milníkem korejských dějin bylo vyhlášení Korejského císařství (*Tähan čeguk*, 大韓帝國) a nové císařské éry *Kwangmu* 光武 dne 12. října 1897. Tato změna se viditelně dotkla i poštovních známek, které musely být v následujících dnech všechny přetištěny.²²² Úplně nové série známek se Korea dočkala až roku 1900.

2.3.1. Provizorní poštovní pobočky a přípravy na zavedení mezinárodní pošty

Začátkem roku 1897 bylo v celé Koreji sotva třicet poštovních poboček, což zdaleka nepokrývalo představu celostátní husté poštovní sítě, která byla jedním z předpokladů pro úspěšné přijetí státu do Světové poštovní unie. V krátkém čase a za co nejnížší náklady tak bylo potřeba přijít s co nejefektivnějším řešením. Výsledkem byl plán na zřízení velkého počtu provizorních neformálních poštovních úřadoven v menších městech a okresech, označovaných jako *imsi učchesa* 臨時郵便所. Jeho realizace započala v dubnu 1898 v provincii Kjönggi 京畿 a v následujících měsících pokračovala i v dalších, tehdy dvanácti provinciích. Začátkem dubna byly též schváleny poštovní směrnice provizorních poštovních poboček (*imsi učche kjučchik*, 臨時郵便規則).²²³ Podle dostupných zdrojů jich během jediného roku jich bylo zřízeno celkem 341.²²⁴

Kroky k zajištění potřebného personálu začaly již léte roku 1897. Příspěvek v novinách *Tongnip sinmun*²²⁵ z 31. července dokládá, že „komunikační úřad má v úmyslu zřídit pobočky poštovního úřadu v každém okresu v zemi. Úřad nařídil všem oblastním úředním správcům, aby z každého okresu vyslali na poštovní pobočku v Söulu po jednom bystrém úředníkovi, s úmyslem vyškolit jej v oblasti práce pro vládou spravované poštovní služby.“²²⁶

²²² Předtím oficiální název zněl „Velké království Čosön“ (*Täčosönguk*, 大朝鮮國). Původní označení známek *Čosön upchjo* 朝鮮郵票 bylo změněno na *Tähan upchjo* 大韓郵票. Tähan kasö potchong upchjo. In: *Hanguk upchjo pchotchöl söbisü K-Stamp* [online]. [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: https://stamp.epost.go.kr/sp2/sg/spsg0102.jsp?tbsmh15seqnum=12&tbsmh01seqnum=1551&page_num=281&mainThemeCode=&stampCode=&yearCode=&strKeyword=

²²³ *Kodžong sillok*, 35. rok panování krále Kodžonga (1898), 4. měsíc a 3. den

²²⁴ ČIN, Ki-hong. *Tchongsin*. In.: *Hanguk mindžong munhwa täbäkkwa sadžön* [online]. [cit. 2019-05-14]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0059346

²²⁵ *Tongnip sinmun* (獨立新聞, „Noviny nezávislosti“) vycházely v letech 1896-99. Psané byly v korejštině, s jednostránkovou anglickou přílohou.

²²⁶ *The Independent*, vydání ze dne 31. července 1897. [cit. 2019-06-28] Dostupné z: <http://lod.nl.go.kr/home/include/lodpopup.jsp?uri=http://lod.nl.go.kr/resource/CNTS-00093095037>

Na průběh poštovních služeb provizorních úřadoven tak nedohlížely oficiální poštovní pobočky *učchesa*, nýbrž oblastní úředníci (*čibanggwan*, 地方官). Ve skutečnosti však tuto funkci zastávali pouze nominálně a faktickým vedoucím úřadovny byl místo něj tzv. *hjangdžang* 鄉長, vrchní představitel místní komunity, jenž se staral i o administrativní záležitosti. *Hjangdžang* nejprve musel absolvovat měsíční zkušební dobu, ale poté již za práci dostával finanční odměnu. Byl pověřen i prodejem poštovních známek a stejně jako jiní oficiální prodejci i on dostával z částky utržené za jejich prodej desetiprocentní provizi. Tento způsob správy fungoval až do roku 1900, kdy práci *hjangdžanga* začali zastávat oficiální úředníci (*imsi učche čusa*, 臨時郵遞主事). V mnoha případech však nedocházelo k nabírání nových pracovních sil a funkce byla přidělena těm *hjangdžangům*, kteří na poště pracovali déle než tři roky.²²⁷ Pro přepravu poštovních zásilek mezi regulárními a provizorními pobočkami byly od roku 1903 po dvou jedincích najímáni i dočasní poštovní kurýři (*imsi učchebu*, 臨時郵遞夫). Provoz těchto provizorních úřadoven však po celou dobu jejich existence provázela řada problémů, a to zejména z důvodu nedostatku financí a poctivosti. O nezodpovědném přístupu a chaosu v poštovních službách na venkově kriticky zpravovaly v prosinci roku 1898 například korejské noviny *Čeguk sinmun*.²²⁸ Během druhé poloviny prvního desetiletí 20. století se všechny provizorní úřadovny staly oficiálními poštovními úřady japonské pošty.²²⁹ Tyto nedostatky, společně s problémy se zajištěním vhodné lodní dopravy, nevyhnutelně vedly k odložení zahájení mezinárodních poštovních služeb o jeden rok.²³⁰

V době podání žádosti o členství ve Světové poštovní unii Koreje ještě nebyla plně připravena na zavedení mezinárodních poštovních služeb. V březnu 1898 tak začala korejská vláda vyjednávat s Francií o vyslání experta v oblasti poštovních služeb.²³¹ Jakožto poradce pro poštovní záležitosti dorazil v prosinci 1898 do Koreje Jean Victor Emile Clemencet,

²²⁷ K roku 1905 se takto jmenovaných úředníků údajně nacházelo na 197 z celkově 342 provizorních poštovních úřadoven.

²²⁸ Konkrétně vydání ze dne 16. prosince 1898. *Čeguk sinmun* (*Císařské noviny*, 帝國新聞), vycházející v letech 1898-1910, byly nacionalisticky zaměřené a cílené na střední vrstvy - byly psané ve smíšeném stylu, tedy kombinace *hangŭlu* a čínských znaků.

²²⁹ I (2013), str. 52-56. Aktivita japonské pošty v Koreji představovaly jednu z hlavních překážek rozvoje korejských poštovních služeb.

²³⁰ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 208-209. Několik korejských lodní společností vzniklo již v letech 1898 a 1899, nicméně pole jejich působnosti bylo příliš omezené a nestačilo k pokrytí potřeb poštovního systému.

²³¹ *The Independent*, vydání ze dne 3. března 1898. [cit. 2019-06-28] Dostupné z: <http://lod.nl.go.kr/home/include/lodpopup.jsp?uri=http://lod.nl.go.kr/resource/CNTS-00093099758>

zaměstnanec Ministerstva poštovních a telegrafních záležitostí ve Francii. Jeho úkolem bylo pozvednout úroveň a potenciál korejského vnitrostátního i mezinárodního poštovního systému do té míry, aby nebyl žádný důvod zpochybňovat způsobilost Koreje stát se členem Světové poštovní unie. Od roku 1899 tak byly zřizovány nové oficiální poštovní pobočky *učchesa*, pod vedením Clemenceta bylo do Koreje ze Švýcarska objednáno poštovní vybavení a v přístavních městech jako Inčchön, Mokpcho, Wönsan a Pusan vznikly speciální poštovní pobočky uzpůsobené pro distribuci a příjem mezinárodní pošty. V poštovníctví bylo též vzděláno několik studentů jazykových škol.²³²

Clemencet roku 1899 vyjednal uzavření smlouvy s japonským Ministerstvem komunikací ohledně lodní přepravy mezinárodních poštovních zásilek, díky čemuž byly 1. ledna 1900 v Koreji oficiálně zahájeny mezinárodní poštovní služby. Pro tuto příležitost vznikla nová série poštovních známek, tištěných poprvé přímo v Koreji²³³, k jejichž výrobě bylo použito litografického tiskařského stroje objednaného již dříve z Německa, který byl doručen roku 1899.²³⁴ Korea tak konečně splnila potřebné podmínky a získala kvalifikaci stát se plnohodnotným členem Světové poštovní unie. Mezi lety 1900 a 1901 bylo vydáno celkem čtrnáct nových druhů poštovních známek s nominální hodnotou od 2 *ri* 厘 do 2 *wönu* 圓. Jedním z hlavních prvků designu známek byl švestkový květ (*ihwa*, 李花), znak královského rodu I, a obvykle se tak tyto známky označují termínem *ihwa upchjo* 李花郵票.²³⁵ V květnu 1900 byly vydány i historicky první korejské poštovní pohlednice.²³⁶

Clemencet byl za svůj přínos v oblasti rozvoje korejských poštovních služeb v květnu 1902 dokonce oceněn královským vyznamenáním.²³⁷ Ačkoliv si většina cizinců pobývajících v Koreji vedla během svého pobytu osobní zápisky, není bohužel známo, že by si podobné záznamy vedl i Clemencet. Jeho loajalita však korejskému poštovnímu úřadu patrně nikdy nepatřila. V době, kdy Japonsko přebíralo kontrolu nad komunikačními prostředky, byl

²³² *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 208. Záznam v *The Independent* dokládá, že korejská vláda roku 1898 vyslala pět studentů francouzštiny a pět studentů angličtiny do Evropy, aby zde studovali praktické znalosti provozu poštovního úřadu. *The Independent*, vydání ze dne 25. června 1898. [cit. 2019-06-28] Dostupné z: <http://lod.nl.go.kr/home/include/lodpopup.jsp?uri=http://lod.nl.go.kr/resource/CNTS-00093101718>

²³³ Tisk měl na starosti tiskařský úřad *Inswäguk* 印刷局, tehdy patřící pod Ministerstvo zemědělství, obchodu a prací.

²³⁴ I (2007), str. 19

²³⁵ Ibid, str. 19-21

²³⁶ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 210

²³⁷ *Kodžong sillok*, 39. rok panování krále Kodžonga (1902), 5. měsíc a 3. den

údajně v aktivním kontaktu s japonským vyslanectvím, jednal tedy proti zájmům Koreje.²³⁸ Clemencet se během svého působení jakožto poradce poštovního úřadu stavěl proti tisku známek přímo v Koreji a naopak trval na tom, aby byly vytištěny v zahraničí, konkrétně ve Francii. Vliv francouzského poradce je jasně patrný na první korejské pamětní známce, vydané v Koreji na podzim roku 1902 u příležitosti čtyřicátého výročí od korunovace krále Kodžonga a jeho padesátých prvních narozenin. Na známce jsou opět švestkové květy, ve středu vyobrazena obřadní pokrývka hlavy zvaná *tchongčchǒngwan* 通天冠, symbolizující autoritu panovníka, a okolo a pod ní je vepsáno ve francouzštině „*XL. ann. jubilé d'avènement, Postes de Corée*“.²³⁹

I přes obrovský nárůst poštovních poboček po celé zemi a celkový rozvoj systému se zdá, že poštovní služby většině obyvatelstva nic neříkaly. Dojmy jakéhosi obchodníka jménem Oye z jeho cesty²⁴⁰ po Koreji publikované v červencovém vydání *Tongnip sinmun* popisují, že „*je až ohromující, s jakou rychlostí se zprávy šíří přes celou zemi, zejména s ohledem na skutečnost, že ani poštovní, ani telegrafní komunikace tu není nijak znatelně rozvinuta. Poštovní a telegrafní služby zde zastávají potulní obchodníci. Jsou třídou prodejců, kteří v provinciích chodí z tržiště na tržiště a naplňují místní potřeby.*“²⁴¹ Obecně se odhaduje, že zákazníci korejské pošty byli pravděpodobně spíše než místní obyvatelé cizinci, pobývající na konci devatenáctého a začátku dvacátého století v Koreji, či zahraniční delegace.

2.3.2. Vstup do Světové poštovní unie a Tchongsinwŏn, předchůdce Ministerstva komunikací

Poté, co pošta Korejského císařství 1. ledna 1900 zahájila veřejnosti dostupné mezinárodní poštovní služby, byly konečně splněny veškeré předpoklady pro udělení oficiálního členství ve Světové poštovní unii. Korea tak konečně, poprvé ve své diplomatické historii, po více jak dvou letech od podání žádosti na poštovním kongresu ve Washingtonu, uspěla ve svých snahách stát se členem mezinárodní organizace.

²³⁸ I (2013), str. 47

²³⁹ I (2007), str. 21

²⁴⁰ Údajně přijel v souvislosti se stavbou železnice mezi Söulem a Pusanem. Neznáme jeho národnost a z fonetického přepisu se těžko dít dohledat jeho jméno, neboť se nejednalo o významnou osobu.

²⁴¹ *The Independent*, vydání ze dne 20. července 1899. [cit. 2019-06-28] Dostupné z:

<http://lod.nl.go.kr/home/include/lodpopup.jsp?uri=http://lod.nl.go.kr/resource/CNTS-00093105317>

Dne 23. března 1900 bylo schváleno a vyhlášeno, že komunikační úřad *Tchongsinguk* bude nadále fungovat odděleně od Ministerstva zemědělství, obchodu a prací a bude přejmenován a zreorganizován na nezávislý komunikační úřad zvaný *Tchongsinwŏn* (通信院). Ředitelem (*čchongpchan*, 總辦) tohoto nového úřadu byl jmenován tehdejší ministr zemědělství, obchodu a prací Min Sang-ho, který od této chvíle zastával obě funkce najednou. *Tchongsinwŏn* měl na starosti veškeré státní záležitosti spojené s transportem a komunikačními prostředky.²⁴²

Obrázek 8 – komunikační úřad *Tchongsinwŏn* – (zleva) poštovní úřad, centrální budova a telegrafní úřad²⁴³

Potřeba velkého množství schopných zaměstnanců na poštovních a telegrafních úřadech přímo volala po zřízení škol, které by potřebný technický personál vzdělávaly přímo v zemi, bez nutnosti vysílat všechny za vzděláním do zahraničí. Roku 1900 byly v hlavním městě založeny vládní vzdělávací instituce, propojené s komunikačním úřadem, zvané *Umuhaktang* (郵務學堂) a *Čŏnmuhaktang* (電務學堂), které měly na starosti školení a výcvik nových lidských zdrojů v oblasti poštovníctví a provozu telegrafní sítě. Na těchto školách samozřejmě působili schopní poradci ze zahraničí, například i již zmíněný Clemencet. *Čŏnmuhaktang*, zaměřený na vzdělávání budoucích zaměstnanců telegrafních poboček, přijímal studenty na základě přijímacích zkoušek, které se skládaly z četby, psaní a přepisování textů v *hanmunu* a *hangŭlu*, a také ústního pohovoru. Uchazeči museli být v dobré zdravotní a fyzické kondici a jejich věk se musel pohybovat mezi patnácti a třiceti lety. Počet studentů jednoho ročníku byl maximálně dvacet pět osob. Doba studia byla stanovena na tři roky, každý den obvykle šest

²⁴² *Kodžong sillok*, 37. rok panování krále Kodžonga (1900), 3. měsíc a 23. den

²⁴³ In.: *Somdari's Gallery* [online]. [cit. 29. 6. 2019]. Dostupné z: <https://somedali-photo.tistory.com/2379>

vyučovacích hodin, přičemž žáci byli zkoušeni na konci každého měsíce a roku. Zvláštní test museli absolvovat také těsně před ukončením studia. *Umuhaktang* byl zaměřen na poštovní služby a stejně jako *Čönmuhtang* přijímal do každého ročníku 25 studentů. Na přijímacích zkouškách museli uchazeči prokázat znalost veškerých poštovních směrnic a předpisů, výpočetní schopnosti a podle všeho také cizího jazyka. Výuka byla zaměřena buď na vnitrostátní či mezinárodní poštovní služby. V obou případech museli absolventi nejdříve po dobu jednoho měsíce pracovat na centrálním úřadu, než byli přiděleni na jinou pobočku.²⁴⁴ Z náplně přijímacích zkoušek a dalších podmínek přijetí vyplývá, že studenti těchto škol patrně pocházeli ze střední společenské vrstvy obyvatelstva, která byla všestranně prakticky vzdělaná a zároveň se neštítla fyzické aktivity.

Díky mezinárodním poštovním službám nabyla na intenzitě i frekvence pohybu poštovních zásilek. Mezi Söulem a Inčchönem, tedy nejvytíženější trasou, nyní probíhala poštovní výměna čtyřikrát denně – jednou dopoledne a třikrát odpoledne. Korea, která se nyní pyšnila pevně se formující komunikační infrastrukturou, získala zpět ztracené sebevědomí a s přesvědčením, že její poštovní služby dostatečně pokrývají všechny nároky na poštovní vnitrostátní i mezinárodní přepravu, začala po Japonsku vymáhat zrušení všech poboček japonské pošty nacházejících se na území Koreje.²⁴⁵

V listopadu roku 1900 bylo dále schváleno použití poštovního symbolu 卹, tedy čtení čínského znaku pro poštu (郵) v korejském písmu *hangŭl*. Tento znak se objevoval na poštovních uniformách a poštovní vlajce (*ugi*, 郵旗).²⁴⁶

Poštovní systém samozřejmě od počátku nefungoval bez problémů. Ačkoliv náplň práce poštovního kurýra (*čchedžönbu*, 遞傳夫)²⁴⁷ byla ve své podstatě velmi jednoduchá, tito pracovníci pošty se museli potýkat i s řadou nepříjemných situací v podobě nedoručitelných

²⁴⁴ I (2013), str. 70-73

²⁴⁵ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 211. Od druhé poloviny devadesátých let byly v Koreji v oběhu zároveň korejské i japonské poštovní známky.

²⁴⁶ Ibid, str. 212. Podoba původního korejského poštovního znaku je občas srovnávána se znakem japonské pošty 卹, který byl poprvé použit roku 1887. V této souvislosti se dále objevují otázky, jak asi vypadal návrh korejské poštovní vlajky v roce 1884, jelikož ten japonským znakem ovlivněn být nemohl.

²⁴⁷ Mezi starší výrazy označující poštovního kurýra patří dále například *udžönin* 郵傳人, *čchebu* 遞夫, *učchebu* 郵遞夫, *učchesarjōng* 郵遞使令, *učhegun* 郵遞軍 či *pönggödzikkun*.

dopisů²⁴⁸ či útočné reakce adresátů, kteří poštovního kurýra často považovali za nechtěného narušitele. Zejména problematický se jevil přístup některých příslušníků třídy *jangbanů*, kteří měli tendence s poštovními doručovateli jednat pohrdavě a často je ani nepouštěli do prostor domu.²⁴⁹

V Söulu, kde se doposud nacházel pouze jeden, centrální poštovní úřad, byly z iniciativy poradce Clemenceta postupně zřízeny další tři větší poštovní pobočky. Dále po celé zemi vznikaly menší poštovní stanice (*učche jöngsuso*, 郵便領受所), které neobstarávaly sběr ani roznos poštovních zásilek, ale pouze jejich příjem a výdej. Byly vytvořeny nové, aktuálnější poštovní předpisy a směrnice a v neposlední řadě byl zaujat zodpovědnější postoj vůči poštovním kurýrům. Ti byli zaměstnáváni po složení poštovních zkoušek a rozdělení do tří kategorií (sběr, třízení a roznos), na základě kterých jim byl přidělen fixní plat. První kategorie pobírala měsíčně devět wönů, druhá osm wönů a třetí sedm wönů. Všech tehdy přibližně pět set poštovních kurýrů muselo povinně nosit uniformy, které jim byly podle úředního stanoviska hrazeny státem, stejně jako výdaje na ubytování během výkonu práce ve výši dvacet pět *čonů* na noc. Tyto stanovy však nebyly příliš dodržovány, což způsobovalo časté stížnosti ze strany kurýrů, kterým byly časem mzdy nepatrně zvýšeny.²⁵⁰ Vítanou novinkou roku 1903 byly i plány na zavedení provozu poštovního vlaku, což by umožnilo nejen výrazně rychlejší, ale i levnější způsob hromadné poštovní přepravy. Například trasu mezi městy Söul a Pusan, která pěšky zabrala jedenáct dní, by tehdejší vlak zvládl překonat údajně během maximálně dvou dnů.²⁵¹ Přípravy, jako například umístění poštovních schránek na všechny vlakové stanice a zřizování poštovních stanic v jejich blízkosti, však náhle zkomplikovaly následky rusko-japonské války²⁵², která byla vyvrcholením již několik let trvající rivality mezi Japonskem a Ruskem.

²⁴⁸ Pojem adresy v dnešním slova smyslu tehdy ještě neexistoval - spíše se psaly co nejkonkrétnější informace (obvykle název budovy, instituce, apod). Veškeré dopisy, které byly vyhodnoceny jako nedoručitelné, byly nejprve vyhlášeny v tisku a nejvýše po dobu jednoho roku uskladněny v budově komunikačního úřadu *Tchongsinguk*. Po uplynutí této lhůty byly spáleny. *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 201-202

²⁴⁹ HAN (2006), str. 237 a *The Independent*, vydání ze dne 3. července 1897. [cit. 2019-06-30] Dostupné z: <http://lod.nl.go.kr/home/include/lodpopup.jsp?uri=http://lod.nl.go.kr/resource/CNTS-00098990277>

²⁵⁰ *Hanguk udžöngsa* (1970), str. 224-227

²⁵¹ *Ilhwaro ponün upchjön 130 njön: Jöksaro saradžin čchöldo upchjonjölčcha*. In: *Hanguk upchjo pchotchöl sōbisū K-stamp* [online]. 2015. 10. 13. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <https://stamp.epost.go.kr/board/board.jsp?id=spsw0101&mode=view&idx=6664>

²⁵² Rusko-japonská válka vypukla v únoru 1904 a trvala do září 1905. Korea sice formálně vyhlásila neutralitu, Japonsko však i přesto poslalo v roce 1904 do Söulu část svých jednotek.

Obrázek 9 – Vlajka a klobouk se znakem pošty Korejského císařství užívaného v letech 1900-1905²⁵³

Obrázek 10 – Telegrafní a poštovní kurýr v uniformě (poštovní uniforma má na rukávech znak pošty)²⁵⁴

2.4. Rok 1905 a konec korejské správy komunikační infrastruktury

Vítězstvím ve válce s Ruskem se Japonsko zbavilo dlouholetého rivala, kvůli němuž ztratilo svůj pečlivě budovaný vliv v Koreji, a proto se rozhodlo přistoupit k agresivnější politice vůči Koreji. Již během války začali Japonci obsazovat strategicky výhodné komunikační body v Koreji, tedy zejména poštovní a telegrafní pobočky. Japonsko tak postupně začínalo přebírat kontrolu nad komunikační infrastrukturou Korejského císařství. Koreji se to samozřejmě nelíbilo, nicméně požadavkům, aby se japonské jednotky z Korejského poloostrova stáhly, nebylo vyhověno. Japonsko je ignorovalo, jelikož ani přinejmenším nemělo v plánu se ve své expanzivní politice umírnovat, natož pak opustit za dlouhá léta pracně vybudovanou komunikační infrastrukturu, jejíž základy tvořily pobočky japonské pošty.

²⁵³ Foceno 12. září 2016 v: Poštovní muzeum (Čchönan, Korejská republika)

²⁵⁴ *Učchegugül hökkičogüro nüllin imsi učchesa čedo*. In: *Učcheguk njusŭrum*. [online]. [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: http://www.postnews.kr/npost_people_e/sub_read.asp?cate=31&BoardID=2485

Japonsko smlouvami a válečnými konflikty během konce 19. století postupně eliminovalo vliv ostatních mocností na Korejském poloostrově a s vítězstvím v rusko-japonské válce roku 1905 se definitivně rozhodlo svou dominanci na v Koreji zformalizovat. I přestože se Korea ze všech sil snažila na mezinárodním poli prosadit jakožto suverénní stát, intervence Japonska v roce 1905 tyto snahy rázně ukončila. Pod nátlakem Japonska byla 1. dubna 1905 Korea donucena podepsat dohodu o správě komunikačních systémů (*Han-il tchongsin kigwan hjopčong*, 韓日通信機關協定). Podepsáním vyjadřovala Korea souhlas s postoupením veškeré kontroly a administrativy nad poštovní, telegrafní a telefonní sítě Japonsku, kterému tak předala správu jednoho z nejdůležitějších vnitřních správních prvků státu.²⁵⁵ Jedním se signatářů dubnové dohody byl ministr zahraničních věcí I Ha-jöng (李夏榮, 1858–1919), který byl v únoru předcházejícího roku jmenován ředitelem komunikačního úřadu *Tchongsinwön*, patrně však jen dočasně, jelikož v následujících měsících je jako ředitel komunikačního úřadu v pramenech uváděn opět Min Sang-ho.

Celkem desetičláňková dohoda již tradičně obsahovala několik pasáží, jež nebyly jednoznačně formulovány a jejich interpretace tak mohla být poměrně široká. První článek obsahoval souhlas vlády Korejského císařství s přenecháním administrativní a správní kontroly nad veškerými poštovními, telegrafními i telefonními linkami, s výjimkou palácové, která jediná spadala pod správu Úřadu pro královskou domácnost (*Kungnābu*, 宮内府), vládě Japonského císařství. Druhý článek určoval, že Japonsku případnou veškeré komunikační budovy, pozemky, vybavení, nástroje i technika, přičemž zástupci obou zemí společně vytvoří jejich inventář. Třetí článek je jedním z těch méně konkrétních. Uvádí, že „... v případech, kdy japonská vláda uzná za nezbytné rozšířit komunikační síť v Koreji, mohou být zabráný pozemky a stavby ve vlastnictví státu či soukromé osoby, přičemž ve druhém případě bude původní majitel odškodněn”. Ve čtvrtém článku se japonská vláda Koreji zavazuje dobře spravovat místní komunikační služby a všechn příslušný majetek, a finančně hradit jejich případné rozšiřování, o kterém bude korejskou vládu informovat. V pátém článku si japonská vláda vyhrazuje osvobození od poplatků za dovoz všech materiálů a přístrojů, které japonská vláda považuje za nezbytné pro kontrolu a rozšiřování komunikačních systémů. Šestý článek povoloval Koreji zachovat komunikační úřad *Tchongsinwön* v provozu za předpokladu, že se

²⁵⁵ Korea's Political Situation in 1905 and Japan's Annexation of Dokdo. In: *Historical Facts About Korea's Dokdo island* [online]. [cit. 2019-06-26]. Dostupné z: <http://www.dokdo-takeshima.com/koreas-political-situation-dokdo.html>

nebude vměšovat do kroků japonské vlády. Podle sedmého článku se Japonsko stalo zástupcem Koreje ve všech smluvních záležitostech se zahraničními zeměmi, které se týkají komunikací. Osmým článkem byly veškeré předchozí korejsko-japonské smlouvy týkající se komunikací zrušeny nebo obsahově upraveny. Článek devět přiznával Koreji právo na část zisku z provozu komunikačních systémů. Desátý článek konstatoval, že až bude korejská vláda ve finančně dobré a stabilní pozici, může jí být kontrola nad komunikačními systémy předána zpět, ovšem po konzultaci obou zemí.²⁵⁶

Převzetí kompletní kontroly nad komunikační sítí bylo prvním z formálních kroků, které Japonsko uskutečnilo ještě před podepsáním tzv. „Smlouvy roku ũlsa“ (Ŭlsa čojak, 乙巳條約), jež připravila Koreu o diplomatickou suverenitu a učinila ji japonským protektorátním územím. V souvislosti s podepsáním dohody o správě komunikací, která Koreu připravila o jeden ze základních předpokladů suverénního státu, se z řad korejských úředníků ozývaly protesty, nejvýrazněji pak ze strany komunikačního úřadu *Tchongsinwŏn*. Ředitel úřadu Min Sang-ho se od počátku stavěl proti podepsání dohody, následkem čehož mu těsně před podepsáním smlouvy byla přidělena jiná funkce. V roli vedoucího úředníka *Tongsinwŏnu* ho nahradil jistý Čang Hwa-sik (張華植, 1853–1938), který však sdílel Minův postoj a v protestech pokračoval i nadále.²⁵⁷ V souvislosti s finalizací procesu předání kontroly nad komunikačními systémy a neutichajícími protesty byl ke dni 27. července 1906 *Tchongsinwŏn* natrvalo zrušen.²⁵⁸ Zrušením korejského úřadu komunikací byla ukončena etapa vývoje komunikační sítě pod správou Koreje a započala etapa nová, pod správou Japonska, které roku 1910 anektovalo. Následné rozšiřování komunikačních spojů v Koreji pramenilo pouze z vlastních potřeb Japonska.

²⁵⁶ *Kodžong sillok*, 42. rok panování krále Kodžonga (1905), 4. měsíc a 1. den. Pro anglickou verzi viz *Agreement for the transfer of postal, telegraph and telephone services of Korea to control of Japan – April 1, 1905*. In: *Korea. Treaties and agreements*. Carnegie Endowment for International Peace. Division of International Law, Pamphlet No. 43, Washington, 1921, str. 38-40. Dostupné z: <https://ia800906.us.archive.org/33/items/koreatreatiesag00carnuoft/koreatreatiesag00carnuoft.pdf>

²⁵⁷ I (2013), str. 101-103

²⁵⁸ Ibid., str. 96-104 a *Kodžong sillok*, 43. rok panování krále Kodžonga (1906), 7. měsíc a 27. den

Závěr

Cílem této práce bylo v historickém kontextu zmapovat okolnosti vzniku, podobu a postupný proces vývoje moderní poštovní instituce v Koreji v období posledních dvou desetiletí 19. století až do roku 1905, kdy Japonsko převzalo formální kontrolu nad korejskými komunikačními prostředky, a zhodnotit, jaký měl poštovní systém význam pro tehdejší korejskou společnost a stát jako takový.

K textu bych závěrem ráda připojila několik postřehů a poznámek. V pojetí moderních dějin představuje instituce pošty jeden z předpokladů pro mezinárodní uznání státu, přičemž jednou ze základních rolí poštovního systému, který je obvykle spravován státem, je poskytnout dostupné služby rozesílání a doručování zásilek i široké veřejnosti a být tak přínosem pro celou společnost. Jako počátek moderní pošty v Koreji je zpravidla uváděn rok 1884, kdy byl na příkaz krále Kodžonga zřízen poštovní úřad *Udžongčchongguk*, podle vzoru zreformovaného Japonska sepsány poštovní předpisy a směrnice či vytisknuty vůbec první korejské poštovní známky. V teoretické rovině tak Korea připravila základ pro fungující poštovní síť, bohužel celý projekt poštovního systému byl ukončen v důsledku převratu ani ne tři týdny po zahájení provozu. Na základě nabytých informací je však zřejmé, že v této fázi zavedení poštovního systému nevycházelo z potřeb tehdejší korejské společnosti, ale z potřeby státu získat na mezinárodním poli status soběstačné, nezávislé země a zvýšit výhody a příjmy pramenící z mezinárodního obchodu rozšířením dopravní a komunikační sítě.

Korea byla v době modernizace závislá na pomoci zahraničních mocností, jejichž vliv je patrný po celou dobu vývoje komunikačních systémů. Jednotlivé fáze poštovního systému jsou tak i jakýmsi odrazem měnící se vnitrostátní i mezinárodní politické situace v Koreji. Z dostupných zdrojů není zcela jasné, zda korejská vláda na počátku osmdesátých let moderní komunikační prostředky, konkrétně poštu a telegraf, vnímala jako vhodnou a potřebnou alternativu za staré, již nefunkční a pro stát prodělečné systémy spěšných posílů a signálních ohňů, s jejichž neefektivností se Korea potýkala již několik staletí. Pokud by tomu tak bylo, logicky by zavedení telegrafu dostalo přednost před poštovním systémem. Telegraf, dokonce více než pošta, představoval klíčovou roli v oblasti vojenské komunikace a zefektivnění správy státu. Tuto skutečnost si velmi dobře uvědomovaly i zahraniční mocnosti včetně Číny a Japonska, které od osmdesátých let investovaly do rozvoje telegrafní sítě na území Korejského poloostrova jakožto politického nástroje pro pozdější expanzi na korejské území.

Ačkoliv se Korea zbudováním moderní komunikační sítě snažila dokázat svou soběstačnost, skutečnost, že správa telegrafních linek probíhala pod dohledem Číny a Japonska, které navíc na území Koreje provozovalo své vlastní poštovní pobočky, tyto úmysly jasně narušovala. Více jak desetiletí se formující japonská komunikační síť v Koreji významně přispěla k vítězství Japonska ve válce s Čínou v letech 1894-95, ale později i k hladkému průběhu převzetí kontroly nad komunikační infrastrukturou Koreje. Poštovní systém patrně představoval jedinou možnost komunikačního prostředku, do kterého Čína ani Japonsko, z jejichž vlivu se Korea toužila vymanit, příliš zasahovat nemohly.

Začátkem devadesátých let se korejská vláda obrátila v souvislosti s obnovením poštovního provozu na Spojené státy, které tou dobou byly v očích panovníkem jediných opravdovým spojencem Koreje. Ve stejné době započaly snahy Koreje o udělení členství ve Světové poštovní unii, jejímiž členy mohly být pouze suverénní státy. S obnovou poštovního provozu v roce 1895 Korea konečně získala kontrolu alespoň nad částí komunikační sítě. I přes řadu komplikací se poštovní systém časem prokázal jako poměrně dobrý zdroj příjmu pro státní pokladnu, ačkoliv zásluhu na výdělečnosti poštovního systému měla zejména komunita cizinců pobývajících dlouhodobě v Koreji, pro které byl poštovní systém důležitým prostředkem pro obchodní záležitosti a komunikaci s jejich vlastí. Jejich korespondence však dokládá smutný fakt, že poštovní služby se v té době daly jen těžko označit za spolehlivé. Na přelomu 19. a 20. století se zformovaly páteční linky korejské komunikační sítě, které se staly základem pro tu současnou.

I přes členství ve Světové poštovní unii, které bylo Koreji oficiálně uděleno roku 1900, nebyla korejská vláda ve výsledku schopná udržet si kontrolu nad vlastní komunikační sítí, jak ostatně potvrzuje dohoda z roku 1905. Aktuální přínos moderního poštovního systému pro korejskou společnost je poměrně diskutabilní, jelikož dostupné zdroje zpravidla neuvádí konkrétní informace o uživatelích poštovních služeb. Jak ale naznačují příspěvky v dobových periodikách či literatuře, pro korejskou společnost, zejména mimo velká města, byly moderní poštovní služby ještě po několik let velkou neznámou.

Při psaní práce se jako problematická ukázala jistá nekonzistentnost informací z korejsky a anglicky psaných pramenů. Detailnější rozbor tohoto tématu by vyžadoval obsáhlejší studii dobových pramenů, dochované korespondence a dostupných zdrojů v japonštině. Doufám, že

se tato práce stane přínosem a především doplněním tradičního výkladu historie Koreje a podnítí zájem o detailnější zpracování tématu historie komunikací i starších korejských dějin.

Použité zdroje a literatura

COOK, Harold F. *Korea's 1884 incident: its background and Kim Ok-kyun's elusive dream*. Royal Asiatic Society, Korea Branch, Seoul Computer Press, Seoul, 1972.

ČIN, Ki-hong. *Kuhanguk sidäüi upchjowa udžöng* [Poštovní známky a pošta pozního období Čosön]. *Kjöngmungak*, 1964.

ECKERT, Carter J. et al. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009.

HABOUSH, JaHyun Kim. *Epistolary Korea: letters in the communicative space of the Chosön, 1392-1910*. New York: Columbia University Press, 2009.

Hanguk udžöng 100 njönsa. [100 let historie korejské pošty]. *Pchjönčchanwiwönhö*, Čchesinčchöng, Söul, 1984.

Hanguk udžöngsa I. [Dějiny korejské pošty I]. Čchesinbu, Söul, 1970.

HAWLEY, Samuel (edt.). *Inside the hermit kingdom: the 1884 Korea travel diary of George Clayton Foulk*. Lanham, MD: Lexington Books, 2008.

HJÖN, Hwang. *Mäčchön jarok: Čisikinüi nunüro parabon kähwawa mangkuküi jöksa*. [1. vyd.]. Pchadžu: Söhämunčip, 2006.

HONZÁK, František. *Kim Ok-kjun a hnutí reforem v Koreji: analýza převratu v roce 1884*. Praha, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 1974.

I, Ki-jöl. *Ilhwaro ponün upchjön 130 njön* [130 let pošty prostřednictvím příběhů]. Čöngboemänbi, Söul 2013.

I, Pjöng-ču. *Hanguk udžöng 100 njön* [100 let korejské pošty]. Čchesinbu, Söul, 1984.

KIM, Jae-sung. *The Fact of Korean Classic Stamps*. Kimhae: Inje University Press, 1998.

KIM, Jön-hüi. *Kodžong sidä kündä tchongsinmang kučchuk saöp – čönsin saöbül čungsimüro* [Konstrukce moderní komunikační sítě v období vlády krále Kodžonga – se zaměřením na telegraf]. Söul tähakkjo tähagwön (disertační práce), 2006.

- LEW, Young Ick. *Korean Encounters with the United States and Japan: Six Essays on Late Nineteenth-Century Korea*. Seoul, Royal Asiatic Society, Korea Branch, 2008.
- MACLACHLAN, Patricia L. *The people's post office: the history and politics of the Japanese postal system, 1871-2010*. Cambridge, Mass.: Harvard University Asia Center: Distributed by Harvard University Press, 2011.
- MIZUHARA, Meiso. *Korean postal history, 1884-1905*. Japan Philatelic Publications, Tokyo, 1998.
- NEFF, Robert D a Sunghwa CHEONG. *Korea through western eyes*. Seoul: Seoul National University Press, 2009.
- PALMER, Spencer John (ed.). *Korean-American Relations: documents pertaining to the Far Eastern diplomacy of the United States. Vol. II, The Period of Growing Influence (1887-1895)*. University of California Press, 1963.
- WESTNEY, D. Eleanor. *Imitation and innovation: the transfer of Western organizational patterns to Meiji Japan*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1987.
- YANG, Daqing. *Technology of empire: telecommunications and Japanese expansion in Asia, 1883-1945*. Cambridge, Mass.: Harvard University Asia Center: Distributed by Harvard University Press, 2010.

Elektronické zdroje

Agreement for the transfer of postal, telegraph and telephone services of Korea to control of Japan - April 1, 1905. In: Korea. Treaties and agreements. Carnegie Endowment for International Peace. Division of International Law, Pamphlet No. 43, Washington, 1921, str. 38-40. Dostupné z:
<https://ia800906.us.archive.org/33/items/koreatreatiesag00carnuoft/koreatreatiesag00carnuoft.pdf>

ALLEN, H. Newton. *Things Korean: a collection of sketches and anecdotes, missionary and diplomatic* [online]. New York, Chicago [etc.]: F. H. Revell company, 1908 [cit. 2019-06-

24]. Dostupné z:

<http://ia902607.us.archive.org/16/items/thingskoreancoll00allerich/thingskoreancoll00allerich.pdf>

CHUNG, Young June. *Korea's National Strategy: Reflecting on the "Chosun Strategy" of 1880*. Yonsei Journal of International Studies. Volume 4, Issue 2 (Fall/Winter 2012), str. 321-332. [cit. 2019-06-08] Dostupné z: <http://theyonseijournal.com/wp-content/uploads/2014/05/young-june-chung.pdf>

CHANG, Yong. *Telecommunications and Postal Services in Korea*. Korea Journal, vol. 8, no. 1, January 1968, str. 13-17 [cit. 2019-06-24] Dostupné z: <https://ekoreajournal.net/issue/index2.htm?Idx=77#>

ČIN, Ki-hong. *Čöngitchongsin komunsöe tähan pönjök mit jöngine kwanhan jöngu*. [Překlad a studie starých dokumentů o telekomunikaci]. Hanguk tchonsin haksul jöngu kwadže, 1991.

ČIN, Ki-hong. *Hanguk čchesinsa*. [Dějiny komunikací v Koreji]. *Hanguk munhwasä tägje III, Korjö tähakkjo mindžok munhwa jönguso*, 1968. Dostupné z: <http://www.krpia.co.kr/product/detail?plctId=PLCT00004930&nodeId=NODE03997793#none>

ČIN, Ki-hong. *Kuhanguk sidäüi upchjowa udžöng*. Korea Institute Of Communication Sciences. *Hanguktchongsinhakhö haksultähö mit kangjönhö*, str. 81-94, 1990.

HAN, Süng-jön. *Kündä udžöng čedoüi paldžönkwa sahödžök jöngghjang punsök* [Vývoj moderního poštovního systému a analýza jeho vlivu na společnost]. Institute of Governmental Studies, Korea University, Journal of Governmental Studies, vol. 2 no.1 (2006), str. 229-263. Dostupné z: http://kiss.kstudy.com/journal/thesis_name.asp?tname=kiss2002&key=2561332#none

HUH, Donghyun, Vladimir TIKHONOV (transl.). *The Korean Courtiers' Observation Mission's Views on Meiji Japan and Projects of Modern State Building* [online]. Korean Studies, vol. 29, University of Hawai'i Press, 2005, str. 30-54. [cit. 2019-06-22] Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/196374/pdf>

- HARRINGTON, Fred Harvey. *God, mammon and the Japanese: Dr. Horace N. Allen and Korean-American relations, 1884-1905*. Madison: University of Wisconsin Press, 1944.
Dostupné z: <http://raskb.com/udenlibrary/disk1/99.pdf>
- HULBERT, Homer (ed.). *The Korean Telegraph and Postal Services*. The Korea Review, vol. 2, no. 9, Seoul 1902, str. 396-401. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/KoreaReview/index.html>
- I Pjōng-sōp, *Tchongsin jōksa*, Communication Books 2013, [cit. 2019-06-14] Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=JQSOAwAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s
- I, Kjōng-ok. *Kāhwagi upchjo munjang jōngu* [Studie designu poštovních známek období osvícenství v Koreji] [online]. The Graduate School of Ehwa Women's University, 2007. [cit. 2019-06-28]. Available from: http://dcollection.ewha.ac.kr/public_resource/pdf/0000000020045_20190629014630.pdf
- JIN, Sangpil. *Telegraph lines and postal system: how communication systems served as a conduit for Korea-major power relations from the late nineteenth to the early twentieth century*. Acta Koreana. Vol. 20, No. 1, June 2017, str. 111–142. Dostupné z: <https://www.earticle.net/Article/A304419>
- KIM, Čchōl. *Wangbok jōpsōčchōrōm toraon kūnjō – hanguk sosōlkwa upchjōn čedo* [Ta, která se vrátila jako odpovědní pohlednice – korejská próza a poštovní systém]. Kungnip kugōwōn: Sägugō sānghwal (16/3), 2006, str. 127-135. [cit. 2019-05-20] Dostupné z: https://www.korean.go.kr/nkview/nklife/2006_3/2006_0310.pdf
- KIM, Hjōng-tchä. *Kāhang čchogi (1876-1894) kūndä tchongsin čedoŭl toip kwadžōnge kwanhan ilgočchal* [Studie průběhu přijímání moderních komunikačních systémů v raném období otevírání přístavů (1876-1894)]. Kjōnggi tāhakkjo ilban tāhagwōn (magisterská diplomová práce), 2012. [cit. 2019-06-14] Dostupné z: http://dcollection.kyonggi.ac.kr/public_resource/pdf/0000000021236_20190625060303.pdf
- KIM, Wōn-mo. *Čarjo: Kjōnmi sadžōl* (遣美使節) *Hong Jōng-sik Pokmjōngmundapki* (洪英植復命問答記) (*Materials : First Korean Embassy, Vice-minister Hong Yong Sik's Report on the United States in 1883*). Tanguksahakhō, Sahakdži vol.15, 11/1981, str. 183-230. Dostupné z: <http://kiss.kstudy.com/thesis/thesis-view.asp?key=277221>

- NOBLE, Harold J. *The Korean Mission to the United States in 1883 - The First Embassy Sent by Korea to an Occidental Nation*. Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society 18, 1929. Dostupné z:
https://hinode.8718.jp/images/pdf/the_korean_mission_to_the_united_states_in_1883.pdf
- NUGENT, John T. *The Postal History of Dynastic Korea*. [online] Transactions of the Royal Asiatic Society, Korea Branch (1900-1983) LI (Vol. 51), 1976, str. 56-64. [cit. 2019-05-010] Dostupné z: www.raskb.com/transactions/VOL51/VOL51-2.docx
- SHIN, Gi-wook a Michael Edson ROBINSON. *Colonial modernity in Korea*. Cambridge (Mass.): Harvard University Asia Center, 1999. str. 163-164 [cit. 2019-05-07] Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=JMVgNnkZXAQC>
- SETH, Michael J. *A history of Korea from antiquity to the present*. [online] Lanham: Rowman, 2011, str. 144-145 [cit. 2019-5-13]. ISBN 9780742567177. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=WJtMGXyGIUEC&hl=cs&source=gbs_navlinks_s
- SHIN, Seungyop. *Escaping or Internalizing Colonialism: The Chosŏn Pobingsa in Comparison with the Japanese Iwakura Mission*. *Princeton Journal of East Asian Studies* 2 (2012): 36-52. [cit. 2019-6-23] Dostupné z: <https://issuu.com/pjeas/docs/volume2>
- SON, Min Suh. *Electrifying Seoul and the culture of technology in nineteenth century Korea*. Ann Arbor: University of California, Los Angeles, 2008.
- Täčosŏnguk učche kjučchik* (大朝鮮國郵征規) [online] In: *Udžŏng saŏp ponbu* (Korea Post), digitalizováno 2012-10-08 [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <https://kpoti.koreapost.go.kr/site/postmuseum/download/20121019.pdf>
- The First in Korea and the Oldest in Incheon: Development of Local Post Office, Incheon Post Office.*” Historical Data Office, Incheon Metropolitan City. 2008. [cit. 2019-06-23] Dostupné z: http://www.incheon.go.kr/ebook/pdf/2008_4.pdf
- The Korean Repository: Volume II: January-December 1895* [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, 1895. [cit. 2019-06-07]. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/VOL02.pdf>

The Korean Repository: Volume III: January-December 1896 [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, 1896. [cit. 2019-06-07]. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/VOL03.pdf>

The Korean Repository: Volume IV: January-December 1897 [online]. The Trilingual Press, Seoul, Korea, 1897. [cit. 2019-06-07]. Dostupné z: <http://hompi.sogang.ac.kr/anthony/Repository/VOL04.pdf>

WALTER, Gary D., et al. *The Korean Special Mission to the United States of America in 1883*. Journal of Korean Studies (1969-1971), vol. 1, no. 1, 1969, str. 89–142. Dostupné z: www.jstor.org/stable/23849479

Internetové články

V angličtině

NEFF, Robert. *1884 Inauguration of the Korean Postal System*. In: *The Korea Times* [online]. 2013-12-03 [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/art/2019/05/691_147335.html

NEFF, Robert. *History: It's in the mail – or is it?*. In: *10 Magazine Korea* [online]. 18. 10. 2012 [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <https://10mag.com/history-postman-201210/>

NEFF, Robert. *Korea's first modern postal service started in 1884*. In: *The Korea Times* [online]. 2010-11-21 [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2010/11/113_76706.html

Tähan čeguk čöčcho tämi sadžöldan 'pobingsa' (The first delegation to the United States from Korea, the 'Bobingsa'). In: *Hanmi kjöngdže habühö (Korea-U.S. Economic Council, Inc.)* [online]. 2013.10.20 [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://kusec.tistory.com/entry/대한-제국-최초-대미사절단-보빙사-The-first-delegation-to-the-United-States-from-Korea-the-Bobingsa>

V korejštině

[Udžöng ijagi] *Učcho(upchjo)rül asimnikka*. [online] 2008.05.27 [cit. 2019-06-03]. Čugan kjöngghjang <http://weekly.khan.co.kr/> Dostupné z:
http://weekly.khan.co.kr/khnm.html?www&mode=view&art_id=17600&dept=115

Hong Jöngsik [洪英植]: *Ilbonŭroüi mangmjöngül köbuhago čukimül tanghan kähwapcha*. In: *Uri joksa net: Hanguksa jöndägi* [online]. [cit. 2019-06-20]. Dostupné z:
http://contents.history.go.kr/mobile/kc/view.do?levelId=kc_n405600&code=kc_age_40

HONG, Jun-pchjo. *Hangül kigjehwaüi sičcho, hangül čönsin puho*. In: *Neibö būllogü* [online]. 2011. 11. 10. [cit. 2019-06-24]. Dostupné z:
<https://blog.naver.com/urimaljigi/40144180711>

I, Ki-jöl. *Čöngbo tchongsinüi nal*. In: *Učheguk njusürum* [online]. [cit. 2019-06-23]. Dostupné z:
http://www.postnews.kr/npost_product_e/sub_read.asp?BoardID=4256&BID=30&page=1&cate=31&c_type=330&Board_T=34

I, Ki-jöl. *Nanün mattanghi ögarül ttarürida*. In: <http://www.postnews.kr> [online]. 2016-2017 [cit. 2019-06-17] Dostupné z:
http://www.postnews.kr/npost_people_n/sub_c_default.asp?BID=20&Board_T=23&C_Type=221&cate=27

I, Sök-jön. *Sidärül täpchjohanün kirongmul, upchjo*. In: Munhwa čäčchöng (Cultural Heritage Administration), 2011-06-14 [cit. 2019-05-03] Dostupné z:
http://www.cha.go.kr/cop/bbs/selectBoardArticle.do?nttId=6195&bbsId=BBSMSTR_1008&nm=NS_01_10

Ilhwaro ponün upchjön 130 njön: Inčchön učheguk 130njönüi jöksarül tödorabonda. In: *Hanguk upchjo potchöl söbisü K-stamp* [online]. 2014. 3. 20. [cit. 2019-05-10]. Dostupné z:
<https://stamp.epost.go.kr/board/board.jsp?id=spsw0101&mode=view&idx=5717>

Ilhwaro ponün upchjön 130 njön: Inčchön učheguk 130njönüi jöksarül tödorabonda (2). In: *Hanguk upchjo potchöl söbisü K-stamp* [online]. 2014. 3. 27. [cit. 2019-05-10]. Dostupné z:
<https://stamp.epost.go.kr/board/board.jsp?id=spsw0101&mode=view&idx=5732>

- KIM, Sŏn-kjöng. *Kündä upchjönün ōndže sidžaktōnna*. In: *Nokchōt njusū* [online]. 2003, 2006-04-21 [cit. 2019-06-22]. Dostupné z: <https://www.nocutnews.co.kr/news/145042>
- K-Stamp. *Information on Korea Stamps: The first postage stamps in Korea* [online]. Seoul, 2006 [cit. 2019-05-13]. Dostupné z: <http://koreastamp.epost.go.kr/sp/eg/speg0303.jsp>
- Kündä upchjön čedoüi tojak*. In: *Učheguk njusūrum* [online]. 2014.02 [cit. 2019-06-05]. Dostupné z: http://www.postnews.kr/npost_product_e/sub_read.asp?BoardID=1439&BID=30&page=1&cate=31&c_type=330&Board_T=34
- PAK, Sang-džun. *Pimjōnge kan kuhanmal 'čōnsinsōn' kăčchōkča Kim Hak-u*. In: *Hankjore* [online]. 2018-10-15 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <http://www.hani.co.kr/arti/science/future/865800.html>
- Udžōnčhonggukkwa kündäsik upchjön čedo*. In: *Munhwa kchontchenčchū datkchōm (Korea Creative Contents Agency)* [online]. 2013 [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?content_id=cp043400510001

Online slovníky, encyklopedie a databáze

- Čosōn wangdžo sillok* [online]. National Institute of Korean History [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <http://sillok.history.go.kr/main/main.do>
- Čosōn wangdžo sillok sadžōn* [online]. [cit. 2019-06-11]. Dostupné z: <http://encysillok.aks.ac.kr/>
- Hanguk kodžōn čonghap DB* [online]. Hanguk kodžōn pōnjōkwōn [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <http://db.itkc.or.kr/>
- Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžōn* [online]. Academy of Korean Studies [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <http://encykorea.aks.ac.kr/>
- Hanguksa deitchōbeisū* [online]. National Institute of Korean History [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <http://db.history.go.kr/>

LIST OF GOVERNMENT OFFICES AND POSTS with indication of rank [online]. In: . [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <http://anthony.sogang.ac.kr/joseontitles.htm>

Neibŏ kugŏ sadžŏn [online]. [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <https://dict.naver.com/>

Sŭngdžŏngwŏn ilgi [online]. National Institute of Korean History [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <http://sjw.history.go.kr/main.do>

Kosinmun (古신문). *BigKinds* [online]. KOREA PRESS FOUNDATION, 2017 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://www.bigkinds.or.kr/v2/news/oldNews.do>

Místa

Budova prvního poštovního úřadu *Udžŏngčchongguk* (historická památka č. 213) v Sŏulu.

Poštovní muzeum (*Udžŏng pangmulgwan*) ve městě Čchŏnan. Webové stránky: <http://www.koreapost.go.kr/> [cit. 2019-06-23]

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Členové mise pobingsa do Spojených států (1882)	18
Obrázek 2 – Mapa umístění poštovních schránek, míst prodávajících známky a poštovních oblastí v roce 1884	32
Obrázek 3 – Schéma telegrafních linek v Koreji k roku 1893	42
Obrázek 4 – Budova sōulského telegrafního úřadu (Hansōng čōnbo čchongguk, 漢城電報總局)	43
Obrázek 5 – Morseova abeceda- kódy pro korejštinu v telegrafních pravidlech	43
Obrázek 6 – Poštovní síť Koreje na počátku roku 1897	55
Obrázek 7 – Otisk poštovních razítek měst Kāsōng a Suwōn (1895)	57
Obrázek 8 – Komunikační úřad Tchongsinwōn	64
Obrázek 9 – Vlajka a klobouk se znakem pošty Korejského císařství	67
Obrázek 10 – Telegrafní a poštovní kurýr v uniformě	67
Obrázek 11 – Poštovní kurýr před rokem 1900	83
Obrázek 12 – Budova starého poštovního úřadu Udžōngčchongguk	83
Obrázek 13 – Poštovní centrála v hlavním městě (Hansōng učchečchongsa, 漢城郵遞總司)	84
Obrázek 14 – Hlavní budova komunikačního úřadu Tchongsinwōn	84
Obrázek 15 – Skupinová fotografie úředníků a zaměstnanců před úřadem Tchongsinwōn	85
Obrázek 16 – J. V. E. Clemencet na skupinové fotografii	85
Obrázek 17 – H. J. Mühlensteth se svými svěřenci v technické škole Čōnmuhaktang	86
Obrázek 18 – Sloup telegrafního vedení mimo hlavní město	86
Obrázek 19 – Oprava telegrafních elektrických sloupů (1901)	86
Obrázek 20 – První série poštovních známek z roku 1884	87
Obrázek 21 – Série poštovních známek z roku 1895	87
Obrázek 22 – Série poštovních známek z let 1900-1901	88
Obrázek 23 – Výroční známka z roku 1902	88
Obrázek 24 – Série známek z roku 1903	89
Obrázek 25 – První korejská poštovní pohlednice (rok 1900)	89
Obrázek 26 – Stará poštovní schránka	90
Obrázek 27 – Socha Hong Jōng-sika před budovou centrální pošty v Sōulu	90
Obrázek 28 – Udžōngčchongguk dnes	90
Obrázek 29 – Mapa komunikační infrastruktury Koreje z roku 1905	91
Obrázek 30 – Poštovní pravidla (anglická verze z roku 1897)	92

Dodatečná obrazová příloha

Obrázek 11 - Poštovní kurýr před rokem 1900²⁵⁹

Obrázek 12 – Budova starého poštovního úřadu *Udžongčchongguk*²⁶⁰

²⁵⁹ *Kjōngsōngnā upchjōn kwalljōn kigwan* [online]. 2013-12-13 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <http://blog.naver.com/PostView.nhn?blogId=18961936&logNo=20201139185>

²⁶⁰ *Hanguk udžōngsa* (1970), str. 131

Obrázek 13 – Poštovní centrála v hlavním městě (*Hansŏng učchečhongsŏ*, 漢城郵遞總司)²⁶¹

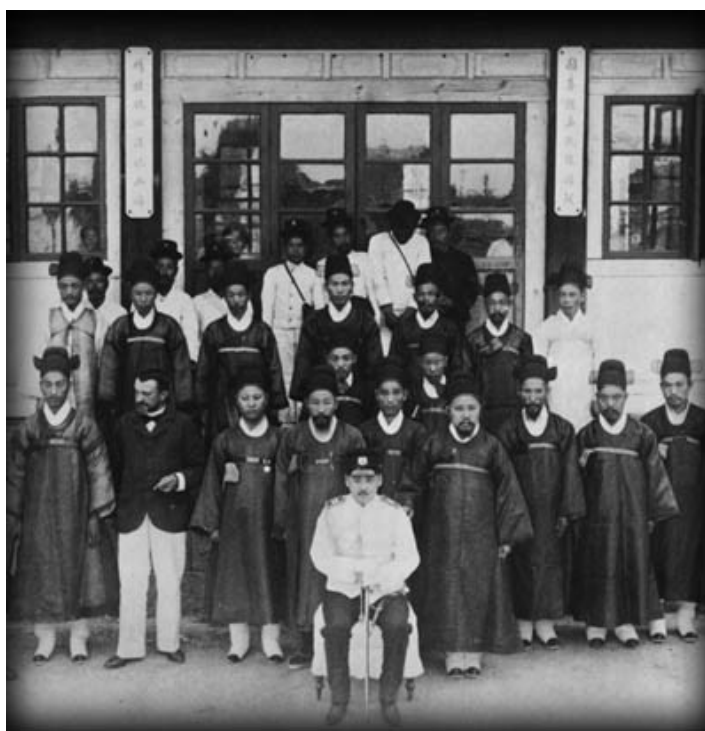
Obrázek 14 – Hlavní budova komunikačního úřadu *Tchongsinwŏn*²⁶²

²⁶¹ *Učhegugŭl hŏkkičogŭro nŭllin imsi učchesa čedo*. In: *Učheguk njusŭrum*. [online]. [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: http://www.postnews.kr/npost_people_e/sub_read.asp?cate=31&BoardID=2485

²⁶² *Čosŏnsida kongdžo* (工曹) *čchŏngsa päčchido mit tangsangtäčchŏng nangčchŏngtäčchŏng sadžin*. In: *Adžong* (雅亭) [online]. 2018-6-30 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://lembas.tistory.com/138>

Obrázek 15 - Skupinová fotografie úředníků a zaměstnanců před hlavní budovou komunikačního úřadu
*T'chongsinwŏn*²⁶³

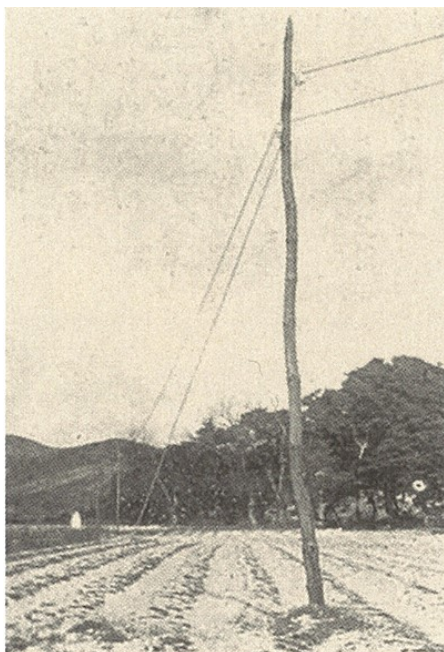
Obrázek 16 - Clemencet na skupinové fotografii před hlavní budovou komunikačního úřadu²⁶⁴

²⁶³ *Kündä upchjŏn čedoŭi tojak*. In: *Učcheguk njusŭrum* [online]. [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: http://www.postnews.kr/npost_product_e/sub_read.asp?cate=31&BoardID=1439

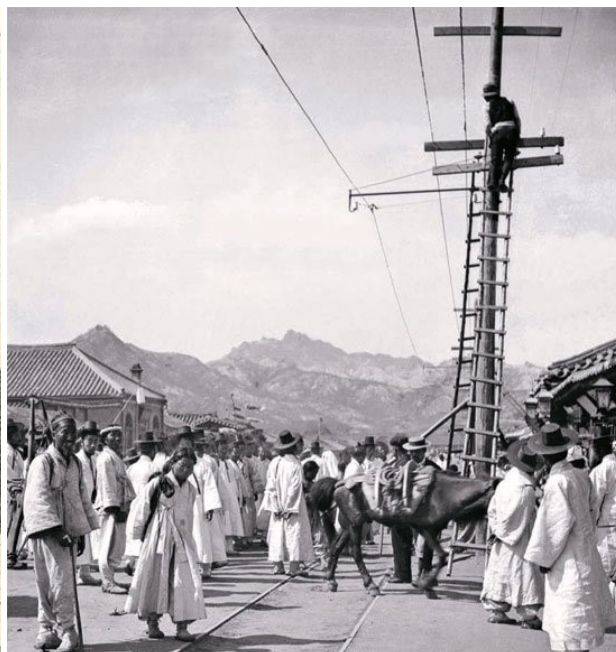
²⁶⁴ KIM, Pjong-hwan. *Urinara jetpchungkjŏng: 1885 njŏn čŏnsin kätchong*. In: *Čchŏngsanbjŏlgok* [online]. 2018.02.17 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: http://m.blog.daum.net/juksajacob3990/7986?np_nil_b=1

Obrázek 17 – H. J. Mühlensteth se svými svěřenci v technické škole Čönmuhaktang²⁶⁵

Obrázek 18 – Sloup telegrafního vedení mimo hlavní město²⁶⁶

Obrázek 19 – Oprava telegrafních elektrických sloupů (1901)²⁶⁷

²⁶⁵ Mwillensüthetchürobutchö päun kisul kwalljoüi töngmok. In: Jeongseok's Notes [online]. 01 March 2016 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://blog.jeongseok.net/muhlensteth/index.html#fn:31>

²⁶⁶ JU, Tong-hjön. "Čchungšöng, jöüido pihängdžang tanjowatči marimnida ": Sinjong pidülgi, söme pchokpchung kjöngbo, hānan tūng alljo. In: I-View [online]. 2017-3-30 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <http://enews.incheon.go.kr:9080/publish/php/articleview.php?idx=12052&diaryDate=2017-03-30>

²⁶⁷ Autorem fotografie je český cestovatel a fotograf Enrique Stanko Vráz (1860-1932). Čö Mi-ran. 100njön čön Söulsön čönbodädo kugjöng kori [online]. In.: Čungang ilbo. 2011.04.21 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://news.join.com/article/5378792>

Obrázek 20 – První série poštovních známek z roku 1884²⁶⁸

Obrázek 21 - Série poštovních známek z roku 1895²⁶⁹

²⁶⁸ *Urinara čchöčchoüi upchjonün öndže parhängtwässülkka?* In: <http://zeng-4.tistory.com> [online]. 2008 [cit. 2019-06-29] Dostupné z: <http://zeng-4.tistory.com/89>

²⁶⁹ *Upchjo (Hanguk): Tchäguk upchjo.* In: *Namu wikchi* [online]. 2019-06-14 [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://namu.wiki/w/우표/한국>

Obrázek 22 – Série poštovních známek z let 1900-1901²⁷⁰

Obrázek 23 – Výroční známka z roku 1902²⁷¹

²⁷⁰ Upchjoŭi hjanggi (tēhan čeguksidä): 1900-01njŏn ihwa potchong upchjo 14 čongsetchŭ. In: <http://blog.daum.net: siganjŏhŏng soge mannanŭn upchjoŭi hjanggi-orinbang> [online]. 2014 [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <http://blog.daum.net/allinstamps/4435>

²⁷¹ Ŏgŭk 40njŏn kinjŏmupchjo (1902). In: <https://cordova1122.wordpress.com> [online]. 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://cordova1122.wordpress.com/2016/09/23/어극 40 주년기념우표-1902/>

Obrázek 24 – Série známek z roku 1903²⁷²

Obrázek 25 – První korejská poštovní pohlednice (rok 1900)²⁷³

²⁷² Upchjoŭi hjanggi (tēhan čeguksidā): 1903njŏn toksuri upchjo 13 čong. In: <http://blog.daum.net: siganjŏhāng sogē mannanŭn upchjoŭi hjanggi-orinbang> [online]. 2014 [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <http://blog.daum.net/allinstamps/8837>

²⁷³ ČIN, Jong-ok. Upchjŏn jŏpsŏ. In.: *Hanguk mindžong munhwa tǎbǎkkwa sadžŏn* [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Index?contents_id=E0040158

Obrázek 26 – Stará poštovní schránka²⁷⁴

Obrázek 27 – Socha Hong Jōng-sika před budovou centrální pošty v Sěulu ²⁷⁵

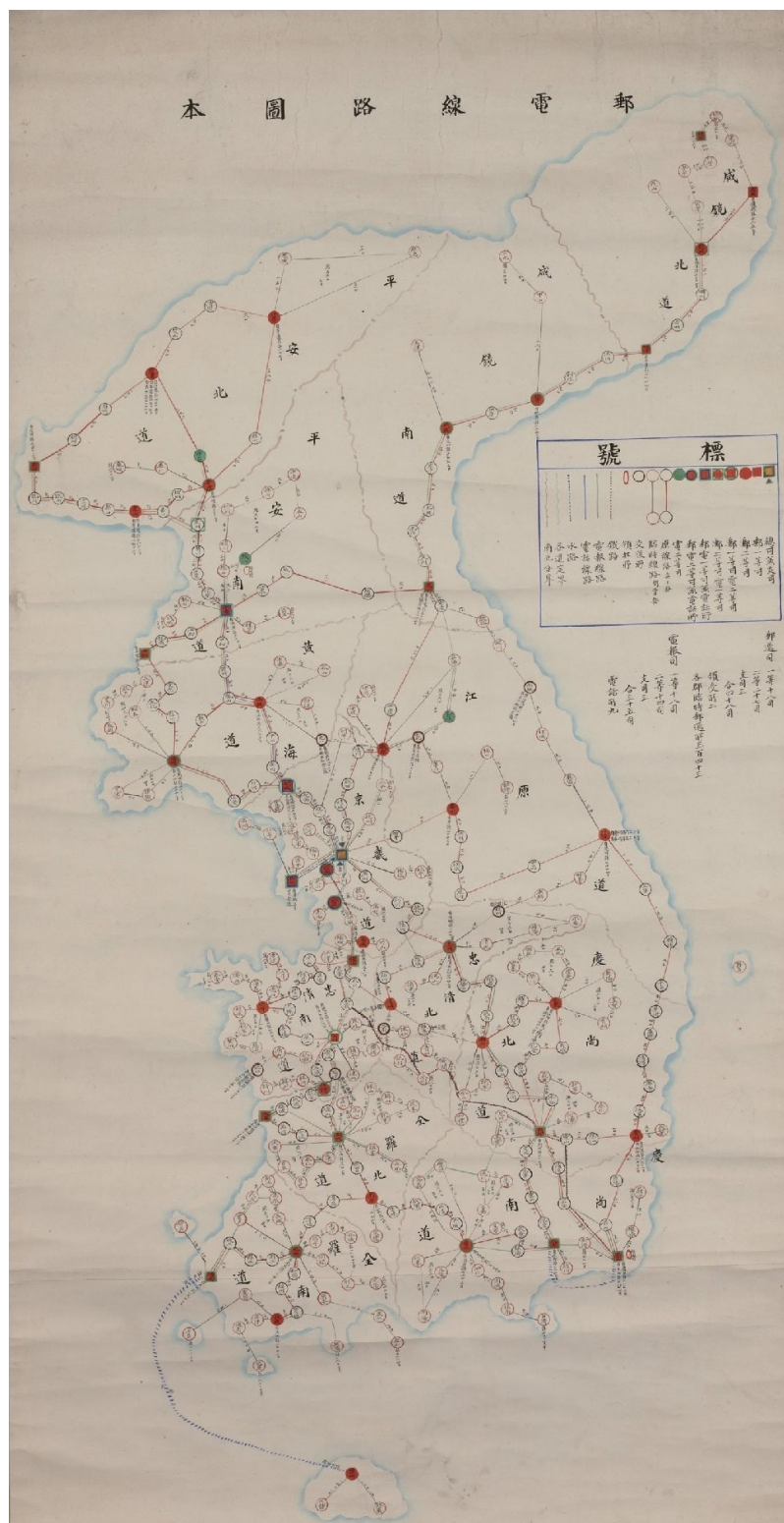

Obrázek 28 – Udžōngčchongguk dnes²⁷⁶

²⁷⁴ foceno v poštovním muzeu v Čchōnanu dne 12. 9. 2016

²⁷⁵ Foceno v Sěulu dne 27. 2. 2019

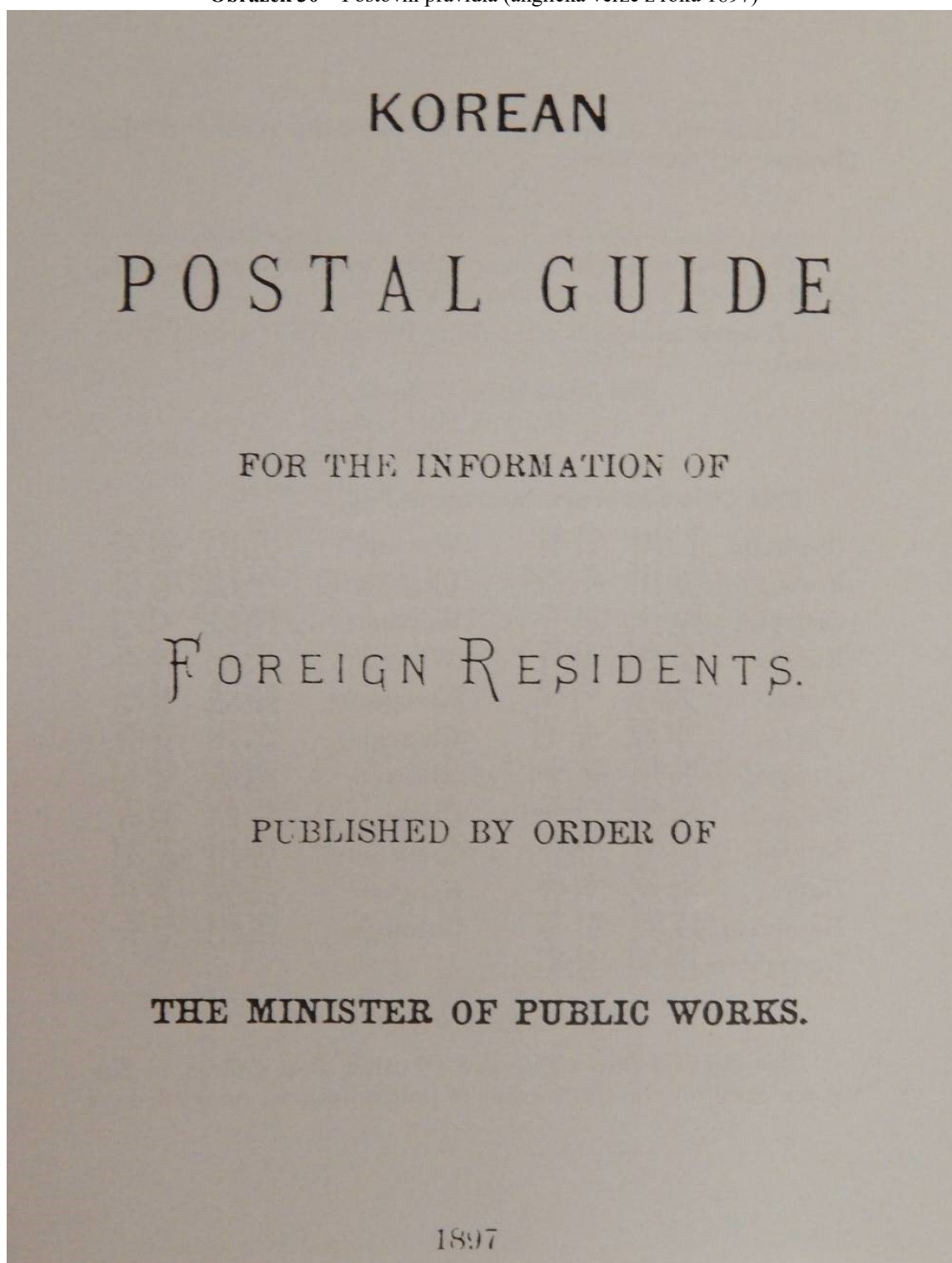
²⁷⁶ Foceno v Sěulu dne 21. 9. 2016

Obrázek 29 – Mapa komunikační infrastruktury Koreje z roku 1905 (*Udžönsönnodobon*, 郵電線路圖本)²⁷⁷

²⁷⁷ *Udžönsönnodobon* (郵電線路圖本). In: *Google Arts and Culture* [online]. Söul: Kungnip kogung pangmulgwan [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://artsandculture.google.com/asset/우전선로도본-郵電線路圖本/hAGixr-5XVw1fg?hl=ko>

Obrázek 30 – Poštovní pravidla (anglická verze z roku 1897)

KOREAN POSTAL GUIDE.

The Korean Postal Service is under the control of The Minister of Public Works.

OFFICES.

The Head Office for Korean Postal business is at Han Sung 漢城 漢城, commonly known as Sōul.

All communications concerning Postal affairs should be addressed : -

The Postmaster General,
General Post Office,
Sōul, Korea.

Post Offices have also been opened at : -

Chemulpo,	仁川	인천	Wonsan,	元山	원산
Fusan,	釜山	부산	Ping Yang,	平壤	평양
Chunju,	全州	전주	Kaisong,	開城	기성
Kongju,	公州	공주	Wiju,	義州	의주
Taiku,	大邱	대구	Kiungsung,	鏡城	경성
Suwon,	水原	수원	Ch'ungju,	忠州	충주
Hongju,	洪州	홍주	Namwun,	南原	남원
Naju,	羅州	나주	Chinju,	晉州	진주
Sangju,	尙州	상주	Chunchun,	春川	춘천
Haju,	海州	해주	Kangkeh,	江界	강계
Hamhung,	咸興	함흥	Cheungju,	定州	정주
Keungbung,	慶興	경흥			

BUSINESS HOURS.

The General Post Office and all other Post Offices in Korea are open for the transaction of public business on week days

from 7 a. m. to 7 p. m. and on Sundays and Holidays from 8 a. m. to 10 a. m.

HOLIDAYS.

Subject to the fore-going paragraph, Sundays and all Government Holidays are observed as Post Office Holidays.

DELIVERIES.

The following are the hours at which delivery of correspondence takes place from the general Post Office.

In town, 9 a. m., 12 noon, 3 p. m., 6 p. m.

In the suburbs, 10 a. m., and 7 p. m.

Deliveries at the port and country post offices will be notified on a notice board at the respective offices.

LETTER BOXES.

Letter boxes have been placed at the following localities:

URBAN DISTRICTS :—

成均館前	성균관 앞	Sungkyunkwanak.
安洞	안동	Andong.
紫橋	자수궁 다리	Jasukung-tari.
內需司前	니슈스압	Naiesuap.
大貞洞	대정동	Tajungdong.
小貞洞	소정동	Sojungdong.
南門內	남문 안	Nammunan.
明洞	명동	Myengdong.
泥岷	진고리	Jinkokai.
履洞	신전골	Sinjŏnkol.
銅岷	구리리	Kurikai.
長昌橋	장창골 다리	Jangchathkol-tari.
布屏門	베전병문	Béjŏn-Pyengmun.
梨岷	비오리	Baiokai.
鍾路	종노	Chongno.
黃峴	황도마루	Whangdo-maru.
漢城內郵遞函位寅	City.	City.

SUBURBAN DISTRICTS :-

五柳洞
龍山
麻浦
卜車橋
紫巖
漢城府前
城外

오류골
용산
마포
북차다
잠바위
한성벽압

Oryukol.
Ryongsan.
Mapo.
Bokchadari.
Jambawi.
Hansungbunap
Suburhan.

BOOKS.

Books are charged 2 cents for every 2 ozs or fraction thereof. The term "Books" includes almost all kinds of printed or type written matter not of the nature of actual or personal correspondence with whatever is necessary for its illustration or safe transmission such as maps, rollers, binding etc

Printer's copy manuscript diaries, not being letters, press copies of documents not being letters, invoices, bills of lading musical MS. may all be sent at Book rates.

Stamps whether obliterated or not, coupons, drafts, lottery tickets and all papers bearing any monetary value must pay letter rates

Book packets must not exceed 4 lbs in weight and must be fastened so that their contents may be easily examined. They must not be sealed. All sealed covers will be charged letter rates. Books must not exceed 18 inches in any one direction, but maps etc. if made up in rolls of no great thickness may be 31 inches long

COMMERCIAL PAPERS.

Commercial Papers may be partly printed and partly *written by hand* not being of the nature of actual or personal correspondence or letters.

The rate for Commercial Papers is 2 cents for every 2 ozs. or fraction thereof, *but no packet of commercial papers, whatever its weight, is charged less than 10 cents.* One commercial paper in a Book Packet will render such packet liable to the minimum charge.

Commercial Papers are subject to the same rules as Book Post with regards to open ends, liability to examination etc

PATTERNS.

Samples of merchandise must possess no saleable value, nor bear any writing or printing on or in the packet except the name of the sender, the address of the addressee, trade mark, numbers, prices and indications relative to weight, size, or quantity or such as are necessary to determine the origin and nature of the goods.

Packets may not exceed 12 in. by 8 in. by 4 in. measurement or 12 ozs or 350 grammes in weight.

Any printed circulars etc, or other matter *posted in closed envelopes even if the corners are cut off, or the end notched are charged letter rates* as they are not really open to inspection.

REGISTRATION.

Every description of paid correspondence may be registered providing it is properly addressed, fastened and secured in a reasonably strong envelope.

The fee for Registration is 6 cents. The sender of any registered articles may obtain an acknowledgement of its delivery to the addressee on paying an extra fee of 4 cents.

Receipts are given for registered letters, but all articles for registration must be presented at the Post office AND A RECEIPT ASKED FOR. This is an indispensable precaution.

The Post office is not legally responsible for the safe delivery of registered correspondence, but, will be prepared to make good the value of such correspondence, if lost whilst passing through the post, to the extent of \$10; *provided*:—

(a) That the sender duly observed all the conditions of registration.

(b) That application was made to the Postmaster General, Söul immediately the loss was discovered and within one year at the most from the date of posting such correspondence.

(c) That the Postmaster General is satisfied that the loss occurred whilst the correspondence was in the custody of the Korean Postal administration; that it was not caused by any fault on the part of the sender; nor by the dishonesty or negligence of any person not in the employ of the Korean Post office.

No compensation will be paid for mere damage to fragile articles, nor on account of alleged losses of *contents* of registered covers which have safely reached their destination.

The Post office declines all responsibility for unregistered letters containing bank notes, cheques or any articles of value and *will make no enquiry* into the alleged loss of any such unregistered letters.

It is no part of the duty of the Post Office to affix stamps to correspondence or to see that servants purchase and affix the proper amounts.

DEAD LETTERS.

All letters undeliverable from any cause whatever will be duly advertised on the notice board of the office of delivery for three calendar months.

If not claimed by the end of that time, such undelivered correspondence will be returned to the Dead Letter department of the General Post Office.

All dead letters will be advertised in the government Gaz-

ette and in one Local Paper—and on a notice Board of the General Post Office for one month. If unclaimed at the end of six months such letters will if possible be returned to the sender, the covers when necessary being opened for that purpose. Should it prove to be impossible to return such letter to the writer it shall be destroyed by fire by the Postal Authorities.

Except in the case of insufficiently paid correspondence no charge will be made on account of undelivered correspondence returned to the sender.

Insufficiently paid correspondence will be marked thus **T**, and the stamps affixed to the value of the fine to be paid by the addressee will be obliterated with the same mark **T**.

MISCELLANEOUS

Any article of correspondence duly prepaid and posted becomes the property of the addressee, and cannot be returned to the sender, nor can it even be detained without the special sanction of the Postmaster General on an application fully stating the reasons for the request.

Postmasters and Postal Agents are permitted to buy unused unsoiled and undamaged Korean postage stamps if in strips of not less than ten attached stamps, but ten per cent of the face value of such stamps will be deducted for the transaction.

In those places where no post office exists *letters* and articles of correspondence duly prepaid may be handed to the Postal Courier for delivery to the nearest Post Office.

The boxes are cleared at the following approximate times

URBAN DISTRICTS: 8 a. m. 11 a. m. 2 p. m. 5 p. m.

SUBURBAN DISTRICTS: 7 a. m. 4 p. m.

Mails are forwarded to country offices at 9.30 a. m. daily except to Kangkeh, for which place a mail is despatched on the 4th, 9th, 14th, 19th, 24th and 29th of each month; and to Kungsung and Kiunghung, for which places a mail is despatched every alternate day.

Special note.

Letters to be registered should not be posted in letter boxes but should be registered at the Post Office.

POSTAGE STAMPS.

Korean postage stamps of the following values can be purchased at any Korean Post Office or letter box station.

1 cent, light green.
2 cents, dark blue.
5 cents, ruddy brown.
10 cents, violet.

All stamps are sold at their face value and no extra charge is allowed to be levied on them under any pretext whatever.

RATES OF POSTAGE.

To places within the metropolitan city area :—

Letters, 1 cent for $\frac{1}{2}$ oz. ($7\frac{1}{4}$ grammes) or fraction thereof.

Newspapers, books, patterns circulars etc., 1 cent every 2 oz. (58 grammes) or fraction thereof.

To part and Country Offices :—

Letters 2 cents for $\frac{1}{4}$ oz. ($7\frac{1}{4}$ grammes) or fraction thereof.

Books, newspapers, patterns etc., 2 cents for every 2 ozs. (58 grammes) or fraction thereof.

Newspapers printed in Korea 1 cent for each copy.

FORBIDDEN ARTICLES,

The following articles cannot be sent through the post.

1. Samples and other articles which from their nature may expose the postal officials to danger; or soil or damage the correspondence.

2. Explosive, inflammable or dangerous substances.

3. Animals or insects, living or dead

4. Liquids, glass, dyes, ointments etc.

It is forbidden to insert in ordinary or registered correspondence :—

(a) Current coin.

(b) Gold or silver bullion, precious stones, jewelry, and other precious articles.

COMPLAINTS.

All complaints or representations of postal matters which cannot be adjusted locally should be made in writing and addressed to the Postmaster General Seoul. If such covers are marked

ON POSTAL BUSINESS

they will be forwarded free by any Post office.

The cover of any correspondence about which complaint is made, should be forwarded with the complaint; otherwise enquiry is useless.

In the event of correspondence being missent or delayed it is only necessary for the complainant to write on the cover:— "Sent to," or "Delivered at," or "Not received till the —th instant," or other remark, and forward if without letter or comment, to THE POST MASTER GENERAL.

POSTE RESTANTE.

Letters may be addressed to any office "To await arrival" or "To be kept till called for." or "To Post office." Such letters can be obtained at any time during office hours if the persons applying for them furnish satisfactory evidence that they are the parties to whom the correspondence should be delivered. Letters not called for after two months are treated as dead letters.

LETTERS;—DIMENSIONS.

There is no limit to the weight of letters but they must not exceed two feet in length by one foot in width and depth. Addresses should be written legibly and should be as complete as possible to facilitate delivery.

It is recommended that the sender's name and address be superscribed on the letter so that it may be promptly returned unopened in the event of its non-delivery from any cause.

It is particularly requested that great care should be taken to give the full name and address of the addressee,

House number,
Street,
Division,
Town.

It is very advisable that all letters having the address written in a foreign language should also bear the address in native script to facilitate delivery.

UNPAID LETTERS.

Unpaid letters will not be forwarded, prepayment of local correspondence being compulsory.

Insufficiently paid correspondence will be taxed double the amount of the deficient postage.

In the event of an insufficiently paid letter becoming a dead letter, the sender, according to international rules, is liable to pay the deficient postage as well as the fine.

NEWSPAPERS.

A newspaper is a printed paper containing *news*. It must not exceed 2 ozs or 58 grammes in weight. It may be prepaid as a book at the option of the sender. The rate of postage is 2 cents for each newspaper.

A bundle of newspapers may be prepaid at so much for each and every one, or it may be paid at book rate.

If sent as newspapers, two papers must not be folded as one. Nor must *anything whatever* be inserted except *bona fide* supplements of the *same paper* and the same date. BUT if the whole be paid at book rate printed matter may be enclosed. A newspaper should be folded with title outwards, it must be open at the ends and it may contain no written communication whatever or it will be charged as a letter.